ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร

นงณพร ทับทิมทวีโชค

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สถิติประยุกต์และเทคโนโลยีสารสนเทศ)
คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2556

ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร

นงณพร ทับทิมทวีโชค

คณะสถิติประยุกต์

รองศาสตราจารย์ .....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ดร. เดือนเพ็ญ ธีรวรรณวิวัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สถิติประยุกต์และเทคโนโลยีสารสนเทศ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ .....ประธานกรรมการ

(ดร. ปรีชา วิจิตรธรรมรส)

รองศาสตราจารย์ .....กรรมการ

(ดร. เดือนเพ็ญ ธีรวรรณวิวัฒน์)

.....กรรมการ

(ดร. ไชยยงค์ มงคลกิจงาม)

ศาสตราจารย์ ..... รักษาราชการแทนคณบดี

(ดร.สำรวม จงเจริญ)

กันยายน 2556

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร
ชื่อผู้เขียน	นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สถิติประยุกต์และเทคโนโลยีสารสนเทศ)
ปีการศึกษา	2556

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ระดับความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร อิทธิพล ของความรู้ความเข้าใจและปริมาณข่าวสารที่ได้รับที่มีต่อความ คิดเห็นของเกษตรกร และ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ของเกษตรกร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ขึ้นทะเบียนโครงการประกันรายได้เกษตร ปี 2553/54 กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ จำนวน 725 ราย เมื่อ 12-22 ตุลาคม 2553 ในช่วงการประชาคม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและ การถดถอยพหุ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจ โครงการประกันรายได้ อยู่ระดับปานกลาง โดยมีปริมาณการรับรู้ข่าวสาร อยู่ระดับปริมาณน้อย จากแหล่งข่าวสาร 3 แหล่ง คือ เกษตรตำบล กำนัน /ผู้ใหญ่บ้าน และ เจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ตามลำดับ ความคิด เห็น เกษตรกรมีต่อโครงการ อยู่ระดับเห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรด้านการทำสัญญาประกันกับ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และ ปริมาณข่าวสารที่ได้รับ มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น อย่างมีนัยสำคัญ เกษตรกร ส่วนใหญ่เห็น ด้วยกับ โครงการ นี้และเป็นโครงการที่ดีและอยากให้มีต่อไปเรื่อย ๆ เพราะเกษตรกรได้รับ ประโยชน์ ทั่วถึง ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ปัญหาที่พบ คือ เกษตรกรไม่ชัดเจนวันใช้สิทธิ ที่เกิดประโยชน์ที่สุด ซึ่งอ้างอิงกับ ราคากลางอ้างอิงที่ประกาศทุกสัปดาห์ แต่เกษตรกร ขาดการ ติดตาม ข่าวสาร ดังนั้นเสนอแนะให้กำหนดกฎ ระเบียบที่ชัดเจน จัดอบรมเจ้าหน้าที่ และเกษตรกรเพื่อให้มี ความรู้ความเข้าใจ อย่างแท้จริง เพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ และกำหนดจุดแสดงข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรจะเห็นได้ชัดเจนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นแนวทางการตัดสินใจของเกษตรกร

ABSTRACT

Title of Thesis	Cognition and the Opinion of rice farmer on Income Guarantee Scheme in The Southern Isan provinces groups, Thailand.
Author	Miss Nongnapond Tubtimthawechok
Degree	Master of Science (Applied Statistics and Information Technology)
Year	2013

The objectives of this study were level of cognition and the Opinion of rice farmers, influence of cognition and amount of information that farmers receive have affect for opinion them, problems and suggestions of rice farmers regarding Income Guarantee Scheme in The Southern Isan provinces groups. The selected samples are 725 farmers who were participated in the Income Guarantee Scheme in 2010/2011, Round 1 in The Southern Isan provinces groups. The data were collected on 12-22 October 2010, was the community registrations of a project by 725 questionnaires. Data were analyzed by descriptive statistics with the frequency, percentage and inferential statistics with multiple regression.

The results of the study of farmers' cognition are moderate and least amount of information from ordinal 3 information sources are Agricultural Extension Officer, Subdistrict Headman / Village Headman, officer of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. Rice farmers' opinion are agree with income guarantee scheme. Amount of information have influence the opinions of farmers, significantly. The results indicated that rice farmers' opinions of income guarantee scheme was the good project that should have been continually proceed. This project can prevent the corruption of false registration by others. Those farmers agreed that by joining the project, because the farmers to earn more profits and get better lives. Problems found in this project that rice farmers had not clear most benefit day for income guarantee contact with Bank

for Agriculture and Agricultural Cooperatives which refer from cost estimate that government announced every week but farmer are not interested. So, suggested to solve this problem that the rules and regulations should have been clearly specified, training officers and farmers to truly understand for project. The public relations information should have been operated efficiently and always should have point clearly declared for farmers to guide the decisions of rice farmers on income guarantee scheme in The Southern Isan province groups.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร สำเร็จลุล่วง ได้เนื่องมาจากได้รับความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร . เดือนเพ็ญ ธีรวรรณวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา ข้อชี้แนะ ข้อคิดเห็น และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ในทุกขั้นตอน และขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิจิตรธรรมรส อาจารย์ที่ปรึกษาและตรวจสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง ดร. ไชยยงค์ มงคลกิจงาม จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำพิจารณาวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เกษตรกรทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม รวมทั้งเจ้าหน้าที่ ทุกท่านที่ ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการ เก็บรวบรวม ข้อมูล โดยเฉพาะ นายพิทักษ์ เสาวโค (นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการอำเภอเมืองสุรินทร์) ที่เป็นผู้ประสานงานการเก็บข้อมูลในทุกจังหวัด และขอขอบคุณนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ 3 ท่าน นายวิลาส อนันตภูมิ (อำเภอเมืองยโสธร) นายสมจิตร รังกลาง (อำเภอเมืองชัยภูมิ) นายเจิมจุล สิทธิเวช (อำเภอห้วยแถลง นครราชสีมา) เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน 2 ท่าน นายสมาน มาจันทึก (อำเภอ เดชอุดม อุบลราชธานี) นายพิทักษ์ อ่อนนวล (อำเภอชำนิ บุรีรัมย์) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 2 ท่าน นายปรัชญา สุทนต์ (อำเภอห้วยทับทัน ศรีสะเกษ) นางสาวธมลวรรณ กาลวิบูลย์ (อำเภอเมืองอำนาจเจริญ) ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ และขอขอบคุ ณ นายสกนธ์ อาภรณ์ ที่อนุเคราะห์ข้อมูลโครงการประกันรายได้เกษตรกร จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรุงเทพมหานคร ที่ทำให้การศึกษาครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น และขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่คณะสถิติประยุกต์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ในการศึกษาครั้งนี้อย่างดี รวมทั้งขอขอบคุณเพื่อนที่รักทุกคน สำหรับกำลังใจและความช่วยเหลือตลอดมา

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ และขอมอบความสำเร็จทั้งหมดจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แด่บุพการีผู้ให้กำเนิด คณาจารย์ทุกท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ส่งเสริม สนับสนุนและเป็นกำลังใจ ตลอดจนเป็นแรงจูงใจที่สำคัญ จนทำให้การศึกษานี้ประสบความสำเร็จได้ตามที่ตั้งใจ

นงณพร ทับทิมทวีโชค

กันยายน 2556

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ (2)

ABSTRACT (3)

กิตติกรรมประกาศ (5)

สารบัญ (6)

สารบัญตาราง (8)

สารบัญภาพ (10)

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย 4

1.3 ขอบเขตการศึกษา 4

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับ 5

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 6

2.1 ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็น 6

2.2 นโยบายการแทรกแซงกลไกราคาของรัฐในตลาดข้าวเปลือก 9

2.3 เกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ 26

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 28

2.5 กรอบแนวคิด 30

2.6 สมมติฐานการศึกษา 31

2.7 นิยามปฏิบัติการ 32

บทที่ 3 วิธีการศึกษา 33

3.1 ตัวแปรในการศึกษา 33

3.2 ประชากรและตัวอย่าง 33

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 35

3.4 ตัวแปร นิยาม และมาตรวัด 36
3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 38
3.6 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 40
บทที่ 4 ผลการศึกษา 41
4.1 ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง 41
4.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้ 45
4.3 อิทธิพลของข้อมูลพื้นฐาน ความรู้ความเข้าใจ และปริมาณข่าวสารที่ได้รับที่มีต่อความคิดเห็นของเกษตกร 55
4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ 58
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 61
5.1 สรุปผลการศึกษา 61
5.2 อภิปรายผล 63
5.3 ข้อเสนอแนะ 64

บรรณานุกรม 68
ภาคผนวก 72
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม 73
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม 83

ประวัติผู้เขียน 92

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

1.1 ผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้ (ข้าวเปลือก) ปี 2552/53 กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ จาก ธ.ก.ส. ข้อมูลสะสมถึงวันที่ 30 กรกฎาคม 2553 3

2.1 รายการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกร และหน่วยงานรับผิดชอบ ปี 2553/54 12

2.2 ชนิดของประเภทข้าวเปลือก ราคาประกันและปริมาณผลผลิตต่อครัวเรือน 13

2.3 ชนิดและชื่อพันธ์ข้าวเปลือก และผลิตผลต่อไร่ทั้งในเขตและนอกเขตชลประทาน 14

2.4 ตัวอย่างราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง ปี 2553/54 ข้าวนาปี (รอบที่ 1) เดือน ต.ค. 2553 15

2.5 ความแตกต่างของโครงการประกันรายได้เกษตรกรและโครงการรับจำนำ 25

2.6 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ 27

2.7 ข้อมูลสถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2552 28

3.1 วันที่ สถานที่และขนาดตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ รอบที่ 1 34

3.2 ตัวแปร นิยามและมาตรวัด 36

3.3 เกณฑ์การแปลความหมายความรู้ความเข้าใจ 39

4.1 จำนวน ร้อยละ เฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล 42

4.2 จำนวน ร้อยละ เฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ 43

4.3 ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในภาพรวม 45

4.4 ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจเป็นรายด้าน 46

4.5 ร้อยละที่ตอบถูกของคะแนนความรู้ความเข้าใจเป็นรายข้อของเกษตรกรที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร 47

4.6 ปริมาณข่าวสารของเกษตรกรที่ได้รับในภาพรวมโครงการประกันรายได้เกษตรกร 49
4.7 ร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามแหล่งข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้ 49
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมของเกษตรกรที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร 52
4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นรายด้านของเกษตรกรที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร 52
4.10 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานความรู้ความเข้าใจและปริมาณข่าวสารที่ได้รับที่มีต่อความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ 56
4.11 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่เห็นควรหรือไม่เห็นควรดำเนินการโครงการประกันรายได้เกษตรกรต่อไป 58
4.12 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้เกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของโครงการประกันรายได้เกษตรกร 59
4.13 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของโครงการประกันรายได้เกษตรกร 60

สารบัญภาพ

ตารางที่ **หน้า**

2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็น 7

2.2 ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54 17

2.3 ระยะเวลาการรับจำนำข้าวเปลือก ข้าวนาปี 22

2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษาความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร 31

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เกษตรกรผู้ปลูกข้าว หรือชาวนา เป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อภาคการผลิต ของประเทศไทย โดยมีสัดส่วนพื้นที่เพาะปลูก ประมาณร้อยละ 59 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ และมีครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเพาะปลูกข้าวประมาณ 3.7 ล้านครัวเรือน กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ มีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 32 ล้านตันข้าวเปลือก (ประมาณ 20 ล้านตันข้าวสาร) โดยร้อยละ 55 นั้นใช้ภายในประเทศ และส่วนที่เหลือส่งออก เช่น ปี 2552/53 ส่งออกเฉลี่ย 8.5 ล้านตันข้าวสาร มูลค่ากว่า 159,543 ล้านบาท (อัตราแลกเปลี่ยน 31.49 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ) โดยคิดเป็นร้อยละ 28.79 ของส่วนแบ่งการตลาดการค้าข้าวของโลก และเป็นอันดับ 1 ผู้ส่งออกข้าวของโลก (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553: 12-10) ดังนั้นการเพาะปลูกข้าวจึงเป็นทั้งแหล่งอาหารและเป็นแหล่งรายได้ของเกษตรกรไทย อาชีพ ชาวนาจึงมีความสำคัญต่อภาคการเกษตรของประเทศ แต่ทุกฤดูกาลของการเพาะปลูก ข้าวมักมีปัจจัยเสี่ยงสูง ทั้งด้านภัยธรรมชาติ และปริมาณผลผลิต เพราะเป็นสินค้าที่มีเวลาจำกัดโดยเฉพาะช่วงเก็บเกี่ยวปลายปีที่มักมีผลผลิตออกสู่ตลาดพร้อมกันเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ช่วงดังกล่าวเป็นช่วงที่ข้าวราคาตกต่ำที่สุด จึงถือว่าเกษตรกรมีความเสี่ยงสูงมาก

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงต้องเข้าไปแทรกแซง ราคาผลผลิต โดยนำนโยบายด้านราคา (Price policy) มาใช้กำหนดราคาใหม่ และแนวทางการประกันราคาขั้นต่ำ (Minimum price level) ภายใต้ชื่อ “โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ” ที่เกือบทุกรัฐบาลเลือกใช้ ตั้งแต่ ปี 2524/25 เป็นต้นมา โดยมีหลักการเหมือนการรับจำนำสิ่งของทั่วไป นั่นคือ รัฐบาลจะกำหนดราคารับจำนำไว้ต่ำกว่าราคาตลาดเล็กน้อย เมื่อ เกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ นำผลผลิตมาจำนำไว้กับ โรงสีที่ร่วมโครงการภายในระยะเวลาที่กำหนด (สี่เดือน) หากราคาในตลาดสูงกว่า ราคาที่จำนำไว้ เกษตรกร สามารถไถ่ถอนคืน และนำผลผลิตไป ขายในตลาดได้ แต่หากไม่ไถ่ถอนคืนในระยะเวลาที่กำหนด ผลผลิตดังกล่าวจะตกเป็นของรัฐบาล

ปีการผลิต 2543 โครงการรับจำนำข้าวเปลือกปรับเปลี่ยนหลักการและเจตนา รมณ์ไปจากเดิม โดยกำหนดราคารับจำนำสูงกว่าราคาตลาดและขยายโครงการใหญ่ขึ้น เกษตรกรจึงนำผลผลิตมาเข้า

ร่วมโครงการเป็นจำนวนมากและไม่ไถ่ถอนผลผลิตคืน ส่งผลให้รัฐบาลมีภาระค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาผลผลิต และยัง ระบายข้าวได้ล่าช้า ส่งผลให้คุณภาพข้าวด้อยลง ลักษณะดังกล่าว จึงเป็นภาวะการซื้อแพงขายถูก อีกทั้งผลประ โยชน์ยังตกแก่ชาวนาฐานะร่ำรวยหรือชาวนาในเขตชลประทาน ประมาณ 1 ล้านครัวเรือนเท่านั้น และขั้นตอนการดำเนินงานยังเปิดช่องให้ง่ายต่อการทุจริตด้วย

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จึงได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการ แทรกแซงราคาผลผลิตด้วยการป ระกันราคาขั้นต่ำแนวทางใหม่ โดยรัฐบาลมิได้รับซื้อผลผลิต แต่จ่ายเงินอุดหนุนการผลิตให้แก่เกษตรกรแทน ภายใต้ชื่อว่า “โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ” โดยเริ่มปีการผลิต 2552/53 มีหลักการคือ แต่ละรอบการผลิต รัฐบาลจะประกาศราคาประ กันข้าวเปลือกทุกชนิดไว้สูงกว่าราคาตลาดเล็กน้อย (หอมมะลิ หอมจังหวัด หอมประทุม ข้าวจ้าว และข้าวเหนียว) ทุกสัปดาห์ระหว่างดำเนินโครงการ จะประกาศราคากลางอ้างอิงเพื่อใช้เป็นราคากลางสำหรับซื้อขายข้าวเปลือก และเป็นตัวเลขเพื่อใช้คำนวณเงินชดเชยรายได้ กรณีที่ราคากลา งอ้างอิงต่ำกว่าราคาประกัน (ส่วนต่างระหว่างราคากลางอ้างอิงกับราคาประกัน) โดยมีหลักการคือถ้าช่วงใดราคากลางอ้างอิงต่ำกว่าราคาตลาด จะขายข้าวจะ ได้ราคาต่ำ แต่ได้รับส่วนต่างชดเชยรายได้ และถ้าช่วงใดราคากลางอ้างอิงสูงกว่าราคาตลาด จะขายข้าวได้ราคาสูง แต่ไม่ได้รับส่ว นต่างชดเชยรายได้ จึงเห็นได้ว่าโครงการประกันรายได้เกษตรกรนี้ มีเจตนารมณ์และหลักการต่างไปจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกเดิม ความรู้ความเข้าใจและการติดตามข่าวสารจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวได้ประโยชน์สูงสุด

กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ประกอบด้ วย 8 จังหวัด คือ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี โดยมีสัดส่วนของพื้นที่เพาะปลูกประมาณร้อยละ 30.32 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ มีจำนวนประชากร เฉลี่ย ร้อยละ 16.97 ของประเทศ และยังเป็นแหล่งปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 คุณภาพสูงของประเทศที่ มีชื่อเสียง ไปทั่วโลก แ ต่ด้วยลักษณะภูมิประเทศของกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่เป็นที่ราบสูง แห้งแล้ง และห่างไกลแหล่งน้ำ จึงทำให้ส่วนใหญ่ปลูกข้าวนาปี (รอบที่ 1) ได้เท่านั้น โดยเริ่มตั้งแต่เดือน พ .ค. เป็นต้นไป ด้วยการใช้น้ำฝน นิยมใช้ข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ แต่ก็มีส่วนน้อยที่ปลูก ข้าวนาปรัง (รอบที่ 2) โดยเริ่มตั้งแต่เดือน ม.ค. เป็นต้นไป ซึ่งจะมี เฉพาะในเขตชลประทาน เท่านั้น นิยมใช้พันธ์ข้าวเจ้าทั่วไป และส่วนใหญ่ก็เป็นเกษตรกรกลุ่มเดียวกับที่ปลูกข้าวในนาปีด้วย

จะเห็ นว่า จำนวนเกษตรกรและพื้นที่การเพาะปลูกของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้นั้น เฉลี่ยเป็น 1 ใน 3 ของประเทศ แต่ข้อมูลจากสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ณ วันที่ 31 ธ.ค. 2552 กลับมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี ประมาณ 29,174–36,681 บาท ยกเว้น จังหวัดนครราชสีมา ประมาณ 54,362 บาท (วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์, 2553: 438-459) ซึ่ง 5 ใน 8 จังหวัดนั้น

มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีต่ำเป็น 10 อันดับของประเทศ อีกทั้งการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 ที่ผ่านมานั้น พบปัญหาของการ ดำเนินโครงการหลายประการ จนกระทั่งคณะติดตามการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้การสนใจเป็นพิเศษ และผลการดำเนินงานโครงการ ประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ซึ่งเป็นปีแรก ปี 2552/53 รายละเอียดตารางที่ 1.1 ดังนี้

ตารางที่ 1.1 ผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร (ข้าวเปลือก) ปี 2552/53 กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ จาก ธ.ก.ส. ข้อมูลสะสมถึงวันที่ 30 กรกฎาคม 2553

รายชื่อ จังหวัดอีสานตอนใต้	ประชากรรวม (คน)	เกษตรกรผู้ปลูกข้าว รอบที่ 1			เกษตรกรผู้ปลูกข้าว รอบที่ 2	
		จำนวนที่ผ่านประชาคม (ราย)	ร้อยละ	ลำดับ	จำนวนที่ผ่านประชาคม (ราย)	ร้อยละ
ศรีสะเกษ	1,446,345	198,659	5.82	1	36,800	4.48
นครราชสีมา	2,571,292	189,888	5.57	2	16,196	1.97
อุบลราชธานี	1,803,754	186,618	5.47	3	18,858	2.30
สุรินทร์	1,377,827	161,489	4.73	6	13,416	1.63
บุรีรัมย์	1,546,784	152,600	4.47	7	13,477	1.64
ชัยภูมิ	1,125,166	104,077	3.05	11	21,389	2.60
ยโสธร	539,134	71,387	2.09	17	13,251	1.61
อำนาจเจริญ	370,804	53,301	1.56	20	1,198	0.15
รวม	**10,781,106**	**1,118,019**	**32.77**		**134,585**	**16.39**
รวมทั้งประเทศ	**63,525,062**	**3,411,835**	**100.00**		**821,227**	**100.00**
อัตราส่วนต่อประเทศ	**16.97**	**32.77**	**100.00**		**16.39**	**2.87**

แหล่งที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2553 ข.

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นว่าเกษตรกรผู้ปลูกข้าว กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ มีอัตราส่วนของประชากรต่อประเทศประมาณร้อยละ 16.97 และมีอัตราส่วนของ เกษตรกรผู้ปลูกข้าว รอบที่ 1 ต่อประเทศ ประมาณร้อยละ 32.77 และมีอัตราส่วนของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวรอบที่ 2 ต่อประเทศ

ประมาณร้อยละ 16.39 โดยเกษตรกรผู้ปลูกข้าวรอบที่ 2 นั้น เป็นกลุ่มเดียวกับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวรอบที่ 1

สำหรับโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ที่กำลังเข้าสู่การดำเนินโครงการเป็นปีที่ 2 เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหรือพัฒนาให้เหมาะสม สนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของชาวนาที่เป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ โดยเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ซึ่งมีอัตราส่วน 1 ใน 3 ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ต่อประเทศ จึงมีความน่าสนใจที่จะศึกษาผลของความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็น อิทธิพลของความรู้ความเข้าใจและปริมาณข่าวสารที่ได้รับที่มีต่อความคิดเห็น ตลอดจนปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1.2.1 ระดับความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร

1.2.2 อิทธิพลของความรู้ความเข้าใจและปริมาณข่าวสารที่ได้รับที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้เกษตรกรของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

1.2.3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกร

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยนี้ครอบคลุมฤดูการผลิตปี 2553/54 ของโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

1.3.1 รูปแบบและวิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และยโสธร

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ที่ใช้ใน การศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ตามโครงการประกันรายได้เกษตรกร ที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54 ข้าวนาปี (รอบที่ 1) ตามบัญชีรายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าวจากกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 1,118,019 ราย

1.3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่มีต่อของโครงการประกันรายได้ นั้นครอบคลุมเนื้อหา 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ ด้านการดำเนินโครงการ ด้านการขึ้นทะเบียน การประชาคม และการออกใบรับรองเกษตรกร และด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส.

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1.4.1 เพื่อให้หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูก-ข้าว สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไป ปรับปรุง พัฒนา หรือหาแนวทางแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวต่อไป

1.4.2 เพื่อเป็นสารสนเทศให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของเกษตรกร

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง “ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร” นี้ ผู้วิจัยใช้แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการกำหนดกรอบในการศึกษาในครั้งนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็น

2.1.1 ความหมาย

ความรู้ (Knowledge) เป็นข้อเท็จจริง (Facts) ความจริง (Truths) กฎเกณฑ์และรายละเอียดที่เกิดจากการได้ยิน ได้ฟัง ที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า ทักษะหรือประสบการณ์ที่ได้รับมา ความรู้จัดเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อมนุษย์

ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถที่สูงกว่าความรู้ เป็นการแปลความ ตีความหรือการขยายความ ความรู้ที่ได้รับมา และสะสมสิ่งที่เพิ่มเติมนี้ไว้เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ความรู้ความเข้าใจ (Cognition) หมายถึง ความสามารถนำความรู้ที่เพิ่มเติมนี้ ไปใช้ดัดแปลงให้เหมาะสมสำหรับนำไปใช้อธิบายเปรียบเทียบในเรื่องนั้น ๆ ดัดแปลงหรือนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีเหตุผล สิ่งส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจ คือการศึกษาและสิ่งแวดล้อมในสังคม ซึ่งจะต้องมีแหล่งให้ความรู้ หรือแหล่งข่าว ผลของความรู้ความเข้าใจนั้นจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและแหล่งความรู้ที่ได้รับมา ดังนั้นกระบวนการเกิดความรู้ความเข้าใจจึงสัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการภายใน ที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคล จึงสรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจ เป็นความสามารถในการเข้าใจรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ที่บุคคลได้สะสมไว้มาจากแหล่งให้ความรู้หรือแหล่งข่าว หลั งจากที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ แล้ว ผลของความรู้ความเข้าใจอาจจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับบุคคล และแหล่งความรู้ที่ได้รับมา

ความคิดเห็น (Opinion) เป็นกระบวนการต่อเนื่องของความรู้ความเข้าใจหลังจากบุคคลได้รับข่าวสาร และแสดงออกถึงความเชื่อ ความรู้สึก ด้วยการพูดหรือการเขียน ที่สะท้อนความในใจ

ในลักษณะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ อาจมีความโน้มเอียงที่ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความจริง หรืออาจเป็นข้อเท็จจริงบางอย่างก็ได้ และผลของความคิดเห็นจะเหมือนกันหรือแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น ๆ และแหล่งความรู้ที่ได้รับมา และส่วนใหญ่แล้วความคิดเห็นมักเกี่ยวกับคำถามในปัจจุบันที่สามารถจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลาหรือสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป แต่สามารถแสดงเหตุผล สังเกตและวัดได้ ถึงแม้จะไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ที่ต้องอาศัยความพร้อมของบุคคลเป็นสำคัญ สรุปความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็น แสดงรายละเอียดภาพที่ 1.1

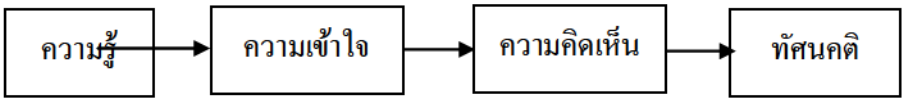

ภาพที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็น

ถึงแม้ว่าความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นข้างต้นจะมีความสัมพันธ์กัน แต่ผลของความคิดเห็นจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น และแหล่งความรู้ที่ได้รับมา จึงสรุปได้ว่าปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล มาจาก 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) พันธุกรรม หรือ สรีระ เช่น อายุ เพศ 2) ประสบการณ์ตรงของบุคคล เช่น การศึกษา ทักษะหรืออาชีพที่บุคคลได้พบเห็นหรือประสบเหตุการณ์ด้วยตนเอง 3) อิทธิพลจากครอบครัวหรือผู้ปกครอง 4) ความคิดเห็นของกลุ่ม 5) สื่อมวลชน ได้แก่ สื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ หรือสิ่งพิมพ์ ล้วนเป็นปัจจัยที่กระทบต่อความคิดเห็นของบุคคล สรุปได้ว่าความรู้ความเข้าใจและความคิดข้างต้น ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิต่อความคิดเห็น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด พื้นที่ในการประกอบอาชีพ ปริมาณผลผลิต ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ ความรู้ความเข้าใจ และปริมาณข่าวสารที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ได้รับ ในปีการผลิต 2553/54

2.1.2 การวัดวัดความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็น

2.1.2.1 การวัดความรู้ความเข้าใจและมาตรที่ใช้ในการวัด

การวัดความรู้ความเข้าใจ เป็นการวัดความสามารถในการระลึกเรื่องราวข้อเท็จจริงหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับมา โดยใช้มาตรวัดต่าง ๆ มาตรวจสอบความรู้ ซึ่งการวัดความรู้ความเข้าใจนั้นส่วนมากนิยมใช้แบบทดสอบ ซึ่งแบบทดสอบนี้เป็นเครื่องมือประเภทข้อเขียนที่นิยมใช้กันทั่ว ๆ ไป โดยแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ แบบอัตนัยหรือแบบความเรียง ซึ่งให้เขียนตอบเป็นข้อความสั้น ๆ ไม่เกิน 1-2 บรรทัด หรือเป็นข้อ ๆ ตามความเหมาะสม และแบบปรนัย ซึ่งแบ่งเป็น 4

ชนิด คือ แบบเติมคำ แบบถูก- ผิด แบบจับคู่ และแบบเลือกตอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบเลือกตอบนั้น เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถวัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์และตรวจให้คะแนนได้แน่นอน โดยจะมีส่วนข้อคำถามและตัวเลือกที่เป็นตัวถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวง โดยคำถามวัดความรู้ความเข้าใจ แบ่งออก เป็น 3 ชนิด ดังนี้

1) ถามความรู้ในเนื้อเรื่อง เป็นการถามรายละเอียดเนื้อหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของเรื่องราวทั้งหลาย ประกอบด้วยคำถามประเภทต่าง ๆ เช่น ศัพท์ นิยม กฎ ความจริง หรือรายละเอียดของเนื้อหาต่าง ๆ

2) ถามความรู้ในวิธีการดำเนินการ เป็นการถามวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ตามแบบแผน ปร ะเพณี ขั้นตอนของการปฏิบัติงานทั้งหลาย เช่น ถามระเบียบแบบแผน ลำดับขั้น แนวโน้มการจัดประเภทและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ

3) ถามความรู้รวบยอด เป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุป หรือหลักการของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหาลักษณะร่วม เพื่อรวบรวมและย่นย่อลงมาเป็นหลักหรือหัวใจของเนื้อหานั้น

จากการวัดความรู้ความเข้าใจดังกล่าว สรุปได้ว่า การวัดความรู้ความเข้าใจ ทำได้โดยให้บุคคลระลึกถึงความจำในเรื่องนั้น ๆ ออกมา โดยใช้แบบทดสอบชนิดต่าง ๆ และในการศึกษานี้กำหนดการวัดความรู้ความเข้าใจ ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเกี่ยวกับโครงการประกันร ายได้เกษตรกรในตอนที่ 3 โดยสอบถามความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดของข้อเท็จจริง วิธีการดำเนินการ และความรู้รวบยอดของโครงการประกันรายได้เกษตรกร เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ ด้านการดำเนินโครงการ ด้านการขึ้นทะเบียน ประชาคม และการออกใบรับรองเกษตรกร ด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส.

2.1.2.2 การวัดความคิดเห็นและมาตรที่ใช้ในการวัด

การวัดความคิดเห็น เป็นการสำรวจความคิดเห็น ทัศนะหรือมุมมองของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นการแสดงออก ที่เกิดจากความรู้สึกภายใน ซึ่งแต่ละคนสามารถที่จะแสดงออกมาได้หลายวิธี เช่น การพูด การเขียน และการสำรวจความคิดเห็น นั้นมีประโยชน์อย่างมากต่อการวางแผนนโยบาย ซึ่งการรับฟังความคิดเห็นจะทำให้ทราบกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถ ทำให้การดำเนินงาน นั้น ๆ ประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง ซึ่งการวัดความคิดเห็นสามารถ ทำได้หลายวิธี แต่ที่นิยมคือ การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นลักษณะของความคิดเห็นว่าจะออกมาเช่นไรในอันที่จะดำเนินการต่อไป และ การวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดไว้ โดยที่แบบสอบถามประเภทนี้นิยม

สร้างตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท (Likert) ชื่อมาตรวัด Liker's Scale ซึ่งพัฒนามาจากของเธอร์สโตน (Thurstone) ซึ่งการวัดความคิดเห็นดังกล่าว มีประโยชน์ด้านการทำนายพฤติกรรมของบุคคลหรือของกลุ่มบุคคล (ปิยาณี เจริญศิริ , 2546: 10) การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นของลิเคิร์ท ลำดับขั้นตอนโดยจากการรวบรวมหรือการเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวกับความคิดเห็น จะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้ว ยกับข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมีความคิดเห็นเลือกตอบเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความว่า เป็นข้อความเชิงบวก (Positive) ให้คะแนนตามลำดับโดยเริ่มจากเห็ นด้วยเป็นอย่างยิ่ง คือ 5 4 3 2 1 และหรือข้อความเชิงลบ (Negative) ให้คะแนนตามลำดับ โดยเริ่มจากไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ 5 4 3 2 1 การวัดความคิดเห็นโดยทั่วไป จะต้องมีองค์ประกอบด้วยกัน 3 อย่าง คือ 1) บุคคลที่จะถูกวัด 2) สิ่งเร้า (แบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่ องหนึ่งอาจจะเป็นเหตุการณ์หรือโครงการใด ๆ) และ 3) การตอบสนอง (ความคิดเห็นของบุคคลที่ถูกวัดในขณะนั้น) (เบสท์ Best . 1977 : 171) และการวัดความคิดเห็น มีวิธีการวัด 2 วิธีหลัก (นีออน พิณประดิษฐ์ , 2541: 136-140) คือ 1) การรายงานตนเอง เป็นการวัดความคิดเห็น โดยวิธีการให้ผู้ถูกวัดรายงานตนเองถึงความรู้สึกท่าทีต่อสิ่งนั้น ๆ อาจเป็นไปในรูปทางบวกและทางลบก็ได้ และ 2) การสังเกตพฤติกรรม เป็นการสังเกตพฤติกรรมภายนอกของบุคคล เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ราบถึงความคิดของบุคคลได้ ซึ่งอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ประกอบด้วยเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายเพิ่มเติม

จากการวัดความคิดเห็นสรุปได้ว่า การวัดความคิดเห็นจะต้องมีองค์ประกอบหลัก อยู่ 3 ประการ คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง ส่วนเครื่องมือที่จะใช้วัดมีอยู่หลายอย่างขึ้นอยู่กับวิธีการวัด เช่น การใช้แบบสอบถาม ที่เรียกว่า การ รายงานตนเอง จะสามารถเก็บข้อมูลได้จากคนกลุ่มใหญ่ และการสัมภาษณ์ เพื่อให้บุคคลแสดงออกถึงความคิดเห็นต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ เพราะฉะนั้นการวัดความคิดเห็นจึงควรใช้หลาย ๆ วิธีประกอบกัน เพื่อช่วยเสริมข้อบกพร่องในวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 นโยบายการแทรกแซงกลไกราคาของรัฐในตลาดข้าวเปลือก

2.2.1 นโยบายการแทรกแซงกลไกราคาข้าวเปลือกของรัฐบาล

เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพผู้ปลูกข้าว ดังนั้นเมื่อถึง ช่วงของการเก็บเกี่ยวที่ส่วนใหญ่จะเป็นปลายปี จึงมีปริมาณผลผลิตออกสู่ท้องตลาดพร้อม ๆ กันจำนวนมาก และมักจะเป็นช่วงเวลา ที่เกษตรกรถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางหรือโรงสี ในกรณีเช่นนี้รัฐบาล

จึงจำเป็นต้องนำนโยบายด้านราคา (Price policy) เข้าไปรักษาเสถียรภาพราคาข้าว โดยการสร้างอุปสงค์เทียมเพื่อดูดซับข้าวออกไปจากตลาดชั่วระยะเวลาหนึ่ง แล้วค่อยระบาย ข้าวออกมาเมื่อพ้นฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว ซึ่งมาตรการที่ใช้มักจะให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2524 และการดำเนินนโยบายด้านราคาข้าวเปลือกของรัฐในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมานั้น นโยบายด้านราคาที่ใช้แทรกแซงราคาข้าวนั้นมีหลายแนวทาง โดยทั่วไปจะใช้แนวทางการประกันราคาขั้นต่ำ (Minimum price level) ซึ่งรัฐบาลจะเข้าไปกำหนดราคาข้าวให้สูงกว่าระดับราคาดุลยภาพที่เป็นอยู่ โดยมี 2 แนวทาง ได้แก่

2.2.1.1 การประกันราคาขั้นต่ำโดยรัฐบาลรับซื้ออุปทานส่วนเกิน นั่นคือการที่รัฐบาลออกกฎหมายควบคุมราค า ไม่ให้มีการซื้อ สินค้าต่ำกว่าราคา ที่กำหนด หากมีเกษตรกร ที่ไม่สามารถขายผลิตผลในราคาประกันได้ รัฐบาลก็จะเป็นผู้รับซื้อเอาไว้เอง แนวทางดังกล่าว สามารถใช้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มาอธิบายเทียบเคียงได้กับ “มาตรการรับซื้อผลผลิตอุปทานส่วนเกิน” ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการให้เงินกู้ เรียกว่า “การให้กู้เพื่อเก็บรักษาพืชผล (Storage Loan)” และที่ผ่านมา ใช้ชื่อว่า โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ใช้ตั้งแต่ปี 2524/25 - 2551/52

2.2.1.2 การประกันราคาขั้นต่ำโดยรัฐบาลจ่ายเงินอุด หนุนให้แก่เกษตรก ร นั่นคือรัฐบาลจะกำหนดราคาประกันขั้นต่ำไว้ แล้วปล่อยให้มีการซื้อขาย สินค้าตามกลไกราคาในตลาด และหากช่วงเวลาใดราคาในตลาดต่ำกว่าราคาที่ประกันไว้ และเกษตรกรขายผลิตผลในช่วงดังกล่าว รัฐบาลก็จะจ่ายเงินชดเชยเท่ากับส่วนต่างระหว่างราคาประกันกับราคาตลาดให้เกษตรกร แนวทางดังกล่าวสามารถใช้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มาอธิบายเทียบเคียงได้กับ “มาตรการจ่ายเงินอุดหนุนให้เกษตรกร” ซึ่งนี้ที่ผ่านมานั้น ใช้ชื่อว่า โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว โดยเริ่มปีการผลิต 2552/53 และเหตุผลที่รัฐบาลของนายกอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ยกเลิกโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนั้น เนื่องมาจากผลกระทบซึ่งเป็นปัญหาในหลายประการ อีกทั้งคาดการณ์ว่าในระยะยาวปัญหาเหล่านั้นจะส่งผลกระทบต่อกลไกตลาดและเศรษฐกิจข้าวไทยทั้งระบบ และถึงแม้ว่าโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนั้น จะมีหลักการประกันราคาขั้นต่ำ เหมือน กับโครงการรับจำนำข้าวเปลือก แต่มีวิธีการปฏิบัติแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

2.2.2 โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54

2.2.2.1 หลักการและเหตุผล

เหตุผลที่ รัฐบาลของนายกอภิสิทธิ เวชชาชีวะ ยกเลิก โครงการรับจำนำ ข้าวเปลือก เนื่องจากทุกปีรัฐบาลมีภาวะของการขาดทุนและมีค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาผลผลิตเป็นจำนวน มาก รวมถึงการทุจริต จนกระทั่งกลางปี 2552 จึงเห็นชอบให้ ปรับเปลี่ยนการช่วยเหลือเกษตรกรใหม่

ตามที่คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) เสนอ เริ่มปีการผลิต 2552/53 โดยครอบคลุมพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และข้าวใช้ชื่อว่า โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว เป็นลักษณะ การประกันความเสี่ยงด้านราคา ซึ่งแนวทางนี้จะช่วยให้เกษตรกรวางแผนและตัดสินใจลงทุนได้ โดยไม่ต้องกังวลว่าจะประสบปัญหาราคาตกต่ำ หรือขาดทุน และยังยกระดับรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้เหมาะสม พร้อมกับสร้างความมั่นคงการประกอบอาชีพอีกด้วย ซึ่งแนวทางนี้จะ คำนวณจากต้นทุนการผลิตบวกกำไรที่ เกษตรกรควรจะได้รับ โดยสามารถจะช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง โดยไม่ต้องหวั่นเกรงว่าจะมีผู้ใดมาสวมสิทธิ์ เพราะ ธ.ก.ส. จะเป็นผู้โอนเงินเข้าบัญชีโดยตรง อีกทั้งปัญหาการบริหารจัดการของรัฐก็จะหมดไป ไม่ต้องเสียค่าเช่าโรงสี/โกดัง ไม่ต้องเสียเงินแปรรูป และไม่ต้องพยายามผลักดันขาย จึงไม่บิดเบือนกลไกของตลาด โดย ปี 2553/54 นั้น เป็นการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเป็นปีที่ 2

2.2.2.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1) เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นคงในอาชีพ

2) เพื่อให้กลไกตลาดเดินปกติและสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

3) เพื่อสร้างเสถียรภาพราคาสินค้าในระยะยาวและมีความยั่งยืน

4) เพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ดีขึ้น

5) เพื่อลดภาระการเก็บสต็อก การระบาย และภาระขาดทุนในการระบาย

2.2.2.3 หลักเกณฑ์โครงการ

1) เป้าหมายและระยะเวลาดำเนินโครงการ

เป้าหมาย การดำเนินโครงการประกันรายได้เกษ ตรกรผู้ปลูกข้าว ของปีการผลิต 2553/54 ให้ครอบคลุมทุกภาคของประเทศไทย (รวมจังหวัดชุมพร) โดยภาคใต้ยกเว้นจังหวัดชุมพร และแบ่งเป็น 2 รอบ คือ ข้าวนาปี (รอบที่ 1) และข้าวนาปรัง (รอบที่ 2) โดยสามารถตรวจสอบพื้นที่ และมีพืชยืนต้นในแปลงนาวันที่ขึ้นทะเบียนและการประชาคม หากจังหวัดใดต่อปีการผลิตสามารถปลูกข้าวได้มากกว่า 2 ครั้ง ให้ดำเนินการเพียง 2 ครั้ง รายละเอียดตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 รายการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกร และหน่วยงานรับผิดชอบ ปี 2553/54

รายการ	ข้าวนาปี (รอบที่ 1)	ข้าวนาปรัง (รอบที่ 2)	หน่วยงานรับผิดชอบ
การขึ้นทะเบียน	1 มิ.ย.– 30 พ.ย. 2553 ภาคใต้ 16 ก.ค. 2553-31 มี.ค. 2554	4 ม.ค.-31 พ.ค.2554 ภาคใต้ 1 เม.ย.- 15 ก.ค. 2554	กรมส่งเสริมการเกษตร
การประชาคม	16 มิ.ย.-15 ธ.ค. 2553 ภาคใต้ 1 ส.ค. 2553-15 เม.ย. 2554	20 ม.ค.-15 มิ.ย. 2554 ภาคใต้ 2 พ.ค.-31 ก.ค. 2554	
การออกหนังสือรับรองเกษตรกรผู้ปลูกข้าว	16 มิ.ย.-31 ธ.ค. 2553 ภาคใต้ 1 ส.ค. 2553– 30 เม.ย. 2554	20 ม.ค.-30 มิ.ย. 2554 ภาคใต้ 2 พ.ค.-15 ส.ค. 2554	
การทำสัญญาประกันรายได้เกษตรกร สาขาที่เป็นภูมิลำเนา/พื้นที่ปลูก	1 ก.ค. 2553-31 ม.ค. 2554 ภาคใต้ 16 ส.ค. 2553-31 พ.ค. 2554	20 ม.ค.-30 พ.ค. 2553 ภาคใต้ 20 เม.ย-30 ส.ค. 2553	ธ.ก.ส. และเกษตรกร
การใช้สิทธิประกันรายได้ หรือขอรับเงินชดเชยส่วนต่างราคาจาก ธ.ก.ส. สาขาที่ทำสัญญา	1 ส.ค. 2553-15 มี.ค. 2554 ภาคใต้ 16 ก.ย. 2553-15 ก.ค. 2554	1 ก.พ- 30 มิ.ย. 2554 ภาคใต้ 1 พ.ค.-30 ก.ย. 2554	เกษตรกร

แหล่งที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2552: 1.

2) กำหนดราคาประกัน ปริมาณผลผลิตเกษตรกรแต่ละครัวเรือน และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของโครงการประกันรายได้เกษตรกร

การกำหนดราคาประกันข้าวเปลือกทุกชนิดนั้น จะประกาศเพียงครั้งเดียวในแต่ละรอบเมื่อเริ่มปีการผลิต คณะอนุกรรมการ ฯ จะกำหนดราคาประกัน โดยพิจารณาจากต้นทุนการผลิตข้าวเปลือกแต่ละชนิด บวกด้วยค่าขนส่งเฉลี่ยจากไร่นาถึงจุดรับซื้อและบวกกำไรให้แก่เกษตรกรตั้งแต่ร้อยละ 20–40 (ของต้นทุนการผลิต+ ค่าขนส่งเฉลี่ย) และการกำหนดปริมาณผลผลิตเข้าร่วมโครงการโดยใช้พื้นที่ถือครองถั่วเฉลี่ยของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เป็นหลัก โดยปริมาณผลผลิตที่เกษตรกรแต่ละครัวเรือนเข้าร่วมโครงการนั้น จะแตกต่างกันตามประเภทของข้าวเปลือกและผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของแต่แหล่งการผลิต ซึ่งต้องไม่เกินปริมาณประกันขั้นสูงที่กำหนดไว้ กรณีเกษตรกรทำการผลิตข้าวเปลือกมากกว่า 1 ประเภท สามารถเข้าร่วมโครงการได้ไม่เกินปริมาณ

ประกันขั้นสูงของข้าวเปลือกประเภทที่เกษตรกรนำมาเข้าร่วมโครงการ และเกษตรกรจะต้องเป็นผู้กำหนดว่าจะให้ข้าวเปลือกประเภทใดเข้าโครงการเป็นลำดับที่ 1 2 หรือ 3 อีกทั้งโครงการประกันรายได้เกษตรกรกำหนดข้าวเปลือกแห้ง ที่มีความชื้นไม่เกิน 15% รายละเอียดตารางที่ 2.2 -2.3

ตารางที่ 2.2 ชนิดของประเภทข้าวเปลือก ราคาประกันและปริมาณผลผลิตต่อครัวเรือน

ประเภทข้าวเปลือก	รอบที่	ราคาประกัน (บาท/ตัน)	ปริมาณผลผลิต (ไม่เกิน) (1 ตัน เท่ากับ 1,000 กิโลกรัม)
หอมมะลิ	1	15,300 (15.30 บาท / กิโลกรัม)	14 ตัน
หอมจังหวัด	1	14,300 (14.30 บาท / กิโลกรัม	16 ตัน
	2	14,300 (14.30 บาท / กิโลกรัม	16 ตัน
ปทุมธานี	1	10,000 (10.00 บาท / กิโลกรัม)	25 ตัน
	2	11,000 (10.00 บาท / กิโลกรัม)	25 ตัน
เจ้า	1	10,000 (10.00 บาท / กิโลกรัม)	25 ตัน
	2	10,000 (10.00 บาท / กิโลกรัม)	25 ตัน
เหนียว	1	9,500 (9.50 บาท / กิโลกรัม)	16 ตัน
	2	9,500 (9.50 บาท / กิโลกรัม)	16 ตัน

แหล่งที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2552: 1.

ตารางที่ 2.3 ชนิดและชื่อพันธ์ข้าวเปลือก และผลิตผลิต่อไร่ทั้งในเขตและนอกเขตชลประทาน

ชนิดข้าวเปลือก	ชื่อพันธ์	ผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย (กิโลกรัม)	
		ในเขต	นอกเขต
ข้าวหอมมะลิ	ขาวดอกมะลิ 105, กข. 15 ที่เพาะปลูกในเขตจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย และพะเยา	369	326
ข้าวหอมจังหวัด	เป็นพันธ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105, กข. 15 ที่ปลูกนอกจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่	541	423
ข้าวปทุมธานี 1 (ข้าวหอมปทุม)	เป็นข้าวเจ้านาสวน ไม่ไวแสง ปลูกได้ทั้งนาปี/นาปรัง	730	538
ข้าวเจ้า	กข. (17, 19, 21, 23, 25, 27, กข. 29 พันธุ์ ชัยนาท 80), กข. 33 (หอมอุบล 80), กข. 31(ปทุมธานี 80), กข. 35 (รังสิต 80), พิษณุโลก (60-1, 60-2, 2, 3), สุพรรณบุรี (1, 2, 60, 90), สุรินทร์ 1, พลายงามปราจีนบุรี, ปราจีนบุรี (1, 2), ขาวตาแห้ง, เหลือประทิว, พัทลุง 60, เล็บนกปัตตานี, เฉี้ยงพัทลุง, ชัยนาท 1, ชัยนาท 2, ชัยนาท 60, พัทลุง, หันตา 60, ชุมแพ 60, แก่นจันทร์, ลูกแดงปัตตานี	570	457
ข้าวเหนียว	เหนียวสันป่าตอง, กข. 8, กข. 10, กข. 12 (หนองคาย 80), เหนียวอุบล 1, เหนียวอุบล 2, แพร่ 1, สกลนคร, สันป่าตอง 1, หลวงสันป่าตอง	448	333

แหล่งที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2552: 2.

3) ราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง และการคำนวณเงินชดเชยส่วนต่าง

คณะอนุกรรมการ ฯ กำหนดราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง เพื่อใช้เป็นเกณฑ์คำนวณจ่ายเงินชดเชยส่วนต่างระหว่างราคาประกันและเกณฑ์กลางอ้างอิงให้แก่เกษตรกร หรือที่เกี่ยวข้องทราบ โดยเกณฑ์กลางอ้างอิงที่ประกาศจะถือใช้เป็นราคาเดียวเท่ากันทุกจังหวัดแหล่งผลิต

โดยเริ่มประกาศราคา กลางอ้างอิง ปี 2553/54 ตั้งแต่ 4 ต.ค. 2553 เป็นต้นไป จนสิ้นสุดโครงการ รายละเอียดตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 ตัวอย่างราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง ปี 2553/54 ข้าวนาปี (รอบที่ 1) เดือน ต.ค. 2553

ครั้งที่	ประจำวันที่ (รอบที่ 1 และรอบที่ 2)	ข้าวเปลือก ตันละ(บาท)				
		หอมมะลิ	หอมจังหวัด	หอมปทุม	เจ้านาปี	เหนียว
1	4-10 ต.ค. 2553	14,921	14,083	11,418	8,687	15,780
2	11-17 ต.ค. 2553	14,643	14,013	11,432	8,551	15,755
3	18-24 ต.ค. 2553	14,530	13,956	11,242	8,318	15,732
4	25-31 ต.ค. 2553	14,372	13,952	11,212	8,357	15,746

แหล่งที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2552: 2.

จากตารางที่ 2.4 การพิจารณาราคากลางอ้างอิงข้าวเปลือก สามารถพิจารณาได้ 2 ประเด็น คือ ถ้าราคาเกณฑ์กลางอ้างอิงต่ำกว่าราคาประกัน เกษตรกรจะได้รับเงินชดเชยส่วนต่าง แต่ ณ เวลาในขณะนั้น เกษตรกรไม่ควรขายข้าวเปลือกเพราะจะได้ราคาต่ำ แต่ถ้าราคาเกณฑ์กลางอ้างอิงสูงกว่าราคาประกัน เกษตรกรจะไม่ได้รับเงินชดเชยส่วนต่าง แต่ ณ เวลาในขณะนั้น เกษตร กรควรรีบขายข้าวเปลือก เพราะจะได้ราคาดี เช่น ราคาอ้างอิง ประกาศวันที่ 4 ต.ค. 2553 ข้าวเปลือกหอมมะลิราคาประกัน 15,300 บาท/ตัน (ตารางที่ 2.2) ราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง 14,921 บาท และวันที่ 11 ต.ค. 2553 ราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง 14,643 บาท ถ้าหากนาย ก ทำสัญญาเพื่อขอใช้ สิทธิช่วงวันที่ 4 ต.ค. นาย ก ก็จะได้รับเงินส่วนต่าง 379 บาท/ตัน ถ้ามีผลผลิต 10 ตัน ก็จะนำ 379 คูณ 10 เท่ากับ 3,790 บาท โอนเข้าบัญชี และขายข้าวได้ราคาตันละ 14,921 บาท หรือถ้า นาย ก ทำสัญญาช่วง ประกาศวันที่ 11 ต.ค. 2553 นาย ก จะได้รับเงินส่วนต่าง 657 บาท/ตัน และได้รับเงินโอนเข้าบัญชี 6,570 บาท และสามารถขายข้าวได้ราคาตันละ 14,643 บาท

การตัดสินใจของเกษตรกรที่จะใช้สิทธิ์หรือขายข้าวเมื่อใดนั้น จะต้องพิจารณาที่ 2 ประการ เพื่อที่จะได้ประโยชน์สูงสุดจากการเข้าร่วมโครงการประกันรายได้ นั่นคือ การใช้สิทธิ ให้พิจารณา ช่วงที่ปริมาณเงินส่วนต่างของการประกาศราคากลางอ้างอิงสูง เพราะช่วงนั้นจะเป็นช่วงที่ผลิตผลในตลาดมีมาก (ช่วงต้นฤดูเก็บเกี่ยว) แล้วให้เก็บผลิตผลของตนเองไว้ก่อน และขายผลิตผลในช่วงที่ราคาเกณฑ์กลางอ้างอิงต่ำ เพราะช่วงนั้นจะเป็นช่วงที่ผลิตผลในตลาดมีน้อย จึงเป็นช่ วงเวลาที่จะ

ขายผลิตผล เพราะจะได้ราคาสูง ดังนั้นถ้าหากเกษตรกรสามารถเข้าใจเรื่องของการประกาศราคากลางอ้างอิงจะทำเป็นข้อมูลประกอบเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ ในการตัดสินใจใช้สิทธิ์หรือขายข้าวเปลือก

4) คุณสมบัติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

คุณสมบัติของเกษตรที่เข้าร่วมโครงการประกันรายได้เกษตรกร ดังนี้

(1) เป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี หรือ าปรัง ปีการผลิต 2553/54 ที่ขึ้นทะเบียนการปลูก และผ่านการประชาคม มีใบรับรองผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวนาปี หรือ นาปรัง (ทพศ. 1/3) ในปีการผลิตดังกล่าว และยังไม่มีการขายผลผลิตไป ก่อนการทำสัญญาประกันรายได้กับ ธ.ก.ส.

(2) เกษตรกรครัวเรือนหนึ่ง จะเข้าร่วมโครงการประกันรายได้เกษตรกร ผู้ปลูกข้าวนาปี หรือนาปรัง ได้เพียง 1 รายเท่านั้น ยกเว้นอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกันมากกว่า 1 ครอบครัว และแต่ละครอบครัวแยกการทำกินเป็นอิสระอย่างชัดเจน โดยพนักงานพัฒนาธุรกิจได้ตรวจสอบการทำการผลิตถึงบ้านและนาไร่แล้ว ให้เกษตรกรรายดังกล่าวเข้าโครงการได้

(3) เกษตรกร ทั่วไป สามารถขอเข้า ร่วมโครงการประกัน รายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ได้ตามภูมิลำเนา (สำเนาทะเบียนบ้านของเกษตรกร ตาม ธ.ก.ส. สาขาที่ตั้งภูมิลำเนา กรณีเกษตรกรมีภูมิลำเนาอยู่ห่างไกลคนละจังหวัดกับพื้นที่เพาะปลูก ยกเว้นเกษตรกรที่มีภูมิลำเนาอยู่ห่างไกลคนละจังหวัดกับพื้นที่เพาะปลูก อนุโลมให้เข้าร่วมโครงการ ณ ธ .ก.ส. สาขาที่ตั้งแหล่งพื้นที่เพาะปลูก (พิจารณาตามความจำเป็น โดยพิจารณาเป็นราย ๆ ไป)

2.2.2.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

เมื่อเริ่มต้น โครงการแต่ละรอบ 1 ครั้ง รัฐบาลจะประกาศราคาประกัน ข้าวเปลือกพร้อมกำหนดราคาเป้าหมาย ปริมาณผลผลิตสูงสุดที่จะรับประกันรายได้สำหรับเกษตรกรแต่ละราย เช่น ข้าวเปลือกหอมมะลิ 15,300 บาท ไม่เกิน 14 ตัน เป็นต้น (ตารางที่ 2.2) ในพื้นที่เพาะปลูกข้าวทั่วประเทศ และระหว่างดำเนินการในแต่ละรอบ รัฐบาลจะประกาศ ราคากลางอ้างอิง ทุกสัปดาห์ (ตารางที่ 2.4) โดยปี 2553/54 เริ่มประกาศตั้งแต่ 4 ต.ค. 2553 เป็นต้นไป จนสิ้นสุดในแต่ระรอบ และการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร รายละเอียดภาพที่ 2.2

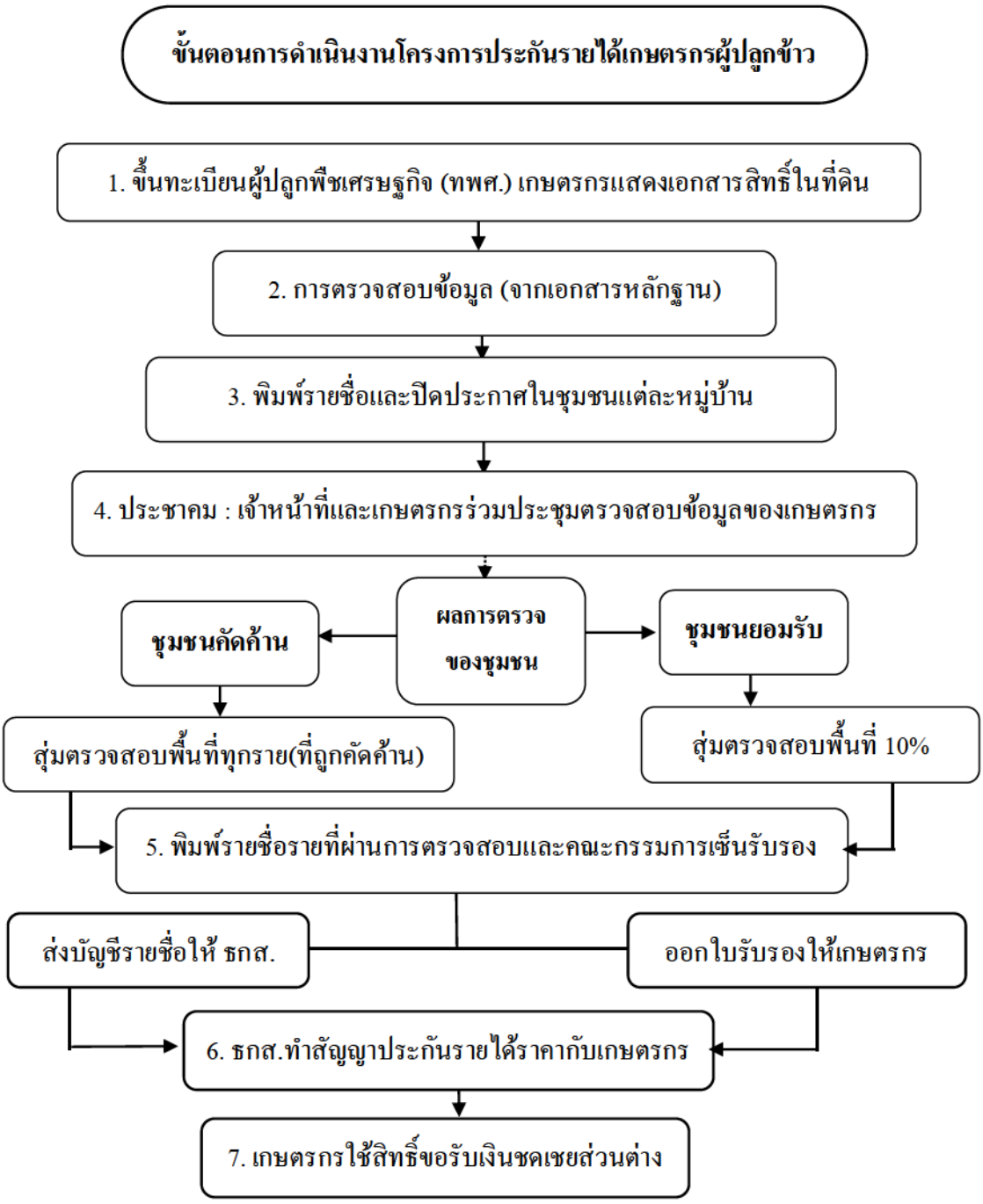

ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54

ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว โครงการประกันรายได้เกษตรกร

1) ขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และทะเบียนการปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) โดยที่เกษตรกรทำการยื่นคำร้องขึ้นทะเบียน ทบก . ก่อน แล้วยื่นคำร้องขึ้นทะเบียน ทพศ . และสามารถยื่นคำร้องพร้อมกันทั้งสองรายการได้ โดยในขั้นตอนนี้จะมีการ ตรวจสอบหลักฐานเอกสารที่เกษตรกรนำมาประกอบ ทั้งเอกสารส่วนตัวและ เอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน และ/หรือเอกสารสิทธิ์ที่ทางราชการให้การรับรอง และ /หรือเอกสารการเช่าที่ดิน และ /หรือหนังสือรับรองการใช้ที่ดิน และสามารถ ใช้หนังสือมอบอำนาจ ผู้อื่นให้ทำการยื่นขอขึ้นทะเบียนแทนได้ จากนั้นเจ้าหน้าที่จะออกใบรับคำร้อง และแจ้งเวลา/สถานที่ ประกาศผลการตรวจสอบความถูกต้องให้ทราบ ในส่วนนี้จะบันทึกข้อมูลคำร้องเข้าระบบ โดยเกษตรตำบล/เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ

2) การตรวจสอบเอกสารหลักฐานความถูกต้องของข้อมูล ทุกราย (จากข้อ 1.) กำหนด 10 วัน โดยคณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบล รวม 5 คน โดยคณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติระดับจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน โดบตรวจสอบความมีตัวตนของเกษตรกร ตรวจสอบความสัมพันธ์ของพื้นที่ถือครองกับพื้นที่ปลูกพืชที่แจ้งไว้ในแบบคำร้องขอขึ้นทะเบียน การตรวจสอบพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ ได้แก่

(1) ของตนเอง หมายถึง ที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ตามกฎหมายหรือเอกสารที่แสดงว่าได้ถือครอง เช่น โฉนด (นส.4, นส.3/นส.3ก, สปก.4-01, สค.1, กสน., ใบจอง (นส.2), ใบไต่สวน (นส.5), ใบเหยียบย่ำ นค.3 และ สทก. เป็นต้น กรณีที่ดินในเขต สปก. (สปก.4-01) ตามกฎหมาย การปฏิรูปที่ดิน ได้กำหนดว่าเกษตรกร ซึ่งเป็นผู้ได้รับสิทธิจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้ทำสัญญาเช่า หรือเช่าซื้อที่ดินกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่ประสงค์จะทำประโยชน์ในพื้นที่ต่อ จะไม่สามารถโอนสิทธิ์การทำประโยชน์ในพื้นที่ให้แก่บุคคลอื่นได้ ยกเว้น คู่สมรส บุตร และเครือญาติ เท่านั้น

(2) การเช่า หมายถึง ที่ดินที่เช่าจากผู้อื่น โดยจ่ายค่าเช่าเป็นเงินสดหรือผลผลิต ตามแต่จะตกลงหรือทำสัญญากับเจ้าของที่ดิน กรณีเกษตรกรเป็นผู้เช่าพื้นที่ปลูกข้าวจากผู้ให้เช่า ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่มีเอกสารสิทธิ์ แต่ผู้ให้เช่าไม่มีการทำสัญญากับผู้เช่า หรือมีการทำสัญญาเช่าระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่า ซึ่งทั้ง 2 กรณี ผู้ให้เช่าไม่ยินยอมให้สำเนาเอกสารสิทธิ์ หรือข้อมูลเลขที่เอกสารสิทธิ์ที่เช่า ให้กับเกษตรกรผู้เช่า สำหรับใช้ประกอบการขึ้นทะเบียน ทพศ.1 ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านรับรอง

(3) พื้นที่นอกเหนือจากพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานคณะกรรมการชุมชน รับรองการใช้ประโยชน์ในพื้นที่นั้น ๆ โดยให้ปฏิบัติตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2552 ข้อ 18 พื้นที่ใดไม่มีกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน หรือประธาน

คณะกรรมการชุมชน ให้กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานคณะกรรมการชุมชนข้างเคียงเป็นผู้รับรองแทน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2552 สำหรับในกรุงเทพมหานคร กรณีพื้นที่นอกเหนือจากพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ ได้แก่ ที่ดินที่เข้าไปทำประโยชน์โดยไม่มีกรรมสิทธิ์หรือไม่ได้จ่ายค่าเช่าให้ผู้นำชุมชนหรือผู้นำเกษตรกรที่ได้รับมอบหมายโดยเกษตรเขตของกรุงเทพมหานครเป็นผู้รับรอง

3) พิมพ์รายชื่อและปิดประกาศในชุมชนแต่ละหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบล เจ้าหน้าที่ จะดำเนินการ พิมพ์รายชื่อและนำไปปิดประกาศ เพื่อให้เกษตรกรตรวจสอบความถูกต้อง และดำเนินการแก้ไขในกรณีที่ผิดพลาดของข้อมูล กรณีที่เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกหลายพื้นที่อาจอยู่ที่ต่างอำเภอต่างจังหวัดข้อมูลที่บันทึกแล้วจะไปปรากฏที่สถานที่ปลูกพืชชนิดนั้น ๆ

4) ประชาคม โดยผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม นอกจากจะมีคณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบลแล้ว มีผู้นำชุ มชนและเกษตรกรที่มีรายชื่อแจ้งขอขึ้นทะเบียนมาร่วมประชุมพร้อมเพรียงกัน เพื่อตรวจสอบ /รับรองพื้นที่การผลิตและเพื่อการยืนยันการเป็นเกษตรกรของผู้เข้าร่วมโครงการ ผลการประชาคมถ้าชุมชนยอมรับ ให้ดำเนินการสุ่มตรวจสอบพื้นที่ ร้อยละ10 ของจำนวนผู้ผ่านการประชาคม และถ้าชุมชนคัดค้าน นั่นคือไม่ผ่านการประชาคม คณะกรรมต้องตรวจสอบข้อมูลในพื้นที่จริงทุกราย คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย ปลัดอบต . หรือปลัดเทศบาลเป็นประธานกรรมการประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เจ้าหน้าที่ธนาคา รเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

5) พิมพ์รายชื่อรายที่ผ่านการตรวจสอบ ซึ่งเป็นผลจากการประชาคมและตรวจสอบข้อมูลจริงในพื้นที่และ ให้คณะกรรมการตรวจสอบข้อมูลการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าวระดับตำบล เซ็นชื่อตอนท้ายของตาราง ซึ่ งในขั้นตอนนี้ เจ้าหน้าที่จะออกใบรับรองให้เกษตรกร โดยเกษตรอำเภอจะเป็นผู้ออก ใบรับรองให้แก่เกษตรกร และส่งบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่ผ่านการตรวจสอบและได้ใบรับรองแล้วไปยังกรมส่งเสริมการเกษตร (กสก.) ผ่านเว็บไซต์ www.doae.go.th เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของเกษตรกรระหว่าง กรมส่งเสริมการเกษตร (กสก.) และ ธ.ก.ส. ซึ่ง ธ.ก.ส. จะได้รับบัญชีรายชื่อประกอบการทำสัญญา

6) ธ.ก.ส. ทำสัญญาประกันรายได้กับเกษตรกร เมื่อเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวนำใบรับรองผลการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกที่กรมส่งเสริมการเกษตรออกให้ พร้อมบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สมุดบัญชี ของ ธกส. มาแสดงเพื่อทำสัญญาประกันราคากับทาง ธกส. สำหรับเกษตรกรที่ยังไม่มีบัญชีเงินฝากกับ ธกส. ต้องเปิดบัญชีเงินฝากกับ ธกส. ก่อน

7) การกำหนดวันใช้สิทธิขอรับเงินชดเชยส่วนต่างราคาประกัน ของเกษตรกร และกรณีจัดทำสัญญาประกันฯ ก่อนวันที่เก็บเกี่ยวตามใบรับรองฯ เกษตรกรสามารถจะใช้สิทธิได้ตั้งแต่วันที่เก็บเกี่ยวเป็นต้นไป ซึ่งต้องไม่เกินวันสิ้นสุดกำหนดวันใช้สิทธิ โดยเกษตรกรสามารถแจ้งในวันทำสัญญาหรือแจ้งในภายหลังได้ ทั้งนี้ กรณีแจ้งขอใช้สิทธิในภายหลังวันที่เกษตรกรจะกำหนดวันขอใช้สิทธิให้นับตั้งแต่วันที่เกษตรกรมาแจ้งขอใช้สิทธิเป็นต้นไป ซึ่งจะต้องไม่เกินวันสิ้นสุดกำหนดวันใช้สิทธิ และกรณีจัดทำสัญญาประกันฯ หลังวันที่เก็บเกี่ยวตามใบรับรองฯ เกษตรกรสามารถใช้สิทธิย้อนหลังได้ตั้งแต่วันเก็บเกี่ยวเป็นต้นไป ต้องไม่เกินวันที่สิ้นสุดกำหนดวันใช้สิทธิโดยเกษตรกรจะต้องแจ้งวันใช้สิทธิในวันทำสัญญา กรณีเกษตรกรประสงค์จะขอกำหนดวันใช้สิทธิในภายหลัง วันที่เกษตรกรจะขอใช้สิทธิให้นับตั้งแต่วันที่เกษตรกรมาแจ้งขอใช้สิทธิเป็นต้นไป ซึ่งต้องไม่เกินวันสิ้นสุดกำหนดวันใช้สิทธิสำหรับกรณีเกษตรกรระบุวันใช้สิทธิไว้แล้ว และมีความประสงค์ขอเปลี่ยนแปลงวัน ใช้สิทธิ ให้ดำเนินการได้เฉพาะกรณี ที่ยังไม่ถึงวันใช้สิทธิ โดยต้องแจ้งขอเปลี่ยนแปลงวันใช้สิทธิล่วงหน้าก่อนถึงวันใช้สิทธิ 3 วันทำการ หากเลยกำหนดวันใช้สิทธิเดิมไปแล้วเกษตรกรจะขอเปลี่ยนแปลงวันใช้สิทธิไม่ได้ และเมื่อใช้สิทธิแล้ว ธ.ก.ส. จะโอนเงินส่วนต่างที่เกษตรกรได้รับ เข้าบัญชีเกษตรกร โดยอัตโนมัติ ในกรณีที่เสียชีวิตบุตรหรือทายาทตามกฎหมายก็จะได้รับสิทธิเป็นมรดกตกทอดได้

2.2.2.5 หน่วยงานดำเนินโครงการ

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินโครงการ ดังนี้

1) กรมส่งเสริมการเกษตร (กสอ.) ทำการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว และจัดทำประชาคมเพื่อออกหนังสือรับรองให้เกษตรกร และประชาสัมพันธ์โครงการฯ เป็นต้น

2) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) กำหนดเป็นหน่วยงานหลักดำเนินการทำสัญญาประกันรายได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด จ่ายเงินชดเชยส่วนต่างระหว่างราคาประกันกับราคากลางอ้างอิง การประชาสัมพันธ์และร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องจังหวัดแหล่งผลิตจัดประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการฯ เป็นต้น

3) จังหวัดแหล่งผลิต โดยคณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติระดับจังหวัด ร่วมกับ ธ.ก.ส. จัดประชุมชี้แจงนโยบายและมาตรการ รวมทั้งทำความเข้าใจกับเกษตรกรเพื่อให้การดำเนินโครงการฯ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย รายงานภาวะการซื้อขาย และสถานการณ์ข้าวเปลือกภายในจังหวัดต่อคณะอนุกรรมการกำหนดเกณฑ์กลางอ้างอิงทุกวัน

4) กรมการค้าภายใน ปฏิบัติงานในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการตลาด และคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ อาทิ

การจัดประชุม และนำเสนอข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย มาตรการ หลักเกณฑ์ และวิธีดำเนินการ จัดประชุมชี้แจงมาตรการประสานการดำเนินโครงการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดประชุม เพื่อพิจารณากำหนดราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง และประชาสัมพันธ์ราคาเกณฑ์กลางอ้างอิงให้ผู้เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

2.2.2.6 มาตรการลงโทษ

หากคณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบล พบความผิดปกติของข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ให้แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้เป็นหลักฐาน เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการตรวจสอบระดับพื้นที่ ในการพิจารณาลงโทษตามชั้นความผิด เช่น การปรับลดพื้นที่ตามความเป็นจริง เพิกถอนสิทธิการเข้าร่วมโครงการ และ/หรือดำเนินการตามกฎหมาย ตลอดจนมาตรการอื่นใดตามความเหมาะสม

2.2.2.7 ผลกระทบจากโครงการ

1) ข้อดี จะเห็นได้ว่าโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนั้น มีขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อน รัฐบาลไม่ต้องดำเนินการเก็บรักษาสินค้าและแปรรูปผลผลิต สามารถป้องกันการทุจริตได้ส่วนหนึ่ง เกษตรกรได้เงินโดยตรงจากรัฐบาลหากราคาที่ซื้อขายต่ำกว่าราคาประกัน ส่งผลให้กลไกตลาดทำงานเป็นปกติไม่ถูกบิดเบือนเหมือนระบบการรับจำนำ เพราะมีการซื้อขายกันปกติตามราคาตลาด อีกทั้งเกษตรกรได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย สามารถแก้ไขปัญหาการแทรกแซงจากภาคการเมืองได้เป็นอย่างดี และยังเป็นแนวทางการสนับสนุนด้านราคาที่ไม่ขัดต่อกฎขององค์การค้าโลก (WTO) เพราะไม่ใช่การอุดหนุนการส่งออก แต่เป็นเพียงการดูแลและพยุงราคาสินค้าเกษตรภายในประเทศ

2) ข้อเสีย สำหรับโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเป็นการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรหากราคาตลาดต่ำกว่าราคาประกันมาก รัฐบาลต้องใช้งบประมาณมากจำนวนในการชดเชยส่วนต่างราคานี้ อีกทั้งปัญหาการทุจริตคอรัปชั่นก็สามารถเกิดขึ้นได้หากไม่ตรวจสอบควบคุมที่รัดกุม โดยเฉพาะการลงทะเบียนเกษตรกร ที่อาจมีการสวมสิทธิ์ได้ ซึ่งหากรัฐบาลมีระบบการตรวจสอบที่รัดกุมก็อาจสามารถป้องกันปัญหาการทุจริตได้ส่วนหนึ่ง รวมถึงหากผู้รับซื้อหรือผู้ค้ามีการสมยอมหรือฮั้วราคารับซื้อในราคาต่ำกว่าราคาประกันก็อาจทำให้กลไกตลาดบิดเบือนได้ เช่น กรณีที่หากโรงสีสมยอมกันรับซื้อข้าวในราคาต่ำ รัฐบาลก็ต้องชดเชยทั้งหมด ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ของระบบประกันราคานี้ และอาจไม่ได้รับความร่วมมือหรือการต่อต้านจากเกษตรกรเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่คุ้นเคยและมีความพึงพอใจกับระบบการรับจำนำอยู่แล้ว เมื่อมีการปรับเปลี่ยนวิธีการแบบนี้อาจเกิดความสับสน ซึ่งรัฐบาลต้องเร่งสร้างความเข้าใจและให้ความรู้แก่เกษตรกรให้มากขึ้น

2.2.3 โครงการรับจำนำข้าวเปลือก

2.2.3.1 หลักการของโครงการ

นโยบายการแทรกแซงราคาสินค้าเกษตรในรูปของโครงการรับจำนำของไทย เริ่มมาตั้งแต่ปีการเพาะปลูก 2524/25 ซึ่งเป็นช่วงที่ราคาข้าวในประเทศค่อนข้างตกต่ำ รัฐบาลต้องช่วยเหลือชาวนาที่ประสบปัญหาราคาข้าวตกต่ำจากภาวะข้าวล้นตลาดในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวที่มีผลผลิตออกสู่ตลาดพร้อมกัน เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ราคาตกต่ำ ยิ่งเกษตรกรนำข้าวออกมาขายปริมาณสินค้าก็มากขึ้น ราคาก็ยิ่งต่ำลงเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นไปตามกฎของอุปสงค์และอุปทาน และในช่วงดังกล่าวนั้นรัฐบาลจะเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกร ในการรับจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกร มีหลักการเหมือนกับการรับจำนำสิ่งของทั่วไป คือ เป็นการกู้เงินมาโดยเอาของมอบไว้ ถ้ามีเงินเมื่อไหร่ก็ไปไถ่ถอนคืนมา ส่วนใหญ่ราคารับจำนำที่กำหนดไว้จะมีราคาต่ำกว่ามูลค่าของสินค้าขณะนั้น

สำหรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนั้น จะดำเนินโครงการในช่วงที่ผลผลิตมีราคาที่ต่ำ ซึ่งเกษตรกรควรเก็บข้าวเปลือกไว้เพื่อรอขายในช่วงที่ผลผลิตเริ่มลดลง จะทำให้ได้ราคาที่สูงขึ้น แต่หากเกษตรรายใดที่มีความจำเป็นต้องใช้เงิน ไม่สามารถเก็บผลผลิตเพื่อรอให้ราคาปรับเพิ่มขึ้นได้ ก็สามารถนำข้าวเปลือกมาจำนำไว้กับรัฐ ก่อน เมื่อข้าวมีราคาสูงขึ้นก็นำเงินมาไถ่ถอนข้าวเปลือกคืนเพื่อนำไปจำหน่าย พร้อมชำระดอกเบี้ยให้แก่รัฐในอัตราที่ต่ำเพื่อช่วยเหลือ เกษตรกร แต่หากไม่มาไถ่ถอนในเวลาที่กำหนดข้าวเปลือกที่นำมาจำนำก็จะตกเป็นของรัฐบาล ลักษณะนี้เป็นรูปแบบหนึ่งของการให้เงินกู้ซึ่งเรียกว่า “การให้กู้เพื่อเก็บรักษาพืชผล (Storage Loan)” ซึ่งเป็น “มาตรการรับซื้อผลผลิตอุปทานส่วนเกิน ” โดยระยะเวลาการรับจำนำข้าวเปลื อก รายละเอียดแผนภาพที่ 2.3

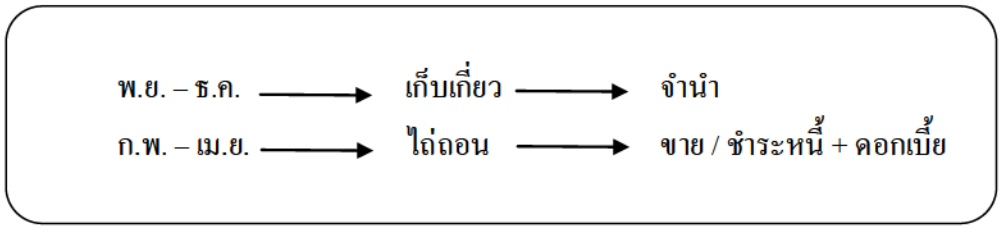

ภาพที่ 2.3 ระยะเวลาการรับจำนำข้าวเปลือก ข้าวนาปี

จากภาพที่ 2.3 จะเห็นว่าโดยปกติแล้วราคาข้าวเปลือกจะตกต่ำที่สุดในช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิต เช่น ข้าวนาปีจะมีราคาต่ำสุดในช่วงพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม หลังจากนั้นราคาจะปรับตัวเพิ่มขึ้นตามผลผลิตที่เริ่มลดลงคือในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน และจะเริ่ม

ปรับตัวสูงขึ้นอีกครั้งในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายนหลังนาปรังเก็บเกี่ยว ดังนั้นเกษตรกรจะนำข้าวมาจำนำในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม และขายข้าวในช่วงที่มีราคาสูงคือช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน เพื่อนำเงินไปชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ย ดังนั้นตามหลักการแล้วราคารับจำนำจึงควรจะต่ำกว่าราคาตลาด เพราะหากราคารับจำนำสูงกว่าราคาตลาดแล้วเกษตรกรก็ไม่จำเป็นต้องมาไถ่ถอน สามารถปล่อยให้หลุดจำนำไปได้

ถึงแม้ว่านโยบายข้างต้นจะสามารถช่วยเหลือแก้ปัญหาในเรื่องรายได้ของเกษตรกรได้ส่วนหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามได้สร้างปัญหาและผลกระทบต่อตลาดข้าวไทยมาโดยตลอด กลายเป็นปัญหาที่เรื้อรังของประเทศในระยะยาว สาเหตุเกิดจากการใช้วิธีการรับจำนำที่ผิดไปจากหลักการและเจตนารมณ์เดิม นับตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา โครงการรับจำนำถูกปรับเปลี่ยนจากเดิมที่เป็นมาตรการเสริมเพื่อชะลอปริมาณข้าวเปลือกออกสู่ตลาดและรักษาระดับราคาเท่านั้น ถูกปรับเปลี่ยนกลายเป็นการแทรกแซงกลไกตลาดโดยขยายโครงการให้ใหญ่ขึ้น และกำหนดราคารับจำนำให้สูงกว่าราคาตลาดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2547/48 ซึ่งราคาสูงกว่าราคาตลาดมากถึงร้อยละ 20-30 และยังสูงกว่าราคารับจำนำในปีที่ผ่าน ๆ มา ราคาที่สูงเช่นนี้ส่งผลให้ชาวนานำข้าวมาเข้าโครงการมากเป็นประวัติการณ์ กล่าวคือ จากปริมาณ 2.54 ล้านตันในปี 2546/47 เพิ่มขึ้นเป็น 8.65 ล้านตันในปี 2547/48 ทำให้ภาครัฐมีภาระด้านต้นทุนการรับจำนำ การบริหารจัดการ และการตรวจสอบเพิ่มขึ้น

การกำหนดให้ราคารับจำนำที่สูงกว่าราคาข้าวในท้องตลาดทำให้ชาวนาส่วนใหญ่ที่นำข้าวมาเข้าร่วมโครงการไม่มาไถ่ถอนข้าวออกไป เป็นการสร้างภาระให้กับรัฐบาลเนื่องจากข้าวคงเหลือในคลังของรัฐบาลซึ่งแต่ละปีมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะหลังจากนั้นเป็นต้นมาโครงการรับจำนำข้าวเปลือกก็เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาราคาตกต่ำที่เป็นแรงจูงใจให้รัฐบาลทุกยุคสมัยต้องดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดราคารับจำนำสูง และปริมาณการรับจำนำ (Quota) ที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมือง

2.2.3.2 ผลกระทบจากโครงการ

1) ข้อดี โครงการรับจำนำข้าวเปลือกเป็นวิธีที่ใช้แก้ปัญหาได้รวดเร็วที่สุดเมื่อเทียบกับวิธีการอื่น ๆ เช่น การส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการปลูกพืชชนิดอื่น การส่งเสริมให้พัฒนาคุณภาพผลผลิต เป็นต้น และเป็นวิธีที่เกษตรกรรายใหญ่มีความพึงพอใจ

2) ข้อเสีย กลไกตลาดถูกบิดเบือน สาเหตุเกิดจากรัฐบาลกำหนดราคารับจำนำที่สูงกว่าราคาตามกลไกตลาด เกษตรกรจึงมุ่งที่จะเข้าร่วมโครงการฯ แต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่ซื้อ/ขายปกติตามกลไกตลาด และเมื่อจำนำเอาไว้แล้วก็ไม่มีการไถ่ถอน อีกทั้งผู้ประกอบการ ต่าง ๆ เช่น โรงสี ผู้ค้า ก็มีรายได้มหาศาลจากการเข้าร่วมโครงการ คือ ส่วนต่างราคาข้าวรับจำนำกับราคาตลาด จึงไม่สนใจทำการซื้อขายตามปกตินัก สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ไม่สามารถแข่งขันราคา

ของรัฐได้ แต่ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับดังกล่าวนั้นสร้างปัญหาการทุจริตในรูปการสวม-สิทธิ์เกษตรกรเพื่อมาเข้าร่วม การปลอมปนข้าว การเวียนเทียนข้าวในโกดัง การนำผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้านมาเข้าร่วมโครงการรับจำนำของไทย ฯลฯ เมื่อปริมาณผลผลิตที่รัฐบาลรับไว้ในโครงการเพิ่มขึ้นมากต่อเนื่อง ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร และงบประมาณการบริหารจัดการ ได้แก่ ค่าการ จัดเก็บ ค่าแปรสภาพ ค่าเสื่อมคุณภาพ ค่าใช้จ่ายเพื่อระ บายผลผลิต และรัฐบาลกลายเป็นผู้ค้าข้าวรายใหญ่ของประเทศ ผู้ส่งออกที่แต่เดิมเคยรับซื้อข้าวจากโรงสี ที่มีการแข่งขันกันด้านราคา ก็คอยแต่จะประมูลข้าวจากรัฐบาลเพื่อส่งออกแทนที่จะไปซื้อกับโรงสี ส่งผลให้ต้นทุนการส่งออกข้าวของประเทศไทยสูงกว่าประเทศอื่น ๆ มีผลกระทบโด ยตรงกับความสามารถในการแข่งขันของประเทศลดลง และยังเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดค่านิยมในการเพาะปลูกเพื่อขายให้โครงการรับจำนำแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เช่น การปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์ข้าว การเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิต และการลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น ขั้นตอนการรับจำนำนั้นเปิดโอกาสให้มีการทุจริตคอรัปชั่นในทุก ๆ ระดับตั้งแต่ข้าราชการระดับล่างไปจนถึงระดับผู้บริหาร นักการเมือง หรือผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ งบประมาณที่สูญเสียจากการทุจริตคอรัปชั่น ทำให้เกษตรกรไม่ได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรรายเล็กที่ไม่มีอำนาจต่อรอง อีกทั้งภาวะการค้าโลกเปลี่ยนไป คือ การเปิดเสรีทางการค้า ทำให้แต่ละประเทศไม่มีการกีดกันด้านภาษีต่อกัน จะส่งผลให้สินค้าเกษตรจากประเทศเพื่อนบ้านทะลักเข้ามาสวมสิทธิ์จำนำกับรัฐบาล และในปัจจุบันระบบของการรับจำนำสินค้าเกษตรของไทยถูกต่อต้านจากต่างประเทศ ไม่ดีในสายตาของต่างชาติและมักใช้เป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้า โดยเฉพาะในอนาคตที่ประเทศเริ่มเปิดเสรีทางการค้าต่อกันจึงมีแนวโน้มที่ระบบการรับจำนำจะไม่เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศโดยเฉพาะประเทศที่เป็นคู่ค้าของประเทศไทย

2.2.4 การเปรียบเทียบนโยบายการแทรกแซงกลไกราคาของรัฐในตลาดข้าวเปลือก

จากการแทรกแซงราคาสินค้าเกษตรของรัฐบาลทั้ง 2 แบบนั้น มีลักษณะการพยุงราคาหรือประกันราคาขั้นต่ำให้แก่เกษตรกรเพื่อช่วยให้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น โดยที่รัฐบาลมีรายจ่ายการแทรกแซงราคาที่เหมือน ๆ กัน (อาจจะมากน้อยแตกต่างกันไป) แต่สิ่งที่ต่างกันอย่างชัดเจนอยู่ที่วิธีดำเนินการนั่นคือโครงการรับจำนำจะใช้การจำนำสินค้าไว้กับรัฐบาลและไถ่ถอนคืนไปเมื่อถึงเวลาการไถ่ถอน แต่ที่ไม่ได้ไถ่ถอนก็ถือว่ารัฐบาลรับซื้อสินค้านั้นไปโดยปริยายตามราคาที่กำหนดไว้ ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ ได้แก่ ค่าจัดเก็บ แปรสภาพ ค่าเสื่อมคุณภาพ ระบายผลผลิต และการขาดทุนจากการขายผลผลิต ซึ่งโครงการรับจำนำจะมีภาระค่าใช้จ่ายที่ตามมาและภาระรับความเสี่ยงมากกว่า

โครงการประกันรายได้ ที่รัฐบาลไม่ต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสินค้าเพียงแต่จ่ายเงินชดเชยในส่วนต่างของราคาประกันกับราคาตลาดเท่านั้น รายละเอียดตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5 ความแตกต่างของโครงการประกันรายได้เกษตรกรและโครงการรับจำนำ

โครงการประกันรายได้	โครงการรับจำนำ
ประเด็น : ระยะเวลาดำเนินนโยบาย	
2 ปี การผลิต (ปี 2552/53 -2553/54)	กว่า 20 ปี การผลิต (ปี 2524/25 – 2551/52)
ประเด็น : กลไกการแทรกแซงตลาด	
- มีการแทรกแซงตลาดที่ไม่รุนแรง เพราะรัฐจำกัดบทบาท โดยไม่เป็นผู้รับซื้อข้าวในตลาด - มีความเท่าเทียมกันในการกระจายผลประโยชน์ ซึ่งเกษตรกรทุกคนสามารถเข้าร่วมโครงการได้ - ค่อนข้างมีประสิทธิภาพในการยกระดับราคาข้าวในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวที่ข้าวออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก	- มีการแทรกแซงตลาดที่รุนแรงจนรัฐบาลกลายเป็นผู้รับซื้อข้าวรายใหญ่ในตลาด - ไม่เกิดความเท่าเทียมกันในการกระจายผลประโยชน์เพราะมีเกษตรกรเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นที่เข้าโครงการได้ - ขาดประสิทธิภาพในการรักษาเสถียรภาพด้านราคาข้าวทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และขาดประสิทธิภาพการยกระดับราคาข้าวในช่วงข้าวออกสู่ตลาดพร้อมกันจำนวนมาก
ประเด็น : ช่องทางการทุจริต	
ลดช่องทางการทุจริตเหลือเพียงขั้นตอนการขึ้นทะเบียน กรณีเกษตรกรแจ้งเท็จทั้งเรื่องพันธุ์ข้าวที่ปลูก พื้นที่และผลผลิตที่ได้ เพราะข้าวบางพันธุ์ไม่ได้รับการประกัน บางรายไม่ได้ปลูกข้าวแต่ก็ขึ้นทะเบียนได้โดยการช่วยเหลือจากผู้นำหมู่บ้าน และไม่มากนักที่เจ้าของที่ดินที่ให้เช่าทำนาจะขู่บังคับชาวนาเอาสิทธิ์การประกันรายได้เกษตรกรทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ทำนา	เกิดการทุกจริตได้ทุกขั้นตอนและรุนแรงมาก กรณีที่โรงสีโกงสิทธิ์เกษตรกร โดยการซื้อข้าวราคาถูกไปใช้สิทธิของเกษตรกร หรือโกดังเก็บสต็อกลม เพราะนำข้าวไปขายก่อนช่วงที่รัฐบาลฝากไว้ ขณะเดียวกันก็เกิดการเสื่อมของข้าวทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ทำให้ราคาลดลงมาก รวมถึงมีการสมรู้ร่วมคิดในช่วงประมูลการจำหน่าย
ประเด็น : การสวมสิทธิ์	
จำนวนน้อยทั้งกรณีการสวมสิทธิ์ของเกษตรกรหรือการลักลอบนำเข้าข้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน	จำนวนมากทั้งกรณีการสวมสิทธิ์ของเกษตรกรเอง หรือโดยโรงสี หรือการลักลอบ

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

โครงการประกันรายได้	โครงการรับจำนำ
มาสวมสิทธิ์	นำข้าวจากประเทศเพื่อนบ้านมาสวมสิทธิ์ รวมถึงการบีบบังคับของเจ้าของที่ดินเพื่อจะได้สิทธิ์ของเกษตรกร
ประเด็น : ภาระด้านงบประมาณ ไม่มากนัก และยังครอบคลุมเกษตรกรได้ทุกคน ดังปีการผลิต 2552/53 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 3,411,835 ราย	เกิดภาระด้านงบประมาณมหาศาลนับแสนล้านบาทในแต่ละรอบการรับจำนำ และครอบคลุมเกษตรกรแค่ส่วนหนึ่งเท่านั้น ดังปีการผลิต 2551/52 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 568,797 ราย

การใช้นโยบายการแทรกแซงกลไกราคาของรัฐในตลาดข้าวเปลือก ไม่ว่าจะเป็นโครงการรับจำนำที่ดำเนินการมาแล้วหรือโครงการประกันรายได้ที่นำมาใช้นี้ รัฐบาลต้องมีการตรวจสอบและควบคุมดูแลที่ดี และที่สำคัญนั้นหากมีผลประโยชน์ทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยแล้ว ไม่ว่าจะเป็นวิธีการใดก็ย่อมมีปัญหาได้เหมือน ๆ กันแทบทั้งสิ้น

2.3 เกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ประกอบด้วย 8 จังหวัด คือ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยประชากรต่อคนต่อปีเปรียบเทียบทั้งประเทศ พบว่า มี 5 ใน 8 จังหวัดอยู่ลำดับต่ำที่สุดของประเทศ 10 อันดับ แต่มีเนื้อที่ปลูกข้าว ร้อยละ 30.32 มีจำนวนประชากร คิดเป็นร้อยละ 16.97 ของประเทศ เป็นแหล่งปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิคุณภาพสูงของประเทศ ที่โด่งดังไปทั่วโลก และลักษณะภูมิประเทศกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ส่วนใหญ่จะ ปลูกข้าว ได้ปีละ 1 ครั้ง คือ ข้าวนาปี (รอบที่ 1) เริ่มตั้งแต่เดือน พ.ค. เป็นต้นไป ด้วยการใช้น้ำฝน นิยมใช้ข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ และปลูก ข้าวนาปรัง (รอบที่ 2) เริ่มตั้งแต่เดือน ม.ค. เป็นต้นไป เฉพาะในเขตชลประทาน และเป็นเกษตรกรกลุ่มเดียวกับที่ปลูกข้าวรอบที่ 1 นิยม ใช้พันธ์ข้าวเจ้าทั่วไป รายละเอียดตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

รายชื่อ จังหวัดอีสานตอนใต้	ประชากรรวม (คน)	เกษตรกรที่ขึ้นเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ผ่านการประชาคม (คน)		รายได้เฉลี่ยประชากร	
		รอบที่ 1	รอบที่ 2	ต่อคนต่อปี (บาท)	ลำดับที่ (ประเทศ)
ชัยภูมิ	1,125,166	198,659	36,800	35,578	65
นครราชสีมา	2,571,292	189,888	16,196	54,362	52
บุรีรัมย์	1,546,784	186,618	18,858	31,444	72
ยโสธร	539,134	161,489	13,416	31,759	70
ศรีสะเกษ	1,446,345	152,600	13,477	29,174	76
สุรินทร์	1,377,827	104,077	21,389	31,759	71
อำนาจเจริญ	370,804	71,387	13,251	30,970	73
อุบลราชธานี	1,803,754	53,301	1,198	36,681	64
รวม	10,781,106	1,118,019	134,585	281,727	
รวมทั้งประเทศ	63,525,062	3,411,835	821,227	9,813,800	
อัตราส่วนต่อประเทศ	16.97	32.77	16.39	2.87	

แหล่งที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2552 ก.

จากตารางที่ 2.6 กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ มีรายได้เฉลี่ยประชากรต่อคนต่อปี ประมาณ 35,000 บาท และเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยประชากรของทั้งประเทศนั้น กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้มีรายได้เฉลี่ยประชากรต่อคนต่อปีต่ำมาก โดยลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ศรีสะเกษ อันดับ 76 อำนาจเจริญ อันดับ 73 บุรีรัมย์ อันดับ 72 สุรินทร์ อันดับ 71 ยโสธร อันดับ 70 อุบลราชธานี อันดับ 64 ชัยภูมิ อันดับ 65 และนครราชสีมา อันดับ 52 จะเห็นได้ว่ากลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยประชากรต่อคนต่อปีน้อยมาก เมื่อเทียบกับทั้งประเทศ ในขณะที่เป็นแหล่งปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิที่เลื่องลือไปทั่ว และเมื่อพิจารณาเนื้อที่เพาะปลูก กับผลผลิตต่อไร่ รายละเอียดตารางที่ 2.7

ตารางที่ 2.7 ข้อมูลสถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2552

กลุ่มอีสานตอนใต้	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ก.ก)
ชัยภูมิ	1,305,984	1,204,746	369,320	307
นครราชสีมา	3,157,659	3,047,922	900,158	295
บุรีรัมย์	2,758,051	2,649,762	885,061	334
ยโสธร	1,054,110	989,510	304,894	308
ศรีสะเกษ	2,279,189	2,179,593	834,694	383
สุรินทร์	2,737,085	2,652,162	973,735	367
อำนาจเจริญ	930,972	902,105	283,997	315
อุบลราชธานี	3,211,548	3,017,295	970,622	322
รวมกลุ่มอีสานตอนใต้	**17,434,598**	**16,643,095**	**5,522,481**	**329**
รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	**33,008,124**	**31,528,169**	**10,377,499**	**329**
รวมทั้งประเทศ	**57,497,441**	**54,747,389**	**23,253,251**	**425**
อัตราส่วนต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	**52.82**	**52.79**	**53.22**	
อัตราส่วนต่อประเทศ	**30.32**	**30.40**	**23.75**	

แหล่งที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2552: 3-5.

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนั้น ปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาอย่างแพร่หลาย เนื่องจากโครงการประกันรายได้ เริ่มปีการผลิต 2552/2553 เป็นปีแรก ในรัฐบาลของนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จึงขอนำเสนอเอกสาร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และอ้างอิงเฉพาะ ส่วนที่มีความ ใกล้เคียง ซึ่งเป็น นโยบายด้านราคา (price policy) ในแนวทางการประกันราคาขั้นต่ำ (Minimum price) คือ โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ที่เกือบจะทุกรัฐบาลนำไปใช้ในการรักษาเสถียรภาพราคา เริ่มตั้งแต่ปีการผลิต 2524/25 จนถึงปีการผลิต 2551/52

และจากผลการ ดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะใน 3 ช่วง อาทิ ช่วงที่รัฐบาลนำนโยบายการจำนำข้าวเปลือกมาใช้ อย่างกว้างขวางและแพร่หลาย (สุชาติ ภิญโญ , 2538: 69) ช่วงที่รัฐบาลเริ่มปรับเปลี่ยนวิธีการรับจำนำข้าวเปลือกใหม่โดยกำหนดราคารับจำนำสูงกว่าราคาตลาดเล็กน้อย และขยายขนาดของโครงการให้ใหญ่ขึ้นด้วย (ดรุณี ขันโท, 2544: 109) และช่วงที่รัฐบาลปรับเปลี่ยน วิธีการจำนำข้าวเปลือก อีก โดยกำหนด ให้มีราคารับจำนำที่ สูงกว่ากลไกตลา ด (ปิยาณี เจริญศิระ , 2546: 91-92; สมบัติ สระแก้ว , 2548: 65-70) โดยสามารถสรุปประเด็นต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกันกับโครงการประกันรายได้ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ได้แก่ ความเพียงพอของทรัพยากรในการดำเนินงาน ความพร้อมของเจ้าหน้าที่สินเชื่อต่อการปฏิบัติโครงการฯ และปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผล และความเป็น ธรรมในการดำเนินงานโครงการฯ ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการฯ จำนวนเกษตรกรที่ขอกู้ จำนวนสินเชื่อที่ให้กู้ และการประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ในการประเมินผลโครงการเพื่อให้ทราบ ถึงผลการดำเนินงานโครงการ นั้น สามารถใช้ข้อมูล จากผู้เข้าร่วมโครงการ ก็ได้ โดยผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมโครงการ หรือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในโครงการรับจำนำ พบว่า ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 47-53 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานะภาพแต่งงานแล้ว มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน โดยมี 3-4 คน เป็นแรงงานสำคัญในครอบครัวซึ่งประกอบอาชี พเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และมีอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพรอง มีรายได้เฉลี่ย ประมาณ 22,000-33,000 บาทต่อปี มีพื้นที่ปลูกข้าว 5-8 ไร่ ปริมาณผลผลิตที่ได้ 60-70 ถังต่อไร่ และปริมาณข้าวที่จำนำประมาณ 4-5 ตัน โดยที่เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 10 ปี และจากการศึกษาปร ะเด็นที่เกี่ยว ข้องกับการดำเนินโครงการ พบว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็น รวมถึงการประชาสัมพันธ์โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก และมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรว่าปฏิบัติหน้าที่ได้ดีแล้ว และเมื่อศึกษาปัจจัย ที่มีผลต่อความคิดเห็น ของเกษตรกรที่ มีต่อโครงการจากผลการศึกษาของ ปิยาณี เจริญศิระ พบว่า ความแตกต่างของปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อปีและปริมาณข้าวที่เข้ารับจำนำ มีผลต่อความคิดเห็น ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนแรงงานในครัวเรือนและผลผลิตข้าวต่อปี ไม่ผลต่อค วามคิดเห็นของ เกษตรกร และจากการศึกษาข้อสรุป ข้อเสนอแนะเชิงน โยบายของ นิพนธ์ พัวพงศกร (2553: 71) โดยศึกษามาตรการแทรกแซงตลาดข้าวเพื่อป้องกันการทุจริตในการแสวงหาค่าตอบแทนส่วนเกินและเศรษฐศาสตร์การเมืองของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก พบว่า โครงการรับจำนำข้าวเปลือกประ โยชน์นั้นส่วนใหญ่มิได้ตกแก่ชาวนา แต่ตกแก่ผู้ส่งออก โรงสี เจ้าของโกดัง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ และชาวนาที่ได้ประ โยชน์ส่วนใหญ่เป็นชาวนาในเขตชลประทาน หรือเป็นชาวนารายใหญ่ และการแทรกแซงตลาดข้าวของรัฐบาลก่อผลกระทบ

รุนแรงต่อความสามารถในการส่งออก ทำให้ต้นทุนผลิตข้าวของสังคม (Social Cost) สูงขึ้น แต่ข้าวคุณภาพต่ำลง พ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นและตลาดกลางเลิกกิจการ พ่อค้าส่งออกรายใหญ่ ได้เปรียบพ่อค้าส่งออกข้าวรายอื่น ๆ การแทรกแซงบิดเบือนกลไกตลาด ทำให้การแข่งขันลดลง ยิ่งกว่านั้น การแทรกแซงยังก่อให้เ กิดพฤติกรรมการแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ และมีการทุจริตในทุกระดับของการแทรกแซง ผลที่ตามมาคือความเสียหายต่อการใช้ทรัพยากรและการเจริญเติบโตเศรษฐกิจ ดังนั้นรัฐบาลจึงควรยกเลิกโครงการรับจำนำข้าวเปลือก

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเฉพาะเรื่องความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการ ประกันรายได้เกษตรกร โดยใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาต่อไปนี้

2.5 กรอบแนวคิด

จากการศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กาหนดกรอบ แนวคิดในการวิจัยเพื่อพิจารณาหาตัวแปรอิสระที่สาคัญของเกษตรกรที่มีผลต่อตัวแปรตามคือความ คิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ซึ่งตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเกี่ยวกับอาชีพ การรับรู้ข่าวสารของเกษตรกร และ ค วามรู้ความเข้าใจ รายละเอียดภาพที่ 2.4

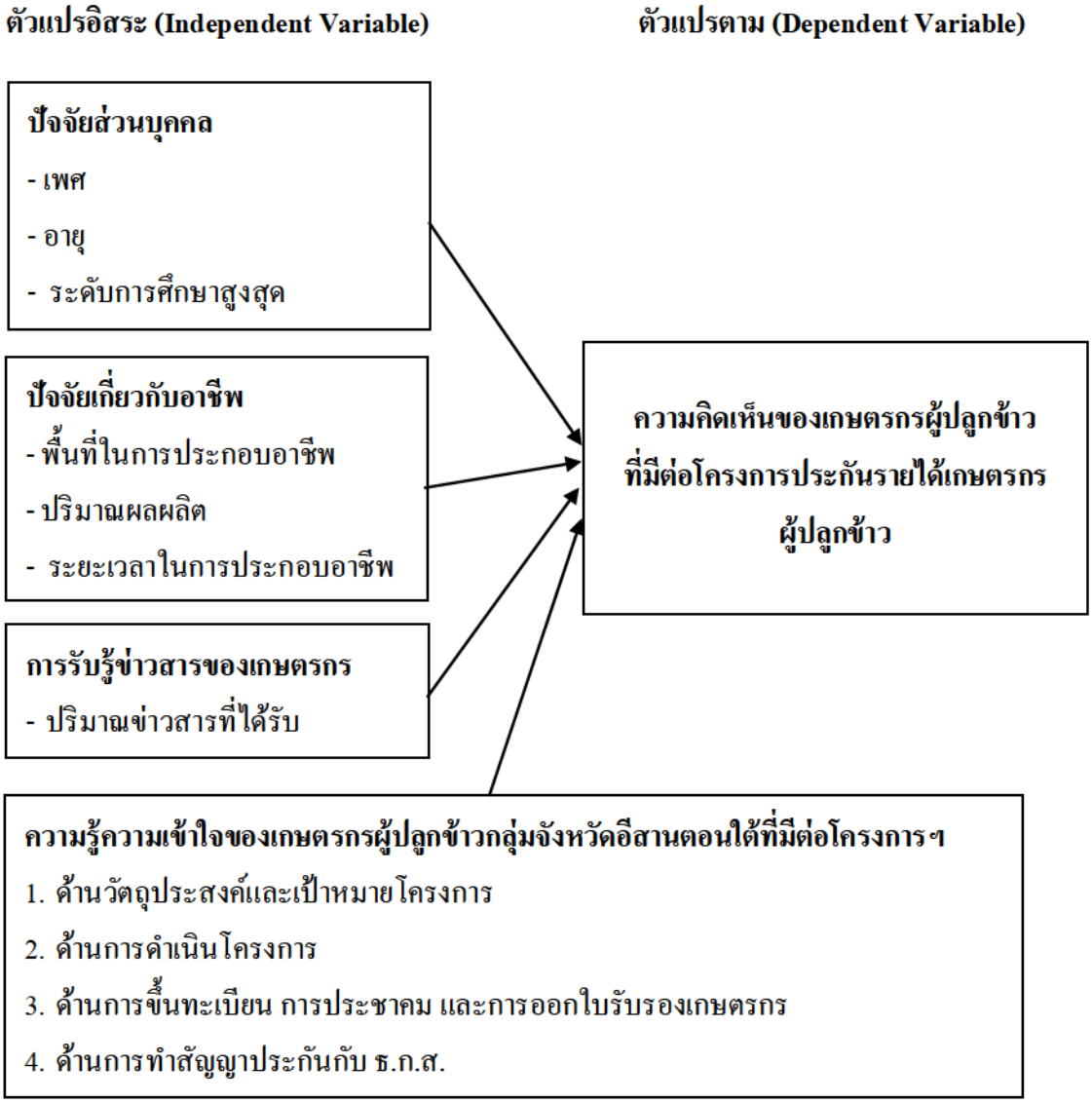

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษาความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร

2.6 สมมติฐานการศึกษา

สมมติฐานของการศึกษาความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ดังนี้

2.6.1 ความรู้ความเข้าใจและปริมาณข่าวสารที่เกษตรกรได้รับมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ในโครงการประกันรายได้เกษตรกร

2.7 นิยามปฏิบัติการ

2.7.1 ความรู้ ความเข้าใจ ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว หมายถึง ความทรงจำในเรื่องราว ข้อเท็จจริง รายละเอียดต่าง ๆ หลังจากที่ได้รับข่าวสารหรือร่วมปฏิบัติตามโครงการประกันรายได้เกษตรกรใน 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ ด้านการดำเนินโครงการ ด้านการขึ้นทะเบียน ประชาคม และการออกใบรับรองเกษตรกร ด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส. ของเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถาม ความรู้ ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.7.2 ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว หมายถึง อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดและข้อสันนิษฐานของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้เกษตรกร ใน 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ ด้านการดำเนินโครงการ ด้านการขึ้นทะเบียน ประชาคม และการออกใบรับรองเกษตรกร ด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ .ก.ส. ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การดำเนินการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ ตัวแปรในการศึกษา ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ค่าทางสถิติในการตรวจสอบข้อมูล รายละเอียดดังนี้

3.1 ตัวแปรในการศึกษา

ตัวแปรในการศึกษาความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรผู้ปลูกข้าว

3.1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ปัจจัยเกี่ยวกับอาชีพ ประกอบด้วยพื้นที่ในการประกอบอาชีพ ปริมาณผลผลิต ระยะเวลาประกอบอาชีพ ปริมาณข่าวสารที่ได้รับ ความรู้และความเข้าใจ

3.1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว

3.2 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรของการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ตามโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2553/54 ซึ่งได้มาจากบัญชีรายชื่อของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ปี 2553/54 สำหรับข้าวนาปี (รอบที่ 1) ของกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 1,118,019 ราย การเลือกตัวอย่างได้ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณขนาดตัวอย่างจากประชากร โดยใช้หลักการคำนวณของ Yamane กำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าเท่ากับร้อยละ 3.7 ดังนี้

สูตรการคำนวณ $n = \frac{N}{1+N(e)^2}$

โดย n = ขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนรวมของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (≈ 0.037)

แทนค่า $n = \frac{1,118,019}{1+(1,118,019 \times 0.037^2)} = 725$

ดังนั้น ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เท่ากับ 725

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษากำหนดการทำประชาคมสำหรับเลือกวันที่มีการประชาคมในพื้นที่ 8 จังหวัดอีสานตอนใต้ และพบว่าช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลที่เหมาะสมคือระหว่างวันที่ 12 – 22 ตุลาคม 2554 และกำหนดสัดส่วนของขนาดตัวอย่างจากจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวรอบที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Two-stage Random Sampling)

1. แต่ละจังหวัด (ชั้นภูมิ) สุ่มอำเภอที่ทำประชาคมมา 1 อำเภอ

2. แต่ละอำเภอ สุ่มตำบลตามสัดส่วนของขนาดตัว อย่าง โดยกำหนดไม่เกินหมู่บ้านละ 55 ตัวอย่าง และใช้การสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยเลือกเกษตรกรจากบัญชีรายชื่อของเกษตรตำบลที่รับผิดชอบการประชาคมในพื้นที่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 วันที่ สถานที่และขนาดตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ รอบที่ 1

วันที่	จังหวัด	จำนวน	สถานที่เก็บข้อมูล		ขนาดตัวอย่าง (ราย)
12 ต.ค.	บุรีรัมย์	152,600	อ.ชำนิ	ต. โคกสนวน 9, 14	50, 48
13 ต.ค.	นครราชสีมา	189,888	อ.ห้วยแถลง	ต.ห้วยแถลง 2, 7, 9	51, 22, 49
14 ต.ค.	ชัยภูมิ	104,077	อ.เมือง	ต.บ้านเล่า 4, 5	17, 50
18 ต.ค.	อุบลราชธานี	186,618	อ.เดชอุดม	ต.ตบหู 8, 9, 10	50, 50, 20
19 ต.ค.	ยโสธร	71,387	อ.เมือง	ต.หนองหิน 3	46
20 ต.ค.	อำนาจเจริญ	53,301	อ.เมือง	ต.สร้างนกทา 12	42
21 ต.ค.	ศรีสะเกษ	198,659	อ.ห้วยทับทัน	ต.กล้วยกว้าง 1, 8, 10	28, 50, 50
22 ต.ค.	สุรินทร์	161,489	อำเภอเมือง	ต.เมืองที 3 และ 4	50, 54
	รวม	**1,118,019**			**725**

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (Check list) และเติมคำในช่องว่าง รวม 8 ข้อ ซึ่งถามเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนครั้งของการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว รายได้รวมของครัวเรือนต่อปี และระยะเวลาการประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

ตอนที่ 2 การรับรู้แหล่งข้อมูลข่าวสารโครงการประกันรายได้เกษตรกรและปริมาณข่าวสารที่ได้รับ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกแหล่งข่าวสาร จำนวน 10 รายการ ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการฯ ระยะเวลาดำเนินงานโครงการฯ ระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติของโครงการฯ ราคาประกันข้าวเปลือก ร าคากลางอ้างอิง การขึ้นทะเบียนเกษตรกร การประชาคมในแต่ละพื้นที่ การออกใบรับรองเกษตรกร การทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส. การกำหนดวันการใช้สิทธิ์และแก้ไขวันใช้สิทธิ์ จากแหล่งข่าวสาร 12 แหล่ง ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเตอร์เน็ต เกษตรตำบล พนักงาน ธ .ก.ส. กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน หอกระจายข่าว / เสียงตามสาย กลุ่มเกษตรในหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน การฝึกอบรม และพ่อค้า / โรงสี

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้เกษตรกร เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 14 ข้อ ประกอบด้วยการสอบถา มความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของโครงการ การดำเนินโครงการ การขึ้นทะเบียนประชาคม และการออกใบรับรองเกษตรกร รวมทั้งเรื่องของการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส.

ตอนที่ 4 สอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกั นรายได้เกษตรกร เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนเชิงประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5) เห็นด้วย (4) ไม่แน่ใจ (3) ไม่เห็นด้วย (2) และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1) ทั้งหมด 50 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่

ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมาย จำนวน 9 ข้อ

ด้านการดำเนินโครงการ จำนวน 14 ข้อ

ด้านการขึ้นทะเบียนและออกใบรับรองเกษตรกร จำนวน 15 ข้อ

ด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส. จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 5 สอบถามความคิดเกี่ยวกับข้อดี ข้อเสีย ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร เป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ

3.3.2 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ทำการ ประเมินความ ตรงตามเนื้อหา ของมาตรที่ใช้วัดความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ส่งผลต่อโครงการประกันรายได้ โดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 ท่าน คือ นายพิทักษ์ เสาวโค นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และนายถวัลย์ แสงไชย เกษตร-อำเภอสรรคบุรี สำนักงานเกษตรอำเภอสรร คบุรี จังหวัดชัยนาท และทำการ Pre-test แบบสอบถามกับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท และอำเภอชัณสูตร จังหวัดสิงห์บุรี ที่เข้าร่วมโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2553/54 จำนวน 119 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือได้ผล คือ มาตรวัดความรู้ความเข้าใจ มีค่าความเชื่อมั่น แบบ Cronbach Alpha 0.70 และมาตรวัดความความคิดเห็น มีค่าความเชื่อมั่น แบบ Cronbach Alpha 0.87

3.4 ตัวแปร นิยาม และมาตรวัด

ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดตัวแปร นิยามและมาตรวัด ตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระ และตัวแปรควบคุม รายละเอียดตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ตัวแปร นิยามและมาตรวัด

ชื่อตัวแปร	นิยาม	การวัด
ตัวแปรตาม		
ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร	คะแนนรวมที่ได้จากแบบประเมินค่าของลิเคอร์ท จำนวน 50 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นการเปรียบเทียบกันจำนวน 5 คำตอบ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	Interval Scale (มาตรวัดอันตรภาคชั้น)

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ชื่อตัวแปร	นิยาม	การวัด
ตัวแปรอิสระ		
1. ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร	คะแนนรวมที่ได้จากแบบทดสอบจำนวน 14 ข้อ มีลักษณะการให้คะแนนคือ ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดให้ 0 คะแนน	Interval Scale (มาตรวัดอันตรภาคชั้น)
2. การรับรู้ข่าวสารของเกษตรกร	ปริมาณข่าวสารที่ได้รับ (จำนวนครั้ง)	Ratio Scale (มาตรวัดอัตราส่วน)
ตัวแปรควบคุม		
1. ปัจจัยส่วนบุคคล		
- เพศ	เป็นตัวแปรแบ่งกลุ่มโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชาย และเพศหญิง	Nominal Scale (มาตรวัดนามบัญญัติ)
- อายุ	เป็นตัวแปรต่อเนื่องแสดงถึงจำนวนอายุ (ปี)	Ratio Scale (มาตรวัดอัตราส่วน)
- ระดับการศึกษาสูงสุด	เป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม คือ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี และอื่น ๆ	Ordinal Scale (มาตรวัดเรียงลำดับ)
2. ปัจจัยเกี่ยวกับอาชีพ		
- พื้นที่ในการประกอบอาชีพ	เป็นตัวแปรต่อเนื่องแสดงถึงพื้นที่ในการประกอบอาชีพ (ไร่)	Ratio Scale (มาตรวัดอัตราส่วน)
- ปริมาณผลผลิต	เป็นตัวแปรต่อเนื่องแสดงถึงจำนวนผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ (ตัน)	Ratio Scale (มาตรวัดอัตราส่วน)
- ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ	เป็นตัวแปรต่อเนื่องแสดงถึงระยะเวลาในการประกอบอาชีพทำนา (ปี)	Ratio Scale (มาตรวัดอัตราส่วน)

3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) for Windows Version 16.0 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.5.1 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยใช้ตารางความถี่ (Frequency Table) และร้อยละ (Percentage) ในการ ศึกษา ลักษณะ ของตัวอย่างและพรรณนาระดับและแบบแผนการกระจายของคะแนนวัดความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวของกลุ่มอีสานใต้ที่ส่งผลต่อโครงการประกันรายได้

3.5.1.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistic) โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ในการศึกษาอิทธิพลของความรู้ความเข้าใจและปริมาณข่าวสารที่ได้รับที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้เกษตรกร

3.5.2 เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การวิเคราะห์

กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนและเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้

3.5.2.1 คำถามตรวจรายการ (Checklist) ได้แก่ แบบสอบถามตอนที่ 2 แหล่งข้อมูลข่าวสารโครงการประกันรายได้เกษตรกร โดยเลือกรายการละ 1 แหล่งสำคัญเท่านั้น และให้เขียนแสดงปริมาณข่าวสารที่ได้รับตลอดการดำเนินโครงการในแต่ละรอบ โดยกำหนดปริมาณที่ได้รับรู้ดังนี้

คะแนน 0 หรือไม่เติม หมายถึง ไม่ได้รับข่าวสาร

คะแนน 1 หมายถึง ได้รับข่าวสารในระดับน้อย (1-2 ครั้ง)

คะแนน 2 หมายถึง ได้รับข่าวสารในระดับปานกลาง (3-4 ครั้ง)

คะแนน 3 หมายถึง ได้รับข่าวสารในระดับมาก (มากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป)

แปลความหมายปริมาณที่ได้รับรู้ข่าวสาร ในการวิเคราะห์ฐานนิยม (Mode)

3.5.2.2 คำถามแบบเลือกตอบ ได้แก่ แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นเรื่องระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเกี่ยวกับโครงการประกันรา ยได้เกษตรกร เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก กำหนดให้ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน และแบ่งแบบสอบถามออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1- 2 ด้านดำเนินโครงการ ข้อที่ 3-8 ด้านการขึ้นทะเบียน ข้อที่ 9-10 และด้านการทำสัญญา ข้อที่ 11-14 เกณฑ์ในการแปลความหมายของความรู้ความเข้าใจ รายละเอียดตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 เกณฑ์การแปลความหมายความรู้ความเข้าใจ

ความรู้ความเข้าใจ	ระดับ (คะแนน)		
	น้อย	ปานกลาง	มาก
โดยรวม (14 ข้อ)	0-4	5-10	11-14
ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ (2 ข้อ)	0	1	2
ด้านการดำเนินโครงการ (6 ข้อ)	0-1	2-4	5-6
ด้านการขึ้นทะเบียน การประชาคมและการออกใบรับรองเกษตรกร(2 ข้อ)	0	1	2
ด้านนการทำสัญญาประกันรับ ธ.ก.ส. (4 ข้อ)	0-1	2-3	4

3.5.2.3 แบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นคำถามมาตราส่วนเชิงประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ในข้อถามที่เป็นเชิงบวก (ยกเว้นข้อ 10, 13, 17, 21, 25-27, 37-38) ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วย

คะแนน 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ

คะแนน 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

คะแนน 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อถามที่เป็นเชิงลบ (ได้แก่ ข้อ 10, 13, 17, 21, 25-27, 37-38)

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วย

คะแนน 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ

คะแนน 4 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

คะแนน 5 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแบ่งความหมายของระดับค่าเฉลี่ยได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 ไม่เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 ไม่แน่ใจ

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.6 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และได้ความร่วมมือจากคณะทำงานการประชาคมระดับตำบลในทุก ๆ พื้นที่ (สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดูได้ตารางที่ 3.3) ทำการเก็บรวมรวมข้อมูล ตั้งแต่ 12-22 ต.ค. 2553 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.6.1 ทำการแจกแบบสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ก่อนที่จะเริ่มทำการประชาคมในพื้นที่ต่าง ๆ

3.6.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลและชี้แจงแบบสอบถาม

3.6.3 เกษตรกรจะทำแบบสอบถามระหว่างประชาคม และนำส่งคืนหลังสิ้นสุดการประชาคมแล้ว และตรวจทานความถูกต้อง หรือระหว่างนี้อาจชี้แจงเกษตรกรแต่ละรายที่มีข้อสงสัย และสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามในกรณีที่พบเกษตรกรรายใดอ่านหนังสือไม่ออกด้วย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ” นำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยจัดแบ่งออกเป็น 4 ส่วนตามลำดับ คือ ส่วนแรกนำเสนอลักษณะทั่วไปของ ตัวอย่างของการศึกษานี้ ส่วนที่สองเป็นผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้ รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะและปริมาณข่าวสารที่เกษตรกรได้รับ ส่วนที่สามนำเสนอผลการวิเคราะห์อิทธิพลของความรู้ความเข้าใจและปริมาณข่าวสา รที่ได้รับที่มีต่อความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้ และส่วน สุดท้ายเป็นผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะของเกษตรกร รายละเอียดผลการศึกษา ดังนี้

4.1 ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ที่เป็นตัวอย่างของการศึกษานี้ จำนวน 725 คน โดยแบ่งลักษณะทั่วไปออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็น ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา และรายได้รวมของครัวเรือนต่อปี และส่วนที่ สองเป็นข้อมูลพื้นฐานที่เกษตรกรตัวอย่างเข้าไปเกี่ยวข้อง กับโครงการ เช่น จำนวนครั้งการขึ้นทะเบียน พื้นที่ในการประกอบอาชีพ ปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ และระยะเวลาในการประกอบอาชีพ โดยลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง แสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 4.1- 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวน ร้อยละ เฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ตัวแปร		จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		331	45.70
หญิง		394	54.30
อายุ			
น้อยกว่า 30 ปี		34	4.70
30-39 ปี		159	21.90
40-49 ปี		268	37.00
50-59 ปี		173	23.90
มากกว่า หรือเท่ากับ 60 ปี		91	12.60
ค่าเฉลี่ย	**46.45 ปี**	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน**	**10.50 ปี**
สถานภาพสมรส			
โสด		37	5.10
สมรส		637	87.90
หม้าย/หย่า/แยก		51	7.00
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
ไม่เกิน 3 คน		143	19.70
4 – 6 คน		498	68.70
7 – 10 คน		79	10.90
มากกว่า 10 คน		5	0.70
ค่าเฉลี่ย	**4.69 คน**	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน**	**1.63 คน**
ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า		460	63.40
มัธยมศึกษาตอนต้น		125	17.20
มัธยมศึกษาตอนปลาย		112	15.40
อนุปริญญา/ปริญญาตรี/ สูงกว่าปริญญาตรี		28	4.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ตัวแปร		จำนวน	ร้อยละ
รายได้รวมของครัวเรือนต่อปี			
น้อยกว่า 30,000 บาท		183	25.24
30,001 – 60,000 บาท		192	26.48
60,001 – 150,000 บาท		253	34.90
มากกว่า 150,000		97	13.38
ค่าเฉลี่ย	**86,678.21 บาท**	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน**	**74,285.93 บาท**

จากตารางที่ 4.1 แสดงรายละเอียดข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่เป็นตัวอย่างในการศึกษานี้ พบว่า มีสัดส่วนของเพศหญิ งมากกว่าเพศชายเล็กน้อย มีอายุเฉลี่ย 46.45 ปี (S.D. = 10.50 ปี) เกษตรกรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.69 คน (S.D. = 1.63 คน) โดยมากกว่าร้อยละ 60 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้รวมครัวเรือนต่อปี เฉลี่ย 86,678.21 บาท (S.D. = 74,285.93 บาท)

ตารางที่ 4.2 จำนวน ร้อยละ เฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ		จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้งการขึ้นทะเบียน			
1 ครั้ง		701	96.70
2 ครั้ง		24	3.30
พื้นที่ที่ลงทะเบียนครั้งที่1			
ไม่เกิน 5 ไร่		53	7.30
5–9 ไร่		92	12.70
10–14 ไร่		183	25.20
15–24 ไร่		193	26.60
มากกว่า หรือเท่ากับ 25 ไร่		204	28.10
ค่าเฉลี่ย	**20.05 ไร่**	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน**	**12.54 ไร่**

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ		จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ที่ลงทะเบียน ครั้งที่ 2 จำนวน 24 คน			
ไม่เกิน 5 ไร่		7	29.17
5–9 ไร่		5	20.83
10–14 ไร่		4	16.67
15–24 ไร่		6	25.00
มากกว่า หรือเท่ากับ 25 ไร่		2	8.33
ค่าเฉลี่ย	**4.00 ไร่**	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน**	**2.35 ไร่**
ปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ (ลงทะเบียนครั้งที่ 1)			
ไม่เกิน 5 ตัน		345	47.60
5–9 ตัน		234	32.30
10– 14 ตัน		109	15.00
มากกว่า หรือเท่ากับ 15 ตัน		37	5.10
ค่าเฉลี่ย	**6.99 ตัน**	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน**	**4.98 ตัน**
ปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ (ลงทะเบียนครั้งที่ 2)			
ไม่เกิน 5 ตัน		15	62.50
5–9 ตัน		6	25.00
10– 14 ตัน		2	8.33
มากกว่า หรือเท่ากับ 15 ตัน		1	4.17
ค่าเฉลี่ย	**5.63 ตัน**	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน**	**6.19 ตัน**
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเกษตรผู้ปลูกข้าว			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี		63	8.70
6 – 10 ปี		82	11.30
11 – 15 ปี		61	8.40
มากกว่า 15 ปี		519	71.60
ค่าเฉลี่ย	**25.23 ปี**	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน**	**14.00 ปี**

ตารางที่ 4.2 นำเสนอข้อมูลของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ พบว่า เกษตรกร ส่วนใหญ่แล้วต่อปีการผลิต จะขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าว 1 ครั้ง ได้แก่ การขึ้นทะเบียนข้าวนาปี ร้อยละ 96.70 โดยมีพื้นที่ในการประกอบอาชีพ ในการลงทะเบียนข้าวนาปี เฉลี่ย 20.05 ไร่ (S.D. = 12.54 ไร่) และปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ เฉลี่ย 6.99 ตัน (S.D. = 4.98 ตัน) และการขึ้นทะเบียนข้าวนาปรัง ร้อยละ 3.30 มีพื้นที่ในการประกอบอาชีพเฉลี่ย 4.00 ไร่ (S.D. = 2.35 ไร่) และปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้เฉลี่ย 5.63 ตัน (S.D. = 6.19 ตัน) และเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้มีระยะเวลาในการประกอบอาชีพ เฉลี่ย 25.23 ปี (S.D. = 14 ปี)

4.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้

การศึกษานี้ได้สร้างมาตรขึ้นมาเพื่อวัดระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้เกษตรกรในด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ การดำเนินโครงการ การขึ้นทะเบียน การประชาคม การออกใบรับรอง และการทำสัญญาประกันกับ ธ .ก.ส. รวม 14 ข้อ มาตรนี้วัดระดับความรู้ความเข้าใจต่ำสุดคือ 0 คะแนน และสูงสุด คือ 14 คะแนน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์คะแนนความรู้ความเข้าใจ รายละเอียดตารางที่ 4.3-4.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในภาพรวม

ระดับความรู้ความเข้าใจ	ความถี่	ร้อยละ
ภาพรวม		
น้อย (0 – 4 คะแนน)	49	6.80
ปานกลาง (5 – 10 คะแนน)	637	87.90
มาก (11 – 14 คะแนน)	39	5.40
ค่าเฉลี่ย	**7.64 คะแนน**	**54.57 (7.64 จาก 14 คะแนน)**
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	**1.90 คะแนน**	

ตารางที่ 4.4 ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจเป็นรายด้าน

ระดับความรู้ความเข้าใจ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ		
น้อย (0 คะแนน)	71	9.80
ปานกลาง (1 คะแนน)	275	37.90
มาก (2 คะแนน)	379	52.30
ค่าเฉลี่ย	**1.42 คะแนน**	**71.00 (1.42 จาก 2 คะแนน)**
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	**0.66 คะแนน**	
ด้านการดำเนินโครงการฯ		
น้อย (0 - 1 คะแนน)	114	15.70
ปานกลาง (2 - 4 คะแนน)	583	80.40
มาก (5 - 6 คะแนน)	28	3.90
ค่าเฉลี่ย	**2.52 คะแนน**	**42.00 (2.52 จาก 6 คะแนน)**
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	**1.07 คะแนน**	
ด้านการขึ้นทะเบียน การประชาคมและการออกใบรับรองเกษตรกร		
น้อย (0 คะแนน)	74	10.20
ปานกลาง (1 คะแนน)	317	43.70
มาก (2 คะแนน)	334	46.10
ค่าเฉลี่ย	**1.36 คะแนน**	**68.00 (1.36 จาก 2 คะแนน)**
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	**0.66 คะแนน**	
ด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส.		
น้อย (0 - 1 คะแนน)	159	21.90
ปานกลาง (2 - 3 คะแนน)	458	63.20
มาก (4 คะแนน)	108	14.90
ค่าเฉลี่ย	**2.34 คะแนน**	**58.50 (2.34 จาก 4 คะแนน)**
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	**1.06 คะแนน**	

ตารางที่ 4.5 ร้อยละที่ตอบของคะแนนความรู้ความเข้าใจเป็นรายข้อ

ตัวแปร	ร้อยละที่ตอบถูก
ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ	
1. เหตุผลสำคัญที่รัฐบาลนำโครงการประกันรายได้มาใช้แทนโครงการจำนำเดิม	73.20
2. วัตถุประสงค์ของโครงการประกันรายได้	69.20
ด้านการดำเนินโครงการฯ	
1. จำนวนครั้งในการดำเนินงานโครงการประกันรายได้ใน 1 ปีการผลิต	17.10
2. ชนิดของข้าวเปลือกที่เกษตรกรสามารถนำเข้ามาร่วมโครงการประกันรายได้	15.40
3. พื้นที่การทำนาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการประกันรายได้	75.30
4. ปริมาณผลผลิตการใช้สิทธิ์ในโครงการประกันรายได้	53.80
5. จำนวนครั้งในการประกาศราคาประกันข้าวเปลือกของโครงการประกันรายได้	26.10
6. วัตถุประสงค์ของการประกาศราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง	64.00
ด้านการขึ้นทะเบียน การประชาคมและการออกใบรับรองเกษตรกร	
1. ความสำคัญของประชาคมในโครงการประกันรายได้เกษตรกร	72.40
2. ความสำคัญของใบรับรองผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว	63.40
ด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส.	
1. เหตุการณ์หลังจากเกษตรกรได้ทำสัญญาประกันรายได้กับ ธ.ก.ส. แล้วต่อมาภายหลังไม่ได้เก็บเกี่ยวผลผลิตเนื่องจากประสบภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติ	64.70
2. การแก้ไขวันใช้สิทธิ์ของเกษตรกรในการทำสัญญาประกันรายได้	44.80
3. เกณฑ์สำคัญที่เกษตรกรควรพิจารณากำหนดวันใช้สิทธิ์เพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุด	61.80
4. สาเหตุของกรณีที่เกษตรกรจำนวน 2 รายมีพื้นที่ทำนาเท่ากัน แต่ได้รับเงินส่วนต่างจาก ธ.ก.ส. ไม่เท่ากัน	63.00

จากตารางที่ 4.3 ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้ภาพรวม พบว่า อยู่ระดับปานกลาง โดยมี คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 54.57 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และเมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจเกษตรกรที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกรเป็นรายได้จากทั้งหมด 4 ด้าน ในตารางที่ 4.4 พบว่า

ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 71.00 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน

ด้านการดำเนินโครงการฯ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 42.00 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน

ด้านการขึ้นทะเบียน การประชาคมและการออกใบรับรองเกษตรกร พบว่าอยู่ระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 68.00 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน

ด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส. พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 58.50 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน

เมื่อพิจารณาความรู้ความ เข้าใจของเกษตรกรเป็นรายข้อ จากตารางที่ 4.5 พบว่า ร้อยละที่เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจ มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ พื้นที่การทำนาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการประกันรายได้ เหตุผลสำคัญที่รัฐบาลนำโครงการประกันรายได้มาใช้แทนโครงการจำนำเดิม ความสำคัญของประชาคมในโครงการประกันรายได้เกษตรกร และร้อยละที่เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจ 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ชนิดของข้าวเปลือกที่เกษตรกรสามารถนำเข้าร่วมโครงการประกันรายได้ จำนวนครั้งในการดำเนินงานโครงการประกันรายได้ใน 1 ปีการผลิต จำนวนครั้งในการประกาศราคาประกันข้าวเปลือกของโครงการประกันรายได้

สรุปได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้มีความรู้ความเข้าใจโครงการประกันรายได้เกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการมาก รองลงไปคือด้านการขึ้นทะเบียน การประชาคมและการออกใบรับรองเกษตรกร และเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจโครงการประกันรายได้อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส. และด้านการดำเนินโครงการฯ

การรับรู้ข่าวสารของเกษตรกร

การรับรู้ข่าวสารของเก ษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร จากการสอบถาม โดยแต่ละรายการ ให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเลือกแหล่งของการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้เกษตรกรเพียง 1 แหล่ง จากทั้งหมด 12 แหล่งซึ่งมีทั้งจากวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และอินเตอร์เน็ต และที่เป็นบุคคล ได้แก่ เกษตรตำบล พนักงาน ธ .ก.ส. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน หอกระจายข่าว /เสียงตามสาย กลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน การฝึกอบรม และพ่อค้า /โรงสี โดยกำหนดปริมาณที่ได้รับรู้ คือ 0 หรือไม่เติม หมายถึง ไม่ได้รับข่าวสาร 1 หมายถึง ได้รับข่าวสารในระดับน้อย (1-2 ครั้ง) 2 หมายถึง ได้รับข่าวสารในระดับปานกลาง (3-4 ครั้ง) และ 3 หมายถึง ได้รับข่าวสารในระดับมาก (มากกว่า 5 ครั้ง

ขึ้นไป) โดยแสดงผลการวิเคราะห์ปริมาณที่เกษตรกรได้รับรู้ข่าวสารในภาพรวม และ แหล่งข่าวสารที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้เกษตรกร รายละเอียดตารางที่ 4.6-4.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ปริมาณข่าวสารของเกษตรกรที่ได้รับในภาพรวมโครงการประกันรายได้เกษตรกร

ปริมาณข่าวสาร	ความถี่	ร้อยละ
ไม่ได้รับ	883	12.20
น้อย (1-2 ครั้ง)	3559	49.10
ปานกลาง (3-4 ครั้ง)	1422	19.60
มาก (มากกว่า 5 ครั้ง)	1386	19.10
รวม	**7250**	**100.00**

ตารางที่ 4.7 ร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามแหล่งข่าวสารที่ได้รับ เกี่ยวกับโครงการประกันรายได้เกษตรกร

รายการ	แหล่งข่าวสาร	ร้อยละ
ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ		
วัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการฯ	เกษตรตำบล	23.60
	กำนันผู้ใหญ่บ้าน	21.20
ด้านการดำเนินโครงการฯ		
ระยะเวลาดำเนินโครงการ	เกษตรตำบล	31.90
	กำนันผู้ใหญ่บ้าน	22.60
ระเบียบและขั้นตอนปฏิบัติ	เกษตรตำบล	37.50
	กำนันผู้ใหญ่บ้าน	23.70
ราคาประกันข้าวเปลือก	พนักงาน ธ.ก.ส.	34.60
	กำนันผู้ใหญ่บ้าน	17.80
ราคากลางอ้างอิง	พนักงาน ธ.ก.ส.	37.80
	กำนันผู้ใหญ่บ้าน	14.20

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	แหล่งข่าวสาร	ร้อยละ
ด้านการขึ้นทะเบียน การประชาคมและการออกใบรับรองเกษตรกร		
การขึ้นทะเบียนเกษตรกร	กำนันผู้ใหญ่บ้าน	34.10
	เกษตรตำบล	34.10
การประชาคมในแต่ละพื้นที่	กำนันผู้ใหญ่บ้าน	44.30
	เกษตรตำบล	15.90
การออกใบรับรองเกษตรกร	เกษตรตำบล	35.90
	กำนันผู้ใหญ่บ้าน	27.40
ด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส.		
การทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส.	พนักงาน ธ.ก.ส.	39.90
	กำนันผู้ใหญ่บ้าน	25.80
กำหนดและแก้ไขวันใช้สิทธิ์	พนักงาน ธ.ก.ส.	37.80
	กำนันผู้ใหญ่บ้าน	25.80

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ปริมาณข่าวสารของเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่ได้รับของโครงการประกันรายได้เกษตรกร ในภาพรวมอยู่ระดับน้อย หรือ ประมาณ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 49.10 รองลงไป คือ ปานกลาง หรือ 3-4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 19.60 ซึ่งมีร้อยละมากกว่าปริมาณมากเพียงเล็กน้อย และการศึกษาครั้งนี้ มีเกษตรกรที่ไม่ได้รับข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 12.20 และเมื่อพิจารณาการรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรเป็นรายด้าน จำแนกตามแหล่งข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้เกษตรกร ดังนี้

ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการฯ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวได้รับข่าวสารจากเกษตรตำบลมากที่สุด (ร้อยละ 23.60) ที่รองลงมา คือ จากกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ 21.20)

ด้านการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย 4 รายการ โดยระยะเวลาดำเนินงานโครงการฯ ระเบียบและขั้นตอนปฏิบัติ เกษตรกรได้รับข่าวสารจากเกษตรตำบลมากที่สุด (ร้อยละ 31.90 และ ร้อยละ 37.50 ตามลำดับ) รองลงมา คือ จากกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ 22.60 และ ร้อยละ 23.70 ตามลำดับ) ส่วนราคาประกันข้าวเปลือก และราคากลางอ้างอิง เกษตรกรได้รับข่าวสารจากพนักงาน ธ.ก.ส. มากที่สุด (ร้อยละ 34.60 และ ร้อยละ 37.80 ตามลำดับ) รองลงมา คือ จากกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ 17.80 และ ร้อยละ 14.20 ตามลำดับ)

ด้านการขึ้นทะเบียน การประชาคมและการออกใบรับรอง ประกอบด้วย 3 รายการ โดยการขึ้นทะเบียนเกษตรกร เกษตรกรได้รับข่าวสารจากกำนันผู้ใหญ่บ้านและเกษตรตำบล มากที่สุด (ร้อยละ 34.10) การประชาคมในแต่ละพื้นที่ เกษตรกรได้รับข่าวสารจากกำนันผู้ใหญ่บ้านมากที่สุด (ร้อยละ 44.30) รองลงมา คือ จากเกษตรตำบล (ร้อยละ 15.90) ส่วนการออกใบรับรองเกษตรกร เกษตรกรได้รับข่าวสารจากเกษตรตำบล มากที่สุด (ร้อยละ 35.90) รองลงมา คือ จากกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ 27.40)

ด้านการทำสัญญากับ ธ .ก.ส. ประกอบด้วย 2 รายการ โดยการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส.กำหนดและแก้ไขวันใช้สิทธิ เกษตรกรได้รับข่าวสารจากพนักงาน ธ .ก.ส. มากที่สุด (ร้อยละ 39.90 และร้อยละ 37.80 ตามลำดับ) รองลงมา คือ จากกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ 25.80)

สรุปได้ว่า การรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร มีแหล่งที่มาข่าวสารสำคัญจาก 3 แหล่ง ได้แก่ เกษตรตำบลกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน และพนักงาน ธ .ก.ส. ตามลำดับ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบต่อการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรโดยตรง และเมื่อจำแนกโครงการประกันรายได้เกษตรกรเป็นประเด็นต่าง ๆ พบว่า มี 5 รายการ ที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวได้รับข่าวสารจากเกษตรตำบลมากที่สุด คือ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ระยะเวลาดำเนิน งานโครงการ ระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติของโครงการ การขึ้นทะเบียนเกษตรกร การออกใบรับรองเกษตรกร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ และมี 4 รายการ ที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวได้รับข่าวสารจากพนักงาน ธ .ก.ส. มากที่สุด คือ ราคาประกันข้าวเปลือก ราคากลางอ้างอิง การทำสัญญา การใช้สิทธิ์และแก้ไขวันใช้สิทธิ์ และมี 1 รายการที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวได้รับข่าวสารจากกำนัน /ผู้ใหญ่บ้านมากที่สุด คือ การประชาคมในพื้นที่ ถึงแม้ว่าการรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ จะมีแหล่งที่มาของข่าวสารจาก 3 แหล่ง ดังกล่าว

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการประกันรายได้

ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร เป็นลักษณะของ มาตราส่วนเชิงประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายความคิดเห็นแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ คะแนน 1.00-1.80 (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) คะแนน 1.81-2.60 (ไม่เห็นด้วย) คะแนน 2.61-3.40 (ไม่แน่ใจ) คะแนน 3.41-4.20 (เห็นด้วย) คะแนน 4.21-5.00 (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ผลการศึกษาระดับความคิดเห็น โดยภาพรวมและเป็นรายด้านรายละเอียดตารางที่ 4.8-4.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็น โดยภาพรวม ของเกษตรกรที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ	4.02	0.83	เห็นด้วย
2. การดำเนินโครงการ	3.49	1.05	เห็นด้วย
3. การขึ้นทะเบียน การประชาคมและการออกใบรับรองเกษตรกร	3.55	1.09	เห็นด้วย
4. ด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส.	4.01	0.75	เห็นด้วย
เฉลี่ยรวม	**3.77**	**0.93**	**เห็นด้วย**

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็น เป็นรายด้าน ของเกษตรกรที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ			
1. โครงการนี้ให้ผลประโยชน์แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง	4.38	0.67	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. โครงการนี้ช่วยชะลอข้าวเปลือกออกสู่ตลาดพร้อมกัน	3.72	0.9	เห็นด้วย
3. โครงการนี้ช่วยแก้ไขปัญหาราคาข้าวตกต่ำได้	4.11	0.81	เห็นด้วย
4. เกษตรกรมีความคุ้มค่าในการลงทุนทำนา	3.95	0.83	เห็นด้วย
5. สามารถช่วยลดปัญหาการขาดทุนของเกษตรกร	4.13	0.78	เห็นด้วย
6. สามารถขายผลผลิตได้ในราคาเป็นธรรม	4.01	0.86	เห็นด้วย
7. สามารถป้องกันการสวมสิทธิ์ของเกษตรกรจากคนอื่น	4.06	0.82	เห็นด้วย
8. เกษตรกรมีเงินรายได้เหลือจากการปลูกข้าว	3.93	0.7	เห็นด้วย
9. เกษตรกรไม่ประสบปัญหาการขาดทุนในการปลูกข้าว	3.90	0.84	เห็นด้วย
เฉลี่ยรายด้าน	**4.02**	**0.83**	**เห็นด้วย**

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ด้านการดำเนินโครงการ			
10. ระยะเวลาดำเนินโครงการในแต่ละรอบการผลิตไม่เหมาะสมกับเวลาการปลูกข้าวของเกษตรกร	2.51	0.891	ไม่เห็นด้วย
11. มีการประชาสัมพันธ์โครงการในแต่ละรอบการผลิตได้ทราบกันอย่างทั่วถึงดี	4.12	0.688	เห็นด้วย
12. เกษตรกรมีความเข้าใจโครงการนี้เป็นอย่างดี	4.00	0.723	เห็นด้วย
13. ขั้นตอนการปฏิบัติของโครงการยุ่งยากซับซ้อน	2.82	1.084	ไม่แน่ใจ
14. ราคาประกันข้าวเปลือกแต่ละชนิดมีความเหมาะสมดี	3.76	0.908	เห็นด้วย
15. ราคากลางอ้างอิงข้าวเปลือกมีความเหมาะสมดี	3.67	0.919	เห็นด้วย
16. ประกาศราคากลางอ้างอิงสอดคล้องกับราคาตลาด	3.67	0.814	เห็นด้วย
17. เกษตรกรไม่ชัดเจนราคากลางอ้างอิงที่ประกาศนัก	2.32	0.891	ไม่เห็นด้วย
18. มีการประชาสัมพันธ์ราคากลางอ้างอิงอย่างทั่วถึง	3.85	0.749	เห็นด้วย
19. ติดตามข่าวการประกาศราคากลางอ้างอิงอย่างใกล้ชิด	3.93	0.732	เห็นด้วย
20. กำหนดปริมาณข้าวเปลือกร่วมโครงการเหมาะสมดีกับเกษตรกรรายย่อย	3.81	0.821	เห็นด้วย
21. กำหนดปริมาณข้าวเปลือกร่วมโครงการไม่เหมาะสมกับเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำนามากกว่า 45 ไร่	2.55	1.017	ไม่เห็นด้วย
22. มีการกำหนดวันใช้สิทธิ์ขอรับเงินชดเชยส่วนต่างของเกษตรกรอย่างชัดเจน	4.00	0.772	เห็นด้วย
23. มีการแจ้งระเบียบการขอเปลี่ยนแปลงวันใช้สิทธิ์ขอรับเงินส่วนต่างอย่างชัดเจน	3.87	0.763	เห็นด้วย
เฉลี่ยรายด้าน	**3.49**	**1.05**	**เห็นด้วย**
ด้านการขึ้นทะเบียน การประชาคมและการออกใบรับรองเกษตรกร			
24. มีการประชาสัมพันธ์ขึ้นทะเบียน/ออกใบรับรองทั่วถึง	4.24	0.639	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
25. ช่วงเวลาขึ้นทะเบียนไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก	2.68	1.004	ไม่แน่ใจ
26. ระยะเวลาในการขึ้นทะเบียนเกษตรกรน้อยเกินไป	2.69	1.004	ไม่แน่ใจ

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
27. การขึ้นทะเบียนและออกใบรับรองมีความยุ่งยาก	2.78	1.114	ไม่แน่ใจ
28. การขึ้นทะเบียนและออกเอกสารรวดเร็วทันใจ	3.66	0.924	เห็นด้วย
29. มีการชี้แจงรายละเอียดการขึ้นทะเบียนอย่างชัดเจน	4.06	0.715	เห็นด้วย
30. ในกรณีที่ข้อมูลไม่ถูกต้องและขอแก้ไขนั้น การ ผิดพลาดของข้อมูลเกิดจากตัวของเกษตรกรเอง	3.41	1.083	เห็นด้วย
31. แจ้งขอแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงข้อมูล เกษตรกรสามารถทำได้ง่ายกับเจ้าหน้าที่	3.74	0.894	เห็นด้วย
32. มีการตรวจสอบข้อมูลการขึ้นทะเบียนอย่างเข้มงวด	4.10	0.785	เห็นด้วย
33. เอกสารการขึ้นทะเบียนที่เกษตรกรได้รับถูกต้อง	4.10	0.591	เห็นด้วย
34. สถานที่รับขึ้นทะเบียน มีความสะดวกต่อการติดต่อ	4.10	0.658	เห็นด้วย
35. เจ้าหน้าที่ให้การดูแล แนะนำ ช่วยแก้ไขปัญหาดี	4.14	0.688	เห็นด้วย
36. การประชาคมทำได้อย่างรัดกุมและป้องกันการทุจริต	4.05	0.752	เห็นด้วย
37. มีเกษตรกรที่ไม่ได้ทำนา แต่ผ่านการประชาคม	3.02	1.197	ไม่แน่ใจ
38. การขึ้นทะเบียนที่นานอกเขตที่อยู่มีความยุ่งยาก	2.44	1.041	ไม่เห็นด้วย
เฉลี่ยรายด้าน	**3.55**	**1.09**	**เห็นด้วย**
ด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส.			
39. มีการประชาสัมพันธ์การทำสัญญาประกันทั่วถึง	4.13	0.647	เห็นด้วย
40. ระยะเวลาในการทำสัญญาประกันมีความเหมาะสม	4.07	0.610	เห็นด้วย
41. สถานที่ทำสัญญาประกัน สะดวกต่อการติดต่อ	4.08	0.623	เห็นด้วย
42. มีการชี้แจงรายละเอียดการทำสัญญาประกันที่ชัดเจน	4.13	0.595	เห็นด้วย
43. มีการอำนวยความสะดวกของพนักงานเป็นอย่างดี	4.02	0.689	เห็นด้วย
44. มีความรวดเร็วในการทำสัญญาประกัน	3.95	0.767	เห็นด้วย
45. เกษตรกรกำหนดวันใช้สิทธิ์ได้ ตามที่ตนเองต้องการ	3.76	1.032	เห็นด้วย

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
46. การจ่ายเงินส่วนต่างนั้นมีความถูกต้องและครบถ้วน	4.08	0.750	เห็นด้วย
47. การโอนมอบเงินส่วนต่างรวดเร็ว ทันใจ	3.94	0.780	เห็นด้วย
48. เงินส่วนต่างที่ได้รับในแต่ละครั้งมีความเหมาะสมดี	3.86	0.825	เห็นด้วย
49. เกษตรกรพอใจกับเงินส่วนต่างที่ตนเองได้รับ	4.01	0.792	เห็นด้วย
50. พนักงานมีการดูแลและให้คำแนะนำ ช่วยแก้ไขปัญหาดี	4.10	0.651	เห็นด้วย
เฉลี่ยรายด้าน	**4.01**	**0.75**	**เห็นด้วย**

จากตารางที่ 4.8 ระดับความคิดเห็นโดยรวมของเกษตรกรที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร พบว่า อยู่ระดับเห็นด้วย เฉลี่ยเท่ากับ 3.77 (S.D. = 0.93) และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของเกษตรกรเรียงลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการเกษตรกรมีความคิดเห็น ระดับเห็นด้วยมากที่สุด รองลงไปคือด้าน การทำสัญญาประกันกับ ธ .ก.ส. ด้านการดำเนินโครงการ และด้านการขึ้นทะเบียน การประชาคม และการออกใบรับรองเกษตรกร

4.3 อิทธิพลของความรู้ความเข้าใจและปริมาณข่าวสารที่ได้รับที่มีต่อความคิดเห็นของเกษตรกร

ในการวิเคราะห์อิทธิพลของความรู้ความเข้าใจและปริมาณข่าวสารที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุ โดยข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ ได้แก่ พื้นที่ในการประกอบอาชีพ ปริมาณผลผลิต ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ เป็นตัวแปรควบคุม ผลการวิเคราะห์ดังกล่าว แสดงไว้ในตาราที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุของอิทธิพลของความคิดเห็นเกษตรกรที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

ความคิดเห็น	Model ที่ 1		Model ที่ 2	
	B	S.E.	B	S.E.
ค่าคงที่	185.322	2.951	179.817	4.477
ปัจจัยส่วนบุคคล				
เพศชาย[1]	1.46	1.227	1.350	1.233
อายุ	0.020	0.078	0.033	0.078
ประถมศึกษา[2]	-0.884	1.265	-1.060	1.274
ปัจจัยเกี่ยวกับอาชีพ				
พื้นที่ในการประกอบอาชีพ (ครั้งที่ 1)	0.050	0.071	0.043	0.071
ปริมาณผลผลิต (ตัน) ครั้งที่ 1	-0.063	0.181	-0.056	0.181
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ	-0.021	0.057	-0.011	0.057
ความรู้ความเข้าใจ				
ด้านที่ 1 วัตถุประสงค์และเป้าหมาย			0.982	0.863
ด้านที่ 2 การดำเนินโครงการ			-0.716	0.532
ด้านที่ 3 การขึ้นทะเบียนและออกใบรับรองเกษตรกร			-1.023	0.890
ด้านที่ 4 การทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส.			1.405*	0.562
ปริมาณข่าวสาร			0.388*	0.198
R^2	0.005		0.022	
R^2 Change			0.017	

a. Dependent Variable : ความคิดเห็น

* p-value < 0.10

[1] เพศหญิงเป็นกลุ่มอ้างอิง และ [2] สูงกว่าประถมเป็นกลุ่มอ้างอิง

จากตารางที่ 4.10 ซึ่งทำการวิเคราะห์ตัวแบบ โดยตัวแบบที่ 1 มีเฉพาะตัวแปรควบคุมส่วนตัวแบบที่ 2 ได้เพิ่มความรู้ความเข้าใจ และปริมาณข่าวสารเข้าไปในสมการ พบว่าถึงแม้จะเพิ่ม

ตัวแปรความรู้ความเข้าใจและปริมาณข่าวสารเข้าไปในสมการ จะทำให้ค่า R^2 เพิ่มจากตัวแบบที่ 1 ซึ่งเท่ากับ 0.005 เป็น R^2 Change เท่ากับ 0.017 ในตัวแบบที่ 2 แต่เมื่อทดสอบ R^2 Change ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อย่างไรก็ตามตัวแปรการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส. และปริมาณข่าวสารนั้นไม่ Sig. แต่มันก็ทำให้เห็นว่าด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ .ก.ส. เป็นสิ่งที่ชี้แนะให้เห็นว่าด้านการทำสัญญากับ ธ.ก.ส. ดังกล่าวมีอิทธิพลกับความคิดเห็นของเกษตรกรมากว่าอีก 3 ด้านที่เหลือของความรู้ความเข้าใจ คือ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ด้านการดำเนินโครงการ ด้าน การขึ้นทะเบียนและออกใบรับรองเกษตรกร

นอกจากนี้ปริมาณข่าวสารก็มีลักษณะเช่นเดียวกับด้านการทำสัญญาประกั นกับ ธ.ก.ส. ถึงแม้จะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มันก็ไม่มากเพียงพอที่จะอธิบายความแปรปรวนความคิดเห็นของเกษตรกรได้มากนัก แต่ปริมาณข่าวสารก็มีความสำคัญ เห็นได้จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของข่าวสารจากภาครัฐไปยังประชาชน (ทฤษฎีผลกระทบของสื่อ) ซึ่งมีลักษณะการกระจายข่าวสารเป็นขั้นตอน คือ ผู้ส่งสาร ผู้ถ่ายทอดสาร ผู้นำความคิด และประชาชน โดยระดับที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดคือ ขั้นตอนผู้นำความคิด ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในสังคมหรือผู้ที่แวดล้อมรอบตัวประชาชนและมีอิทธิพลกับความคิดของประชาชนมากที่สุด ดังนั้นปริมาณข่าวสารใ นขั้นตอนของผู้นำความคิดจึงมีส่วนสำคัญต่อการชี้นำความคิดของเกษตรกร

4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการสอบความคิดเห็นของเกษตรกร โดยให้เปรียบเทียบโครงการประกันรายได้เกษตรกรและโครงการรับจำนำเดิม ในการตอบคำถาม เกษตรกรสามารถบอกความแตกต่างของโครงการได้ถูกต้อง เฉลี่ยร้อยละ 85.40 เมื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสาน ตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้ เกษตรกร โดยพิจารณาความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ เห็นควรหรือไม่ควรดำเนิน โครงการต่อไป ข้อดีและข้ อเสียของโครงการ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ผลการศึกษารายละเอียดตารางที่ 4.11-4.13 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่เห็นควรหรือไม่ควรดำเนินการโครงการประกันรายได้เกษตรกรต่อไป

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ควรดำเนินโครงการฯ ต่อไป	718	99.00
เหตุผลที่ควรดำเนินโครงการฯ ต่อไป		
1. เกษตรกรได้รับประโยชน์ในการช่วยเหลือ จึงทำให้ไม่ขาดทุนในการขายข้าว และยังเป็นเงินทุนสำรองในการผลิตครั้งต่อไป	458	63.79
2. เกษตรกรมีความรับผิดชอบมากขึ้น โดยสามารถแบ่งรายรับรายจ่ายคาดคะเนการขายและกำไรได้ ทำให้ไม่วิตกในการขายข้าว	260	36.21
ไม่ควรดำเนินโครงการฯ ต่อไป	7	1.00
เหตุผลที่ไม่ควรดำเนินโครงการ ฯ ต่อไป เพราะเกษตรกรขายข้าวไม่ได้ราคาตามที่ประกาศไว้	7	1.00
รวม	**725**	**100.00**

จากตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ เห็นควรดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรต่อไป (ร้อยละ 99.0) เหตุผลเพราะเกษตรกรได้รับประโยชน์ในการช่วยเหลือ ทำให้ไม่ขาดทุนในการขายข้าวและยังมีเงินทุนสำรองในการผลิตต่อไป (ร้อยละ 63.79) และเห็นว่าเกษตรกรมีความรับผิดชอบมากขึ้น โดยสามารถแบ่งรายรับรายจ่ายคาดคะเนการขายและกำไรได้ ทำให้ไม่วิตกกังวลในการขายข้าว (ร้อยละ 36.21) ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ไม่ เห็นควรดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรต่อไป (ร้อยละ 1.0) เหตุผลเพราะขายข้าวไม่ได้ราคาตามที่ประกาศไว้

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้เกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของโครงการประกันรายได้เกษตรกร

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ข้อดีของโครงการฯ	335	46.21
เหตุผล		
1. ช่วยเหลือเกษตรกรในปัญหาของการขาดทุน จึงทำให้มีรายได้เพิ่ม และมีเงินทุนในการผลิตต่อไป	238	32.83
2. สร้างความมั่นใจให้เกษตรกรในการทำนา เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ จึงทำให้สนใจในการทำนามากยิ่งขึ้น	97	13.38
ข้อเสียของโครงการฯ	59	8.14
เหตุผล		
1. เกษตรกรยังไม่ชัดเจนในรายละเอียดและขั้นตอนของโครงการ ซึ่งมีความยุ่งยากและก่อให้เกิดความสับสน ไม่เข้าใจว่าระยะเวลาใดที่ตนเองจะได้ประโยชน์จากการขายข้าว	26	3.59
2. ระยะเวลาในการขึ้นทะเบียนสั้น	20	2.76
3. การกำหนดปริมาณไม่เหมาะสม และผู้ที่ทำนามากได้รับประโยชน์น้อย	7	0.97
4. ได้รับเงินล่าช้า	6	0.83
รวม	**394**	**54.34**

จากตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ เกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของโครงการประกันรายได้เกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ มีความเห็นว่าโครงการฯ นี้มีข้อดี (ร้อยละ 46.21) คือ ช่วยเหลือเกษตรกรในปัญหาของการขาดทุน จึงทำให้มีรายได้เพิ่มและมีเงินทุนในการผลิตต่อไป (ร้อยละ 32.83) และสร้างความมั่นใจให้เกษตรกรในการทำนา เป็นการสร้างขวัญ และกำลังใจ จึงทำให้สนใจในการทำนามากยิ่งขึ้นด้วย (ร้อยละ 13.38) และมีข้อเสีย (ร้อยละ 8.14) คือ เกษตรกรยังไม่ชัดเจนในรายละเอียดและขั้นตอนของโครงการ ซึ่งมีความยุ่งยากและก่อให้เกิดความสับสนไม่เขาใจว่า ระยะเวลาใดที่ตนจะได้รับประโยชน์จากการขายข้าว (ร้อยละ 3.59) และการกำหนดปริมาณไม่เหมาะสม (ร้อยละ 2.76) ระยะเวลาในการขึ้นทะเบียนสั้น (ร้อยละ 0.97) และได้รับเงินล่าช้า (ร้อยละ 0.83)

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค์และข้อเสนอแนะของโครงการประกันรายได้เกษตรกร

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาอุปสรรค์ของโครงการฯ	194	26.76
1. มีข้อมูลที่ผิดพลาด ทั้งที่เกิดจากเจ้าหน้าที่และเกษตรกรเอง โดยเกษตรกรไม่เข้าใจโครงการ ขั้นตอน จึงเกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน	58	8.00
2. ทำนานอกเขตมีความยุ่งยาก	30	4.14
3. ปริมาณผลผลิตต่อไร่ไม่ตรงกับความเป็นจริงทำให้ได้รับผลประโยชน์น้อย	43	5.93
4. ราคาขายไม่ตรงประกาศ	24	3.31
5. ที่สาธารณะขึ้นทะเบียนไม่ได้	15	2.07
6. รับเงินล่าช้า	11	1.52
7. กรณีนาเช่า ผู้ให้เช่านำที่นาไปขึ้นทะเบียนเอง จึงหาผู้รับรองเอกสารยาก เกิดการแจ้งข้อมูลซ้ำซ้อน และทุจริตในการแจ้งข้อมูลเท็จ	9	1.24
8. ระยะเวลาจำกัด	4	0.55
ข้อเสนอแนะของโครงการฯ	277	38.21
1. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และเจ้าหน้าที่ควรชี้แจงรายละเอียดของข้อมูลให้เกษตรกรเข้าใจ	126	17.38
2. เพิ่มปริมาณประกัน หรือเพิ่มเงินชดเชย หรือเพิ่มผลผลิตต่อไร่	80	11.03
3. ขึ้นทะเบียนจุดเดียว เพื่อจัดการให้เร็วขึ้น	28	3.86

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ขึ้นทะเบียนที่ สปก. ได	24	3.31
5. ขยายเวลา	12	1.66
6. ควบคุมราคารับซื้อโรงสี	7	0.97
รวม	**471**	**64.97**

จากตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค์และข้อเสนอแนะของโครงการประกันรายได้เกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ มีความเห็นว่าโครงการฯ มีปัญหาอุปสรรค์ (ร้อยละ 26.76) คือ มีข้อมูลที่ผิดพลาด ทั้งที่เกิดจากเจ้าหน้าที่และเกษตรกรเอง โดยเกษตรกร ไม่เข้าใจโครงการ ขั้นตอน จึงเกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน (ร้อยละ 8.00) ปริมาณผลผลิตต่อไร่ไม่ตรงกับความเป็นจริงทำให้ได้รับผลประโยชน์น้อย (ร้อยละ 5.93) และการทำนานอกเขตมีความยุ่งยาก (ร้อยละ 4.14) ราคาขายไม่ตรงประกาศ (ร้อยละ 3.31) ที่สาธารณะขึ้นทะเบียนไม่ได้ (ร้อยละ 2.07) รับเงินล่าช้า (ร้อยละ 1.52) กรณีที่นาเช่า ผู้ให้เช่านำที่นาไปขึ้นทะเบียนเอง จึงหาผู้รับรองและเอกสารยาก เกิดการแจ้งข้อมูลซ้ำซ้อนและทุจริตในการแจ้งข้อมูลเท็จ (ร้อยละ 1.24) ระยะเวลาจำกัด (ร้อยละ 0.55) และเกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีข้อเสนอแนะ (ร้อยละ 38.21) คือ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และเจ้าหน้าที่ควรชี้แจงรายละเอียดของข้อมูลให้เกษตรกรเข้าใจ (ร้อยละ 17.38) เพิ่มปริมาณประกันหรือเพิ่มเงินชดเชย หรือเพิ่มผลผลิตต่อไร่ (ร้อยละ 11.03) ขึ้นทะเบียนจุดเดียว เพื่อจัดการให้เร็วขึ้น (ร้อยละ 3.86) ขึ้นทะเบียนที่ สปก. 4-01ได้ (เอกสารสิทธิให้ประชาชนเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ร้อยละ 3.31) ขยายเวลาการขึ้นทะเบียน (ร้อยละ 1.66) และควบคุมราคารับซื้อโรงสี (ร้อยละ 0.97)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่ มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร อิทธิพลของความรู้ความเข้าใจและปริมาณข่าวสารที่ได้รับที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้เกษตรกรของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการประกันร ายได้เกษตรกร โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 725 ชุด สรุปผลและข้อเสนอแนะ รายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ลักษณะทั่วไปและเกี่ยวกับอาชีพของตัวอย่าง

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ตัวอย่างขนาด 725 คน แบ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.30 และเพศชาย ร้อยละ 45.70 อายุเฉลี่ย 46.45 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.69 คน มากกว่าร้อยละ 60 มีการศึกษาระดับประถม ศึกษา มีรายได้รวมครัวเรือนต่อปี เฉลี่ย 86,678.21 บาท ขึ้นทะเบียนข้าวนาปี ร้อยละ 96.70 มีพื้นที่ เฉลี่ย 20.05 ไร่ ปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ เฉลี่ย 6.99 ตัน ประกอบอาชีพชาวนา เฉลี่ย 25.23 ปี

5.1.2 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้

จากการศึกษาพบว่า ระดับ ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้ภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน อยู่ระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 54.57) และเมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจเป็นรายด้าน พบว่ามี 2 ด้าน อยู่ระดับมาก คือ ด้าน วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ($\overline{X}$ = 71.00) และด้านการขึ้นทะเบียน การประชาคมและการออกใบรับรองเกษตรกร ($\overline{X}$ = 68.00) และมี 2 ด้าน อยู่ระดับปานกลาง คือ ด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ .ก.ส. ($\overline{X}$ = 58.50) และด้านการดำเนินโครงการ ($\overline{X}$ = 42.00) เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเป็นรายข้อพบว่า ร้อยละที่เกษตร กรมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ พื้นที่

การทำนาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการประกันรายได้ เหตุผลสำคัญที่รัฐบาลนำโครงการประกันรายได้ มาใช้แทนโครงการจำนำเดิม ความสำคัญของ การประชาคมในโครงการประกันรายได้เกษตรกร และร้อยละที่เกษตรกรมีความรู้ความเข้า ใจ 3 อันดับสุดท้าย คือ ชนิดของข้าวเปลือกที่เกษตรกรสามารถนำเข้าร่วมโครงการประกันรายได้ จำนวนครั้งในการดำเนินงานโครงการประกันรายได้ ใน 1 ปีการผลิต จำนวนครั้งในการประกาศราคาประกันข้าวเปลือกของโครงการประกันรายได้

5.1.3 การรับรู้ข่าวสารของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้รับรู้ข่าวสารโครงการประกันรายได้เกษตรกร โดยรวมอยู่ในปริมาณน้อย (1-2 ครั้ง) คิดเป็นร้อยละ 49.10 มีแหล่งข่าวสารมาจาก 3 แหล่ง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบต่อการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกร ตามลำดับดับจากมากที่สุด ได้แก่ เกษตรตำบล โดยมี 5 รายการ คือวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ระยะเวลาดำเนินงาน โครงการ ระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติของโครงการการขึ้น-ทะเบียนเกษตรกร การออกใบรับรองเกษตรกร กำนัน /ผู้ใหญ่บ้าน โดยมี 1 รายการ คือการประชาคม ในพื้นที่ และพนักงาน ธ .ก.ส. โดยมี 4 รายการ คือ ราคาประกันข้าวเปลือก ราคากลางอ้างอิง การทำสัญญา การใช้สิทธิ์และแก้ไขวันใช้สิทธิ์

5.1.4 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการประกันรายได้

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกร ผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ มีความคิดเห็น ต่อโครงการประกันรายได้ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ระดับเห็นด้วย ($\bar{X}$ = 3.77) โดยลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ ด้านการทำสัญญาประกันกับธ.ก.ส. ด้านการขึ้นทะเบียน การประชาคม และการออกใบรับรองเกษตรกร และด้านการดำเนินโครงการ

5.1.5 อิทธิพลของข้อมูลพื้นฐาน ความรู้ความเข้าใจและปริมาณข่าวสารที่ได้รับที่มีต่อความคิดเห็นของเกษตรกร

จากการศึกษา ความ คิดเห็น ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร พบว่า ความรู้ความเข้าใจด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ .ก.ส. และปริมาณข่าวสารที่เกษตรกรได้รับมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญ แต่มีความสัมพันธ์กับความคิดของเกษตรกร ในระดับค่อนข้างต่ำ จึงสรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ .ก.ส และปริมาณข่าวสารที่เพิ่มขึ้นหรือคลอบคลุมรายการต่าง ๆ มากขึ้น ความคิดเห็นของเกษตรกรจะเพิ่มขึ้น

5.1.6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการสอบโดยให้เกษตรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีกสานตอนใต้แสดงความคิดเห็น โดยให้เปรียบเทียบความแตกต่างของ โครงการประกันรายได้เกษตรกร กับ โครงการรับจำนำเดิม เกษตรกรสามารถบอกความแตกต่างของโครงการทั้งสองได้ ($\overline{X}$ = 85.40) และส่วนใหญ่เห็นควรให้ดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรต่อไป อีก ($\overline{X}$ = 99.00) โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าโครงการนี้มีข้อดีมากกว่าข้อเสีย โดยข้อดีคือเกษตรกรได้รับประโยชน์ในการช่วยเหลือของรัฐบาล โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย (มีผลผลิตเฉลี่ย 6.99 ตัน) ซึ่งเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ของตัวอย่างนี้ จะปลูกข้าวเพื่อบริโภคในครัวเรือน มากกว่าเพื่อขาย มีรายได้เพิ่ม มีเงินทุนสำรองในการผลิตต่อไป สร้างความมั่นใจในการทำนา เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ จึงทำให้สนใจทำนามากยิ่งขึ้น รวมถึงมีเกษตรกรรายใหม่หันมาประกอบอาชีพชาวนาด้วย ข้อเสีย คือเกษตรกรยังไม่ชัดเจนในรายละเอียด ขั้นตอนของโครงการว่า ระยะเวลาใดที่ ตนจะได้รับประโยชน์จากการขายข้าว ซึ่งเกี่ยวข้องกับวันที่ใช้สิทธิในโครงการ และมีข้อมูลที่ผิดพลาดทั้งที่เกิดจากเจ้าหน้าที่และเกษตรกรเอง จึงเกิดความล่าช้าในการดำเนินงานบ้าง รวมถึงราคาขายไม่ตรงประกาศ

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีข้อเสนอแนะ คือให้ตรวจสอบความถูกต้องของ ข้อมูล และเจ้าหน้าที่ควรชี้แจงรายละเอียดของข้อมูลให้เกษตรกรเข้าใจ เพิ่มปริมาณประกัน หรือเพิ่มเงินชดเชย หรือเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ขึ้นทะเบียนจุดเดียว เพื่อจัดการให้เร็วขึ้น ขึ้นทะเบียนที่ สปก .4-01 ได้ (เอกสารสิทธิให้ประชาชนเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน) ขยายเวลาขึ้นนทะเบียน และควบคุมราคารับซื้อผลิตผลของโรงสีที่มักจะต่ำกว่าราคากลางที่ประกาศไว้

5.2 อภิปรายผล

ปีการผลิต 2553/54 เป็นปีที่ 2 ของการดำเนิน โครงการประกันรายได้เกษตรกร ผู้ปลูกข้าวแม้ว่าจะเป็นโครงการใหม่แต่เกษตรกรก็พอจะเข้าใจวัตถุประสงค์และเหตุผลที่รัฐบาลปรับเปลี่ยนแนวทางการแทรกแซงราคาข้าวจากโครงการรับจำนำเดิม และยังเห็นว่าโครงการประกันรายได้เกษตรกรให้ผลประโยชน์อย่างทั่วถึงแก่เกษตรกร ช่วยชะลอข้าวเปลือกออกสู่ตลาดพร้อมกัน ช่วยแก้ปัญหาราคาข้าวตกต่ำ ลดปัญหาการขาดทุนของเกษตรกร สามารถป้องกันการสวมสิทธิจากเกษตรกรรายอื่นได้ สถานที่ดำเนินโครงการทั้งรับขึ้นทะเบียนและทำสัญญา มีความสะดวกต่อการติดต่อ ซึ่งมักจะใช้สถานที่ภายในหมู่บ้านหรือภูมิลำเนา ทำให้เกิดความรวดเร็วในการขึ้นทะเบียนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีการชี้แจงรายละเอียด แนะนำและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่เกษตรกร มีความคิดเห็นไม่แน่ใจการประชาสัมพันธ์โครงการที่จะเป็นไปอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ ประกาศ

ราคากลางอ้างอิง ที่เกษตรกร ยังขาดความรู้ ความเข้าใจวันใช้สิทธิที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อาทิ กำนันผู้ใหญ่บ้าน เกษตรตำบล และพนักงาน ธ.ก.ส. ควรต้องส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการประกาศราคากลางอ้างอิงอย่างแท้จริง เพื่อประโยชน์อย่างแท้จริงและสามารถวางแผนการผลิต หรือจำหน่ายผลผลิต และส่วนใหญ่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ เห็นควรให้ดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับสรุปผลการดำเนินโครงการประกันรายได้จาก ธ .ก.ส. ปี 2552/53 ที่มีเกษตรกรได้รับผลประโยชน์ ประมาณ 3.41 ล้านราย เมื่อเปรียบเทียบกับสรุปผลการดำเนินโครงการรับจำนำ (เดิม) ปี 2551/52 ที่เกษตรกรได้รับประโยชน์ ประมาณ 6.9 แสนราย ซึ่งเกษตรกรที่เพิ่มขึ้นนี้ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ที่ปลูกข้าวเพื่อบริโภคในครัวเรือนมากกว่าเพื่อจำหน่ายและมีเกษตรกรรายใหม่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรผู้ปลูกข้าว หลังจากการดำเนินโครงการประกันรายได้ในปีการผลิตที่ 2 นี้

สำหรับ เกษตรกร ร้อยละ 1 ในการศึกษานี้มีความคิดเห็นว่าไม่ควรดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรต่อไป (ร้อยละ 1) เหตุผลมาจากความไม่ชัดเจนในรายละเอียดและขั้นตอนของโครงการ โดยเฉพาะการใช้สิทธิที่เกษตรกรมองว่ายุ่งยากและสับสนช่วงเวลาที่ตนเองจะได้ประโยชน์จากการขายข้าวมากที่สุด หรือขายข้าวไม่ได้รา คาตามที่ประกาศราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง ซึ่งในประเด็นนี้เป็นผลมาจากเกษตรกรรีบขายผลผลิตทันทีเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จ ข้าวจึงมีความชื้นสูงกว่า 15% ตามที่ประกาศราคาไว้

จะเห็นได้ว่า ปริมาณข่าวสารมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ซึ่งปริมาณข่าวสารที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกาศราคากลางอ้างอิง จะส่งผลให้ความคิดเห็นของเกษตรกรดียิ่งขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

จากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านการทำสัญญากับ ธ .ก.ส. และด้านการดำเนินโครงการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับประโยชน์ของเกษตรกรโดยตรง รวมถึงการรับรู้ข่าวสารของเกษตรกร ที่อยู่ในระดับน้อย และมาจากแหล่งข่าวสารเพียง 3 แหล่ง จาก 12 แหล่ง เช่น เกษตรตำบล กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และ ธ .ก.ส. อีกทั้งปริมาณข่าวสารมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นด้วย ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใน โครงการประกันรายได้เกษตรกร มีดังนี้

5.3.1.1 สร้างความรู้ความเข้าใจก่อนเริ่มโครงการประกันรายได้เกษตรกรแต่ละปีการผลิต เช่น ราวเดือน พ .ค.-มิ.ย. ใช้เวลา 1 วัน ซึ่งแต่เดิมมีเพียงการประชาสัมพันธ์ นัดหมายเพื่อชี้แจงการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรเพียงคร่าว ๆ เท่านั้น โดยจัดอบรมค ณะทำงานระดับตำบล เจ้าหน้าที่ ในพื้นที่และเกษตรกร เช่น ผู้นำหมู่บ้าน ผู้แทนเกษตรกร องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ และกลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นแหล่งข่าวสารที่สำคัญให้กับเกษตรกรในพื้นที่ โดยที่ผ่านมานั้นขาดบทบาทโดยสิ้นเชิง โดยมีเป้าหมาย ดังนี้

1) คณะทำงานระดับตำบลหรือเจ้าหน้าในพื้นที่

(1) ชี้แจงกรอบการดำเนินงาน ขั้นตอนต่าง ๆ อย่างละเอียด เพื่อขจัดความสับสนในการดำเนินงาน ซึ่งระเบียบปฏิบัติในคู่มือของการขึ้นทะเบียนเป็นเพียงกำหนดการที่ดำเนินงานกว้าง ๆ เท่านั้น จึงมีความสุ่มเสี่ยงในการเข้าใจคลาดเคลื่อนได้

(2) เน้นย้ำความซื่อสัตย์ เพราะที่ผ่านมานั้น พบวความหละหลวมในกระบวนการปฏิบัติงานบางประการ เช่น การแก้ไขข้อมูลระหว่างตำบลโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่รับผิดชอบในพื้นที่นั้น ซึ่งเป็นช่องทางเดียวที่พบการทุจริตจากการดำเนินโครงการ

(3) สนทนาซักถามประเด็นปัญหาอุปสรรคที่พบจากการดำเนินงานในรอบการขึ้นทะเบียนที่ผ่านมา (After action review) เพื่อเป็นมาตรการทบทวนและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น และยังเป็นการสร้างความสมัครสมานสามัคคีของคณะทำงานอีกด้วย

2) เกษตรกรผู้ปลูกข้าว

ชี้แจงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ในการเข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเอง รวมถึงการใช้สิทธิ และช่วงเวลาใช้สิทธิ์ที่เหมาะสม และส่งเสริมเกษตรกรติดตามความเคลื่อนไหวของตลาด อาทิ ติดตามความเคลื่อนไหวของราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง รวมถึงชี้แจงบทลงโทษการแจ้งขึ้นทะเบียนและการให้ข้อมูลอันเ ป็นเท็จ เพื่อให้เกษตรกรตระหนักและนึกเกรงกลัว และควรสนทนาซักถาม ปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่พบในปีที่ผ่านมา รวมทั้งให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อพัฒนาเพิ่มปริมาณผลผลิตจากการทำนา

5.3.1.2 ประชาสัมพันธ์ราคากลางอ้างอิงหลังจากการประกาศทุกครั้ง โดยตั้งจุดแสดงราคากลางอ้างอิงในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นจุดที่จะสามารถเห็นได้ง่าย เพื่อให้เกษตรกรใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณากำหนดวันใช้สิทธิ์และขายข้าวตามที่ตนเองพึงพอใจ และควรประกาศราคากลางอ้างอิงทางหอกระจายข่าว โดยประกาศทุกวัน เวลาเดิม เพื่อให้เกษตรกรรับทราบอย่างทั่วถึงกัน

5.3.1.3 ป้องปรามและป้องกันการทุจริต โดยสามารถดำเนินการได้ 4 ประการ

1) ตั้ง ตู้ ป.ณ. รับแจ้งเรื่องร้องทุกข์ จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

2) กำหนดรหัสผ่านให้กับเกษตรตำบลที่รับผิดชอบเฉพาะคน เนื่องจากปัจจุบันพบมีการแก้ไขข้อมูลของเกษตรกรและออกใบรับรองโดยที่เกษตรตำบลในพื้นที่รับผิดชอบไม่ทราบ เพราะการปฏิบัติงานที่ผ่านมานั้นมีการกำหนดรหัสผ่านเดียวใช้ร่วมกันทั้งอำเภอ

3) แต่งตั้งคณะกรรมการให้คำแนะนำและปรึกษาข้อกฎหมาย เนื่องจากพบปัญหาการทุจริต ทั้งระดับเจ้าหน้าที่และเกษตรกร

4) สร้างแรงจูงใจให้กับผู้แจ้งเบาะแสการทุจริต เช่น ให้รางวัล และเน้นย้ำถึงมาตรการลงโทษในกรณีทุจริต เพื่อเป็นการป้องปรามการทุจริต

5.3.1.4 แก้ไขระเบียบปฏิบัติในบางกรณี ที่ขัดหรือไม่เอื้อต่อการปฏิบัติ

1) การขึ้นทะเบียนนอกเขต (กรณีพื้นที่นาอยู่ต่างอำเภอ หรือต่างจังหวัด) ที่แต่เดิมสร้างความยุ่งยากให้กับเกษตรกร เนื่องจากต้องไปขึ้นทะเบียนและประชาคม ณ จุดที่ตั้งของแปลงนา เห็นควรแก้ไขให้มีผู้รับรอง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำหนังสือรับรองกา รทำนาของเกษตรกรรายนั้น ณ จุดที่ตั้งแปลงนา แล้วนำไปขึ้นทะเบียน ณ ภูมิลำเนาของตนเอง แต่ให้ไปประชาคมในพื้นที่ตั้ง แปลงนาด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นดำเนินการแทน

2) แก้ไขขึ้นทะเบียน สปก . ที่แต่เดิมไม่สามารถขึ้นทะเบียนได้ เห็นควรแก้ไขให้เกษตรกรที่เช่านา สปก . และมีเอกสาร สัญญาเช่าที่ถูกต้อง สามารถขึ้นทะเบียนร่วมโครงการได้

3) ปรับระยะเวลาการดำเนินโครงการใหม่ เพื่อให้สอดรับกับสภาพความจริงในพื้นที่และมีเวลาตรวจสอบความผิดพลาดด้วย ซึ่งปัจจุบันพบการทุจริตด้วยรีบร้อนดำ เนินตามโครงการเกินไป เช่น เดือนที่ 1 ขึ้นทะเบียน เดือนที่ 2 บันทึกข้อมูลและตรวจสอบเอกสาร เดือนที่ 3 ประชาคม เดือนที่ 4 สัปดาห์ที่ 1 ตรวจสอบผลประชาคมและสัปดาห์ที่ 2 ออกใบรับรอง

4) เชื่อมโยงข้อมูลบุคคลทะเบียนราษฎร์จากกระทรวง มหาดไทย เพื่อเป็นปัจจุบันที่พบความผิดพลาดของข้อมูล ทำให้การดำเนินงานล่าช้า เช่ น ชื่อ-สกุล เลขที่บ้าน รหัสบัตรประชาชน หรือหมายเลขประจำบ้าน โดย แล้วให้ระบบรายงานดึงข้อมูลทะเบียนราษฎร์

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ผลจากการศึกษา ความรู้ ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกรนี้ มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะเกษตรกร เท่านั้น แต่โครงการนี้ยังมีคณะทำงานระดับตำบลหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอีก จึงควรศึกษาบุคคลดังกล่าวร่วมด้วย ก็จะทำให้เห็นผลจากการศึกษาโดยภาพรวมชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5.3.2.2 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะข้อมูลของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ดังนั้น เพื่อการศึกษาข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบรูณ์ ควรศึกษาข้อมูลภาคอื่น ๆ ด้วย แล้วนำข้อมูลมาเปรียบเทียบ ปรับปรุง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เหมาะสม

5.3.2.3 การวัดปริมาณข่าวสารในการวิจัยนี้ยังไม่แม่นยำเพียงพอ เพื่อการศึกษาต่อไปควรระบุแหล่งข่าวสารของโครงการที่ชัดเจน ตลอดจนความเข้มข้นซึ่งเป็นปริมาณข่าวสารตลอดโครงการที่แท้จริง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2552. **แนวทางการรับแจ้งขอขึ้นทะเบียน บันทึกและประมวลผลข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก (ข้าว มันสำปะหลังและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์)**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2553 ก. **คู่มือการโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปีการผลิต 2553/54 โครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2552/53 (นาปี)**. ค้นวันที่ 16 มิถุนายน 2553 จาก http://ssnet.doae.go.th/ssnet2/temp.asp?pgopen=html/wsp.asp

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2553 ข. **ผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร (ข้าวเปลือก) ปี 2552/53 กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ จาก ธ.ก.ส. โครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2552/53 (นาปี)**. ค้นวันที่ 8 เมษายน 2553 จาก http://ssnet.doae.go.th/ssnet2/html/prompt/2553/100625_8/report_rice.xls

ชาติชาย ณ เชียงใหม่. 2544. **การมีส่วนร่วมของประชาชน.** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ดรุณี ขันโท. 2544. **การประเมินผลโครงการรับจำนำข้าวเปลือก จังหวัดเชียงใหม่.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ถวัลย์รัฐ วรเทพพุฒิพงษ์. 2540. **การกำหนดและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.

ธงชัย สันติวงศ์. 2540. **หลักการจัดการ.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

นพมาศ ธีรเวคิน. 2539. **จิตวิทยาสังคมกับชีวิต.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นิพนธ์ พัวพงศกร. 2553. โครงการศึกษามาตรการแทรกแซงตลาดข้าวเพื่อป้องกันการทุจริต : การแสวงหาค่าตอบแทนส่วนเกินและเศรษฐศาสตร์การเมืองของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

นิพนธ์ พัวพงศกร. 2552. แนวทางใหม่ในการแทรกแซงราคาข้าว รายงานทีดีอาร์ไอ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

นีออน พิณประดิษฐ์. 2541. **จิตวิทยาสังคม.** ขอนแก่น: คณะศึกศาสตรมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปิยาณี เจริญศิริ. 2546. **ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก : กรณีศึกษาเกษตรกรที่เข้ารับจำนำข้าวเปลือกขององค์การคลังสินค้าในโรงสีกิจทวีโสธร อำเภอ**

เมือง จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. 2531. **การวัดทัศนคติ.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.

มยุรี อนุมานราชธน. 2547. **นโยบายสาธารณะ แนวความคิด กระบวนการ และการวิเคราะห์.** กรุงเทพมหานคร: คะนึงนิจการพิมพ์.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. 2551. **การนำนโยบายไปปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.

วรเดช จันทรศร. 2540. **การนำนโยบายไปปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: กราฟิคฟอร์แมท (ไทยแลนด์).

วิเชียร เกตุสิงห์. 2524. **คู่มือการวิจัยหลักการสร้างและการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.** กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้ว.

วิโรจน์ ณ ระนอง และวีรวัฒน์ จันทโชติ. 2541. **การรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรกรและกลไก ในการบริหารราคาสินค้าเกษตรตามข้อเสนอใหม่.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ กระทรวงพาณิชย์.

วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์. 2553. **ความรู้รอบตัว 2553**. กรุงเทพมหานคร: เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.

ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง. 2548. **การเมืองเรื่องข้าวภายใต้อำนาจรัฐทุนผูกขาด.** กรุงเทพมหานคร: เอดิสันเพรส โปรดักส์.

สมบัติ สระแก้ว. 2548. **ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรลูกค้าและเกษตรกรทั่วไปต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/2548 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร : กรณีศึกษาอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์.

สมพร อิศวิลานนท์. 2553. **ข้าวไทย การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างการผลิตและช่องทางการกระจาย**. กรุงเทพมหานคร: เลิศชัยการพิมพ์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2542. **การตลาดและการผลิตข้าวหอมมะลิ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2552**. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2551 เลขที่ 414**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2553 ก. **ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2553 เอกสารสถิติการเกษตรเลขที่ 416**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2553 ข. **สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี 2554**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2553 ค. **สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2552**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

สุชาติ ภิญโญ. 2538. **ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

ที่ ศธ 0526.05/477

คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

11 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ประสานงานการศึกษาวิจัย

เรียน นายอำเภอเมืองสุรินทร์ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุรินทร์

ด้วย นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค นักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ รหัสประจำตัว 5120413002 โดยเลือกศึกษาในแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ในเรื่อง เกษตรกรที่ร่วมโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 ในพื้นที่เป้าหมาย 8 จังหวัดอีสานตอนใต้ ได้แก่ สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา ศรีสะเกษ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ยโสธรและชัยภูมิ

ในการนี้ คณะสถิติประยุกต์จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นายพิทักษ์ เสาวโค นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุรินทร์ ร่วมดำเนินงานการประสานงาน และการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป อนึ่งหากทางหน่วยงานของท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อโดยตรงกับ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค โทร. 081-045-0006

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาจารย์

(เลอสรรค์ โบสุวรรณ)
คณบดีคณะสถิติประยุกต์

สำนักงานเลขานุการ
โทรศัพท์ 0 2377 5381
โทรสาร 0 2374 4061

ที่ ศธ 0526.05/ 464

คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

11 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน เกษตรอำเภอเมืองสุรินทร์ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุรินทร์

ด้วย นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค นักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ รหัสประจำตัว 5120413002 โดยเลือกศึกษาในแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสถิติประยุกต์จึงขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค มาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน โดยขอข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2552 – 2553 สำหรับรายละเอียดอื่นๆนอกเหนือจากนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อด้วยตนเอง อนึ่งหากทางหน่วยงานของท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อโดยตรงกับ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค โทร. 081-045-0006

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาจารย์

(เลอสรรค์ โบสุวรรณ)
คณบดีคณะสถิติประยุกต์

สำนักงานเลขานุการ
โทรศัพท์ 0 2377 5381
โทรสาร 0 2374 4061

ที่ ศธ 0526.05/ 474

คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

11 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน เกษตรอำเภอเมืองชัยภูมิ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชัยภูมิ

ด้วย นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค นักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ รหัสประจำตัว 5120413002 โดยเลือกศึกษาในแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสถิติประยุกต์จึงขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค มาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน โดยขอข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2552 – 2553 สำหรับรายละเอียดอื่นๆนอกเหนือจากนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อด้วยตนเอง อนึ่งหากทางหน่วยงานของท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อโดยตรงกับ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค โทร. 081-045-0006

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาจารย์

(เลอสรรค์ โบสุวรรณ)
คณบดีคณะสถิติประยุกต์

สำนักงานเลขานุการ
โทรศัพท์ 0 2377 5381
โทรสาร 0 2374 4061

ที่ ศธ 0526.05/ 470

คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

11 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล
เรียน เกษตรอำเภอชำนิ สำนักงานเกษตรอำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

ด้วย นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค นักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ รหัสประจำตัว 5120413002 โดยเลือกศึกษาในแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสถิติประยุกต์จึงขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค มาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน โดยขอข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2552 – 2553 สำหรับรายละเอียดอื่นๆนอกเหนือจากนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อด้วยตนเอง อนึ่งหากทางหน่วยงานของท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อโดยตรงกับ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค โทร. 081-045-0006

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาจารย์

(เลอสรรค์ โบสุวรรณ)
คณบดีคณะสถิติประยุกต์

สำนักงานเลขานุการ
โทรศัพท์ 0 2377 5381
โทรสาร 0 2374 4061

ที่ ศธ 0526.05/ 471

คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

11 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน เกษตรอำเภอห้วยเฉลง สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเฉลง จังหวัดนครราชสีมา

ด้วย นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค นักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ รหัสประจำตัว 5120413002 โดยเลือกศึกษาในแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสถิติประยุกต์จึงขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค มาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน โดยขอข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2552 – 2553 สำหรับรายละเอียดอื่นๆนอกเหนือจากนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อด้วยตนเอง อนึ่งหากทางหน่วยงานของท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อโดยตรงกับ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค โทร. 081-045-0006

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาจารย์

(เลอสรรค์ โบสุวรรณ)
คณบดีคณะสถิติประยุกต์

สำนักงานเลขานุการ
โทรศัพท์ 0 2377 5381
โทรสาร 0 2374 4061

ที่ ศธ 0526.05/ ๔๗๒

คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

๑๑ ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน เกษตรอำเภอห้วยทับทัน สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ด้วย นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค นักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ รหัสประจำตัว 5120413002 โดยเลือกศึกษาในแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสถิติประยุกต์จึงขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค มาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน โดยขอข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2552 – 2553 สำหรับรายละเอียดอื่นๆนอกเหนือจากนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อด้วยตนเอง อนึ่งหากทางหน่วยงานของท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อโดยตรงกับ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค โทร. 081-045-0006

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาจารย์

(เลอสรรค์ โบสุวรรณ)
คณบดีคณะสถิติประยุกต์

สำนักงานเลขานุการ
โทรศัพท์ 0 2377 5381
โทรสาร 0 2374 4061

ที่ ศธ 0526.05/ 476

คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

11 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน เกษตรอำเภอเดชอุดม สำนักงานเกษตรอำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ด้วย นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค นักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ รหัสประจำตัว 5120413002 โดยเลือกศึกษาในแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสถิติประยุกต์จึงขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค มาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน โดยขอข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2552 – 2553 สำหรับรายละเอียดอื่นๆนอกเหนือจากนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อด้วยตนเอง อนึ่งหากทางหน่วยงานของท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อโดยตรงกับ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค โทร. 081-045-0006

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาจารย์

(เลอสรรค์ โบสุวรรณ)
คณบดีคณะสถิติประยุกต์

สำนักงานเลขานุการ
โทรศัพท์ 0 2377 5381
โทรสาร 0 2374 4061

ที่ ศธ 0526.05/479

คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

11 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน เกษตรอำเภอเมืองยโสธร สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองยโสธร

ด้วย นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค นักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ รหัสประจำตัว 5120413002 โดยเลือกศึกษาในแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสถิติประยุกต์จึงขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค มาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน โดยขอข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2552 – 2553 สำหรับรายละเอียดอื่นๆนอกเหนือจากนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อด้วยตนเอง อนึ่งหากทางหน่วยงานของท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อโดยตรงกับ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค โทร. 081-045-0006

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาจารย์

(เลอสรรค์ โบสุวรรณ)
คณบดีคณะสถิติประยุกต์

สำนักงานเลขานุการ
โทรศัพท์ 0 2377 5381
โทรสาร 0 2374 4061

ที่ ศธ 0526.05/ 476

คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

11 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน เกษตรอำเภอเมืองอำนาจเจริญ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองอำนาจเจริญ

ด้วย นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค นักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ รหัสประจำตัว 5120413002 โดยเลือกศึกษาในแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสถิติประยุกต์จึงขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค มาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน โดยขอข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2552 – 2553 สำหรับรายละเอียดอื่นๆนอกเหนือจากนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อด้วยตนเอง อนึ่งหากทางหน่วยงานของท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อโดยตรงกับ นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค โทร. 081-045-0006

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาจารย์

(เลอสรรค์ โบสุวรรณ)
คณบดีคณะสถิติประยุกต์

สำนักงานเลขานุการ
โทรศัพท์ 0 2377 5381
โทรสาร 0 2374 4061

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

รหัสแบบสอบถาม ☐☐☐☐

แบบสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2553/54

คำชี้แจง*1. แบบสอบถาม มีทั้งหมด 5 ตอน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฯ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบ

2. คำตอบ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านมีความสำคัญยิ่งในการนำไปสรุปวิเคราะห์ รวบรวมเป็นข้อเสนอและปรับปรุงโครงการฯ เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรต่อไป

3. กรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริง

4. เติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงลงในช่องว่าง

****

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ☐ 1. ชาย
   ☐ 2. หญิง
2. อายุ..... ปี
3. สถานภาพสมรส ☐ 1.โสด
   ☐ 2. สมรส จำนวนบุตร..... คน
   ☐ 3. หม้าย / หย่า / แยก จำนวนบุตร..... คน
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน .....คน
5. ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ 1.ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ☐ 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
   ☐ 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย ☐ 4. อนุปริญญา
   ☐ 5. ปริญญาตรี ☐ 6. สูงกว่าปริญญาตรี
   ☐ 7. อื่นๆ .....
6. ท่านขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวมาแล้ว .....ครั้ง (โปรดระบุรายละเอียดการขึ้นทะเบียน)
   ขึ้นทะเบียนครั้งที่ 1 (ข้าวนาปี) พื้นที่..... ไร่
   ปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ .....ตัน
   จำนวนเงินส่วนต่างที่ได้รับ ..... บาท (เงินโอนเข้าบัญชีจาก ธ.ก.ส.)
   ขึ้นทะเบียนครั้งที่ 2 (ข้าวนาปรัง) พื้นที่..... ไร่
   ปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ .....ตัน
   จำนวนเงินส่วนต่างที่ได้รับ ..... บาท (เงินโอนเข้าบัญชีจาก ธ.ก.ส.)
7. รายได้รวมของครัวเรือนต่อปี โดยประมาณ (โปรดระบุ) ..... บาท
8. ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าว (โปรดระบุ) ..... ปี

มีหน้าต่อไป ➔

ตอนที่ 2 แหล่งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการประกันรายได้เกษตรกร และปริมาณข่าวสารที่ได้รับ

<u>คำชี้แจง</u>* เลือกแหล่งข่าวสารที่เกษตรกรได้รับทราบในปีที่ผ่านมารายการละ 1 แหล่งที่สำคัญที่สุดเท่านั้น และเขียนหมายเลขแสดงปริมาณของข่าวสารที่ได้รับลงในช่องที่ตรงกับแหล่งข่าวสาร ดังนี้

1 หมายถึง ได้รับข่าวสารในระดับน้อย (ประมาณ 1-2 ครั้ง)

2 หมายถึง ได้รับข่าวสารในระดับปานกลาง (ประมาณ 3-4 ครั้ง)

3 หมายถึง ได้รับข่าวสารในระดับมาก (ประมาณมากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป)

รายการ	แหล่งข่าวสาร / ปริมาณที่ได้รับ											
	วิทยุ	โทรทัศน์	หนังสือพิมพ์	อินเตอร์เน็ต	เกษตรตำบล	พนักงาน ธ.ก.ส.	กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย	กลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้าน	เพื่อนบ้าน	การฝึกอบรม	พ่อค้า/โรงสี
1. วัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการฯ												
2. ระยะเวลาดำเนินงานโครงการฯ												
3. ระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติของโครงการฯ												
4. ราคาประกันข้าวเปลือก												
5. ราคากลางอ้างอิง												
6. การขึ้นทะเบียนเกษตรกร												
7. การประชาคมในแต่ละพื้นที่												
8. การออกใบรับรองเกษตรกร												
9. การทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส.												
10. การกำหนดวันการใช้สิทธิ์และแก้ไขวันใช้สิทธิ์												

มีหน้าต่อไป ➔

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2553/54

คำชี้แจง * ใส่เครื่องหมาย ✓ลงใน ☐ เลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียว

1. เหตุผลสำคัญที่รัฐบาลนำโครงการประกันรายได้เกษตรกรมาใช้ แทนโครงการรับจำนำเดิม

   ☐ 1. เพื่อแก้ปัญหาข้าวขาดสต๊อคของรัฐบาล ☐ 2. เพื่อแก้ปัญหาราคาข้าวตกต่ำของเกษตรกร

   ☐ 3. เพื่อแก้ปัญหาการสวมทุจริตทุกๆ ด้าน เกี่ยวกับการปลูกข้าวและเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

2. วัตถุประสงค์ของโครงการประกันรายได้เกษตรกร

   ☐ 1. เพื่อแก้ปัญหาข้าวเปลือกขาดตลาด ☐ 2. เพื่อป้องกันการกดราคาของโรงสี

   ☐ 3. เพื่อป้องกันไม่ให้เกษตรกรประสบปัญหาขาดทุน

3. จำนวนครั้งในการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร ใน 1 ปีการผลิต

   ☐ 1. จำนวน 1 ครั้ง ได้แก่ ข้าวนาปี ☐ 2. จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง

   ☐ 3. จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง และอื่นๆ

4. ข้าวเปลือกชนิดใดบ้างที่เกษตรกรสามารถนำมาเข้าร่วมโครงการฯ นี้

   ☐ 1. ข้าวเปลือกทุกชนิด ☐ 2. ข้าวเปลือกทุกชนิด ยกเว้น ข้าวเปลือกเหนียว

   ☐ 3. ข้าวเปลือกทุกชนิด ยกเว้น ข้าวเปลือกที่มีระยะเวลาเก็บเกี่ยวน้อยกว่า 100 วัน

5. พื้นที่ในการทำนาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เป็นอย่างไร

   ☐ 1. พื้นที่นาตั้งแต่ 1 ไร่ขึ้นไป ☐ 2. พื้นที่นาไม่น้อยกว่า 3 ไร่

   ☐ 3. พื้นที่นาไม่น้อยกว่า 5 ไร่

6. ปริมาณผลผลิตการใช้สิทธิ์ในโครงการฯของเกษตรกร

   ☐ 1. เกษตรกรกำหนดปริมาณผลผลิตได้ตามความต้องการของตนเอง

   ☐ 2. กำหนดปริมาณผลผลิตตามประกาศราคาประกันในแต่ละชนิดของข้าวเปลือก

   ☐ 3. กำหนดปริมาณผลผลิตได้ตามความเหมาะสมในแต่ละจังหวัดแหล่งผลิต

7. จำนวนครั้งในการประกาศราคาประกันข้าวเปลือกของโครงการฯ

   ☐ 1. ประกาศราคาประกันข้าวเปลือกของโครงการฯ รอบละ 1 ครั้ง เช่น รอบนาปี หรือ รอบนาปรัง

   ☐ 2. ประกาศราคาประกันข้าวเปลือกโครงการฯ ปีละ 1 ครั้ง เช่น ข้าวปีผลิต 2552/2553

   ☐ 3. ประกาศราคาประกันข้าวเปลือกโครงการฯ ทุก 2 เดือน เช่น ข้าวเดือนพ.ย. – ธ.ค. 2552

มีหน้าต่อไป ➔

8. วัตถุประสงค์ของการประกาศราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง

☐ 1. เพื่อเป็นเกณฑ์คำนวณจ่ายเงินชดเชยส่วนต่างให้แก่เกษตรกรของ ธ.ก.ส.

☐ 2. เพื่อเป็นเกณฑ์กำหนดราคารับซื้อข้าวของโรงสีข้าว

☐ 3. เพื่อเป็นเกณฑ์กำหนดราคากลางที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมในแต่ละจังหวัด

9. ความสำคัญของการประชาคม ในโครงการฯ

☐ 1. ใช้เป็นหลักฐานการกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ☐ 2. ใช้เป็นหลักฐานในการทำสัญญาประกันรายได้กับ ธ.ก.ส.

☐ 3. เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการขึ้นทะเบียนเกษตรกรของชุมชน

10. ความสำคัญของใบรับรองผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว.

☐ 1. ใช้เป็นหลักฐานการกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ☐ 2. ใช้เป็นหลักฐานในการทำสัญญาประกันรายได้กับ ธ.ก.ส.

☐ 3. เกษตรกรที่ถือใบรับรองฯ สามารถขายข้าวได้ตามราคาประกัน

11. หลังจากเกษตรกรได้ทำสัญญาประกันรายได้กับ ธ.ก.ส. แล้ว ต่อมาภายหลังไม่ได้เก็บเกี่ยวผลผลิตเนื่องจากประสบภัยพิบัติ หรือภัยธรรมชาติ เกษตรกรจะเป็นอย่างไร

☐ 1. ได้รับเงินชดเชยตามที่ได้ทำสัญญาไว้ ☐ 2. ได้รับเงินชดเชยขั้นต่ำตามที่รัฐกำหนดไว้

☐ 3. ไม่ได้รับเงินชดเชยใดๆ เนื่องจากไม่มีผลผลิตตามที่ได้ทำสัญญาไว้

12. เกษตรกรทำสัญญาประกันรายได้ และกำหนดวันที่ใช้สิทธิ์แล้ว สามารถแก้ไขวันใช้สิทธิ์ใหม่ได้หรือไม่

☐ 1. แก้ไขไม่ได้ ☐ 2. แก้ไขได้ เป็นรายกรณีเท่านั้น

☐ 3. แก้ไขได้ ก่อนถึงกำหนดวันใช้สิทธิ์เดิม 3 วัน

13. เกณฑ์สำคัญที่เกษตรกรควรพิจารณากำหนดวันที่ใช้สิทธิ์ เพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุด

☐ 1. พิจารณาวันที่เก็บเกี่ยวผลผลิต ☐ 2. พิจารณาการประกาศราคาประกันในแต่ละรอบการผลิต

☐ 3. พิจารณาการประกาศราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง ส่วนต่างในแต่ละครั้ง

14. กรณีที่เกษตรกร จำนวน 2 ราย มีพื้นที่ทำนาเท่ากัน แต่ได้รับเงินส่วนต่างจาก ธ.ก.ส. ไม่เท่ากัน เพราะเหตุใด

☐ 1. เกิดความผิดพลาดจาก ธ.ก.ส. ☐ 2. กำหนดวันที่ใช้สิทธิไม่เหมือนกัน

☐ 3. ปริมาณผลผลิตของเกษตรกรทั้ง 2 รายไม่เท่ากัน

15. ความคิดเห็นของเกษตรกร เมื่อเปรียบเทียบโครงการประกันรายได้เกษตรกรและโครงการรับจำนำเดิม

☐ 1. โครงการฯ ทั้ง 2 ไม่แตกต่างกัน ☐ 2. โครงการรับจำนำเดิม ดีกว่า

☐ 3. โครงการประกันรายได้เกษตร ดีกว่า

มีหน้าต่อไป ➔

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2553/54

<u>คำชี้แจง</u> * เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของท่านที่ได้รับจากเข้าร่วมโครงการฯ

ที่	รายการ	ความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1	**<u>ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการฯ</u>** โครงการนี้ให้ผลประโยชน์แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง					
2	โครงการนี้ช่วยชะลอข้าวเปลือกออกสู่ตลาดพร้อม ๆ กัน					
3	โครงการนี้ช่วยแก้ไขปัญหาราคาข้าวตกต่ำได้					
4	เกษตรกรมีความคุ้มค่าในการลงทุนทำนา					
5	สามารถช่วยลดปัญหาการขาดทุนของเกษตรกร					
6	สามารถขายผลผลิตได้ในราคาเป็นธรรม					
7	สามารถป้องกันการสวมสิทธิ์ของเกษตรกรจากคนอื่น					
8	เกษตรกรมีเงินรายได้เหลือกจากการปลูกข้าว					
9	เกษตรกรไม่ประสบปัญหาการขาดทุนในการปลูกข้าว					
10	**<u>ด้านการดำเนินโครงการ</u>** ระยะเวลาดำเนินโครงการในแต่ละรอบการผลิต ไม่เหมาะสมกับช่วงเวลาของการปลูกข้าว					
11	มีการประชาสัมพันธ์โครงการในแต่ละรอบการผลิต ได้ทราบกันอย่างทั่วถึงดี					
12	การดำเนินโครงการสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย					
13	การปฏิบัติตามขั้นตอนของโครงการยุ่งยากซับซ้อน					
14	ราคาประกันข้าวเปลือกแต่ละชนิดมีความเหมาะสมดี					
15	ราคาเกณฑ์กลางอ้างอิงข้าวเปลือกมีความเหมาะสมดี					
16	ประกาศราคาเกณฑ์กลางอ้างอิงสอดคล้องกับราคาตลาด					

มีหน้าต่อไป ➔

ที่	รายการ	ความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	<u>ด้านการดำเนินโครงการ</u> (ต่อ)					
17	เกษตรกรไม่ชัดเจนถึงราคาเกณฑ์กลางอ้างอิงที่ประกาศนัก					
18	มีการประชาสัมพันธ์ราคาเกณฑ์กลางอ้างอิงอย่างทั่วถึง					
19	มีการติดตามประกาศราคาเกณฑ์กลางอ้างอิงอย่างใกล้ชิด					
20	การกำหนดปริมาณข้าวเปลือกร่วมโครงการเหมาะสมดีกับเกษตรกรรายย่อย					
21	การกำหนดปริมาณข้าวเปลือกร่วมโครงการไม่เหมาะสมกับเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำนามากกว่า 45 ไร่					
22	มีการกำหนดวันใช้สิทธิ์ขอรับเงินชดเชยส่วนต่างของเกษตรกรอย่างชัดเจน					
23	มีการแจ้งระเบียบการขอเปลี่ยนแปลงวันใช้สิทธิ์ขอรับเงินส่วนต่างอย่างชัดเจน					
	<u>ด้านการขึ้นทะเบียนและออกใบรับรองเกษตรกร</u>					
24	มีการประชาสัมพันธ์ขึ้นทะเบียน/ออกใบรับรองทั่วถึง					
25	ช่วงเวลาการขึ้นทะเบียนไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก					
26	ระยะเวลาในการขึ้นทะเบียนเกษตรกรน้อยเกินไป					
27	การขึ้นทะเบียนและออกใบรับรองมีความยุ่งยาก					
28	การขึ้นทะเบียนและออกเอกสารมีความรวดเร็วทันใจ					
29	มีการชี้แจงรายละเอียดการขึ้นทะเบียนอย่างชัดเจน					
30	ในกรณีที่ข้อมูลไม่ถูกต้องและขอแก้ไขนั้น การผิดพลาดของข้อมูลเกิดจากตัวของเกษตรกรเอง					
31	ในกรณีการแจ้งขอแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงข้อมูลนั้น เกษตรกรสามารถทำได้ง่ายกับเจ้าหน้าที่					

มีหน้าต่อไป ➔

ที่	รายการ	ความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	<u>ด้านการขึ้นทะเบียนและออกใบรับรองเกษตรกร</u> (ต่อ)					
32	มีการตรวจสอบข้อมูลการขึ้นทะเบียนอย่างเข้มงวด					
33	เอกสารการขึ้นทะเบียนที่เกษตรกรได้รับมีความถูกต้อง					
34	สถานที่รับขึ้นทะเบียน มีความสะดวกต่อการติดต่อ					
35	เจ้าหน้าที่ให้การดูแล ให้คำแนะนำ ช่วยแก้ไขปัญหาดี					
36	การประชาคมทำได้อย่างรัดกุมและป้องกันการทุจริตได้					
37	มีเกษตรกรที่ไม่ได้ทำนา แต่ผ่านการประชาคม					
38	ในกรณีการขึ้นทะเบียนที่นานอกเขตที่อยู่มีความยุ่งยาก					
	<u>ด้านการทำสัญญาประกันกับ ธ.ก.ส.</u>					
39	มีการประชาสัมพันธ์การทำสัญญาประกันได้อย่างทั่วถึง					
40	ระยะเวลาในการทำสัญญาประกันมีความเหมาะสม					
41	สถานที่ทำสัญญาประกัน สะดวกต่อการติดต่อ					
42	มีการชี้แจงรายละเอียดการทำสัญญาประกันที่ชัดเจน					
43	มีการอำนวยความสะดวกของพนักงานเป็นอย่างดี					
44	มีความรวดเร็วในการทำสัญญาประกัน					
45	เกษตรกรสามารถกำหนดวันใช้สิทธิ์ได้ ตามที่ตนเองต้องการ					
46	การจ่ายเงินส่วนต่างนั้นมีความถูกต้องและครบถ้วน					
47	การโอนมอบเงินส่วนต่างรวดเร็ว ทันใจ					
48	เงินส่วนต่างที่ได้รับในแต่ละครั้งมีความเหมาะสมดี					
49	เกษตรกรพอใจกับเงินส่วนต่างที่ตนเองได้รับ					
50	พนักงานมีการดูแลและให้คำแนะนำ ช่วยแก้ไขปัญหาดี					

มีหน้าต่อไป ➔

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว

1. โครงการประกันรายได้เกษตรกร เห็นควรหรือไม่ควรดำเนินการต่อไป พร้อมแสดงเหตุผล

☐ 1. ควร เพราะเหตุใด .....

.....

.....

☐ 2. ไม่ควร เพราะเหตุใด .....

.....

.....

2. แสดงความคิดเห็นถึงข้อดีและข้อเสียของโครงการประกันรายได้เกษตร

ข้อดี	ข้อเสีย
1.	1. .....
.....	.....
2.	2. .....
.....	.....
3.	3. .....
.....	.....

3. แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาอุปสรรค์และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร

ปัญหาอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูล

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวนงณพร ทับทิมทวีโชค
ประวัติการศึกษา	1. ศิลปศาสตรบัณฑิต (การบริหารและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2542 2. ครุศาสตรบัณฑิต (การประถมศึกษา) สถาบันราชภัฏนครสวรคค์ ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2538
ผลงานที่ได้รับการเผยแพร่	บทความเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่มีต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกร